

T.C.
BEYKENT ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
ULUSLARARASI İLİŞKİLER ANABİLİM DALI
ULUSLARARASI İLİŞKİLER BİLİM DALI

**AMERİKA BİRLEŞİK DEVLETLERİ'NDE
KAMU DİPLOMASİSİ VE LOBİCİLİK:
YAHUDİ LOBİSİ ÖRNEĞİ**
Yüksek Lisans Tezi

Tezi Hazırlayan:
Ali Rıza MURATOĞLU

İSTANBUL, 2016

T.C.
BEYKENT ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
ULUSLARARASI İLİŞKİLER ANABİLİM DALI
ULUSLARARASI İLİŞKİLER BİLİM DALI

**AMERİKA BİRLEŞİK DEVLETLERİ'NDE
KAMU DİPLOMASİSİ VE LOBİCİLİK:
YAHUDİ LOBİSİ ÖRNEĞİ**

Yüksek Lisans Tezi

Tezi Hazırlayan:

Ali Rıza MURATOĞLU

Öğrenci No:

110771034

Danışman:

Doç. Dr. Armağan ÖZKAMAN

İSTANBUL, 2016

YEMİN METNİ

Yüksek Lisans Projesi olarak sunduğum “Amerika Birleşik Devletleri’nde Kamu Diplomasisi ve Lobicilik: Yahudi Lobisi Örneği” başlıklı bu çalışmanın, bilimsel ahlak ve geleneklere uygun şekilde tarafımdan yazıldığını, yararlandığım eserlerin tamamının kaynaklarda gösterildiğini ve çalışmanın içinde kullanıldıkları her yerde bunlara atıf yapıldığını belirtir ve bunu onurumla doğrularım. 09.09.2016

Aday: Ali Rıza MURATOĞLU

T.C.
BEYKENT ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ
TEZLİ YÜKSEK LİSANS SINAV TUTANAĞI

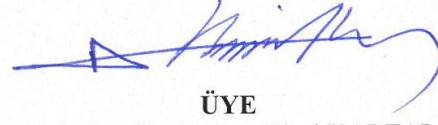
02/11/2016

Enstitümüz *Uluslararası İlişkiler* Anabilim Dalı *Uluslararası İlişkiler* Programı yüksek lisans öğrencilerinden 110771034 numaralı **Ali Rıza MURATOĞLU**'nun "*Beykent Üniversitesi Lisansüstü Eğitim – Öğretim Yönetmeliği*"nin ilgili maddesine göre hazırlayarak, Enstitümüze teslim ettiği "*Amerika Birleşik Devletleri'nde Kamu Diplomasisi ve Lobicilik: Yahudi Lobisi Örneği*" konulu tezini, Yönetim Kurulumuzun 20.09.2016 tarih ve 2016/36 sayılı toplantısında seçilen ve Taksim Yerleşkesinde toplanan biz jüri üyeleri huzurunda, ilgili yönetmeliğin (c) bendi gereğince (45.) dakika süre ile aday tarafından savunulmuş ve sonuçta adayın tezi hakkında ~~oyçokluğu/oybirliği~~ ile ~~Kabul/Red veya Düşeltme~~ kararı verilmiştir.

İşbu tutanak, 4 nüsha olarak hazırlanmış ve Enstitü Müdürlüğü'ne sunulmak üzere tarafımızdan düzenlenmiştir.

DANIŞMAN
Doç. Dr. Armağan GÖZKAMAN
(Beykent Üniversitesi)

ÜYE
Yrd. Doç. Dr. Atahan Birol KARTAL
(Beykent Üniversitesi)

ÜYE
Prof. Dr. Burak Samih GÜLBOY
(İstanbul Üniversitesi)

Adı ve Soyadı : Ali Rıza MURATOĞLU
Danışmanı : Doç. Dr. Armağan ÖZKAMAN
Türü ve Tarihi : Yüksek Lisans, 2016
Alanı : Uluslararası İlişkiler
Anahtar Kelimeler : Devlet, diplomasi, hükümet, kamu, lobi

ÖZ

AMERİKA BİRLEŞİK DEVLETLERİ'NDE KAMU DİPLOMASİSİ VE LOBİCİLİK: YAHUDİ LOBİSİ ÖRNEĞİ

Devletler birbirlerinin kararlarını ve uygulamalarını değiştirmek ve etkilemek konusunda farklı davranışları belirlemektedirler. Bazı devletler baskı ve çatışmayı temel olarak belirlemektedir; bazı devletler için ise diyalog yöntemi daha fazla önem kazanmaktadır. Diplomasinin ön plana çıktığı yeni süreçte diyalog zorunlu hale gelmiştir. Fakat yıllar içerisinde uluslararası ilişkilerde birbirinden farklı yöntemler ortaya çıkmıştır. Bu yöntemlerin her biri bir devletin diğerini etkilemek adına geliştirdiği yeni bir alternatif haline gelmiştir. Bunlardan biri olarak kamu diplomasisi, hükümetlerin başka bir hükümetin fikrini değiştirmek ve başka bir toplumun algısını yönlendirmek adına kullanmış olduğu yöntemdir. ABD ise bu yöntemi dünya üzerinde en etkin ve en güçlü şekilde kullanan devletlerden biridir. İkinci Dünya Savaşı sonrasında ABD, kamu diplomasisini kendisini için bir dış politika aracı olarak benimseye başlamıştır. Öte yandan, kamu diplomasisi ABD içerisinde kullanılan etkili bir yöntemdir. Bu yöntemi en iyi uygulayan taraf da Yahudi lobisidir. İsrail'in desteği ile ABD'deki Yahudilerin güçlenmesini sağlayan Yahudi lobisi hem lobi faaliyeti yürütmekte hem de İsrail için bir kamu diplomasisi aracı olmaktadır. Çalışmanın birinci bölümünde kamu diplomasisi kavramının genel çerçevesine değinilmektedir. İkinci bölümde lobicilik faaliyetlerinin ABD'deki anlamı, ABD'nin kendi içerisinde uygulanan ve ABD'nin ülke dışarısında yaşamış olduğu kamu diplomasisi süreci ele alınmıştır. Son bölümde ise ABD'de geniş çaplı olarak bir faaliyet alanı bulunan Yahudi lobisinin, kamu diplomasisi uygulamak sureti ile yürütmüş olduğu lobicilik faaliyetleri yer almaktadır.

Name and Surname : Ali Rıza MURATOĞLU
Supervisor : Assoc. Dr. Armağan ÖZKAMAN
Degree and Date : Master, 2016
Major : International Relations
Key Words : Diplomacy, government, lobby, public, state

ABSTRACT

PUBLIC DIPLOMACY AND LOBBYING IN THE UNITED STATES OF AMERICA: JEW LOBBY INSTANCE

States develop different attitudes to alter and affect the decisions of each other. Some of states determine the pressure and the conflict as a foundation; but for some states, dialogue method demonstrates more importance. In the new process that the diplomacy rose to prominence, the dialogue has become an obligation. However, over the years, the different methods came light in the international relations. Each one of these methods have become an alternative, developed by a specific state, to affect the other one. As one of them, public diplomacy is a method, which is used by a specific government, to change the other's opinion and to steer the perception of another society. The US is one of countries which apply this method in the most effective and powerful way. Following World War II, the US started to embrace the public diplomacy as a tool of foreign policy for its own strategies. On the other hand, public diplomacy is an effective method, used inside the US. The group who use this method the best is the Jewish lobby. This lobby which assists the Jews in the US by the support of Israel, and also a public diplomacy tool for Israel. In first chapter of study, the general framework of public diplomacy is mentioned. In the second chapter, the meaning of lobbying activities in the US and the public diplomacy process used inside the US and experienced outside by the US government. The last chapter includes the lobbying activities, applied through public diplomacy by the jew lobby, which has an extensive field of activity.

İÇİNDEKİLER

Sayfa No:

ÖZ.....	i
ABSTRACT.....	ii
KISALTMALAR	v
GİRİŞ	1

BİRİNCİ BÖLÜM

KAMU DİPLOMASİSİ KAVRAMI

1.1. Kamu Diplomasisi Kavramı	5
1.2. Kamu Diplomasisinin Gelişim Süreci	9
1.3. Kamu Diplomasisi ve Yumuşak Güç Kavramı.....	13
1.4. Kamu Diplomasisinin Aktörleri.....	16
1.5. Halkla İlişkiler ve Kamu Diplomasisi	18

İKİNCİ BÖLÜM

ABD'DE KAMU DİPLOMASİSİ

2.1. ABD'de Kamu Diplomasisinin Genel Çerçevesi	20
2.2. Soğuk Savaş ve ABD'de Kamu Diplomasisinin Gelişimi.....	25
2.3. Amerikan Kamu Diplomasisinde USIA'nın Rolü	31
2.4. 11 Eylül Saldırıları ve Amerikan Kamu Diplomasisinin Değişimi	34

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

BİR KAMU DİPLOMASİSİ ŞEKLİ OLARAK LOBİCİLİK, ABD'DE LOBİCİLİK FAALİYETLERİ VE YAHUDİ LOBİSİNİN ABD ÜZERİNDEKİ ETKİSİ

3.1. Lobicilik Kavramı.....	41
3.2. Lobicilik Türleri ve Lobicilik Yöntemleri	43
3.3. ABD'de Lobicilik Faaliyetleri	46
3.4. ABD'de Yahudi Lobisi	51
3.5. ABD'de Yahudi Lobisinin Kamu Diplomasisi ve Amerikan Politikaları Üzerindeki Etkisi.....	55

SONUÇ	69
KAYNAKÇA.....	74
ÖZGEÇMİŞ	81

KISALTMALAR

ABD	: Amerika Birleşik Devletleri
BM	: Birleşmiş Milletler
NAFTA	: The North American Free Trade Agreement
NSC	: National Security Council Report
USIA	: United States Information Agency

GİRİŞ

Siyasal alanda ülkelerin, bireylerin ve toplumların birbirleri üzerinde etki kurma istekleri çok uzun yüzyıllardır var olan bir çabadır. Fakat uluslararası ilişkilerde sıklıkla "başat aktör" olan devlet bu etki kurma çabasının temelinde yer almaktadır. Buna göre devlet, çıkarlarını gerçeğe dönüştürmek adına sürekli bir arayış içerisinde olmuş ve bu arayışın sonuçlarında belli belirsiz faydalar elde etmiştir.

Her ne kadar devlet istediklerini kısmen elde etmiş olsa da tam anlamı ile güçlü olmak ve kendi isteklerini kabul ettirebilmek adına çatışmayı ön planda tutmuştur. Bu nedenle sorunların daha barışçıl yollardan çözülmesi ve tarafların beklentilerinin mümkün olduğunca karşılanabilmesi için diplomasi modern bir hal alarak tüm devletlerin kabul göstermesi gereken bir olgu haline gelmiştir.

Fakat sürecin belki de en önemli değişkeni uluslararası ilişkilerde devletin rolünün özellikle küreselleşme sürecinde giderek gerilemesi ve devletin, başat konumunu giderek sayısı artan aktörler ile paylaşmak durumunda kalmasıdır. Artık devletin sahip olduğu gücün aynısına sahip olmasa da devletin politikasını değiştirmeye gücü yeten birçok farklı aktörün varlığından bahsedilmektedir. Sivil toplum kuruluşları, çıkar grupları, uluslararası örgütler ve küresel olarak hizmet veren şirketler devletin gücünün ne yönde konuşlandırılacağı konusunda etkin role sahiptirler.

Bunun dışında, artık toplumların da tek düze bir yapının dışına çıktıkları, kültürel küreselleşme ile birlikte farklılıkların birbirleri ile daha fazla bütünleşik hareket ettikleri görülmektedir. Bu farklılaşan toplum yapıları mutlak olarak, bir şekilde memnun edilmeyi, olumlu bir şekilde koşullandırılmayı ve beklentilerinin karşılanmasını beklemektedirler. Bu görüntüde artık diplomasisinin içerisinde sadece çıkarları ve beklentileri gözetilen devlet değildir. Artık toplum da çevresindeki değişen dünyayı tanımak ve dünyada olan gelişmelerin olumlu ya da olumsuz anlamda kendi tarafında nelere mal olduğunu ya da mal olabileceğini bilmek istemektedir. Bu şekilde toplum bir tutum ve davranış geliştirebilmektedir.

Siyasal alanda güçlü, ön planda ve kararları kabul edilebilir bir aktör olmak neredeyse herkesin bir hayali olsa da temel olarak dikkat edilmesi ve üzerinde mesai harcanması gereken konu, bir ülkenin topraklarından diğerine doğru adım atarken ya da diğer üzerinde olumlu bir etki bırakma isteği söz konusu olduğunda, mutlak olarak o ülkenin toplumu için uygun ve o toplumun karakteri ve kimliği ile uyumlu politikaların geliştirilmesidir. Söz konusu politika gelişimi kimi zaman tek bir tarafın kimi zaman ise çoklu olarak tarafların işine yarayabilmektedir.

Bilinen ve literatüre giderek daha da güçlü bir şekilde yerleşen adı ile kamu diplomasisi bu konuda devletler başta olmak üzere süreçleri çıkar odaklı olarak değerlendiren tüm aktörlerin başvurdukları etkili yöntemlerdendir. Bir başka ülkenin toplumunu çeşitli yollarla etkileyerek bir devlet ya da bir zümre hakkında olumlu bir imaj yaratmak adına kamu diplomasisi en barışçıl yöntemlerin başında gelmektedir. Temel olarak diyaloga ve kimlikel adımlara ihtiyaç duyan kamu diplomasisi, bir politikayı ya da uygulamayı dayatmaktan ziyade kabul ettirebilmeyi baz almaktadır.

Savaş ve çatışma ortamının giderek yerini ikili ya da çoklu görüşmelere bıraktığı uluslararası ilişkilerde baskılı ya da baskın olmak yeterince sonuç vermiyor gibi gözükmektedir. Bu nedenledir ki devlet yönetimleri birbirlerinin toprakları üzerinde, kendilerine dair olumlu izlenim içeren bir algıyı yaratmak ve kendilerini kabul ettirmek adına, kamunun hareket noktalarına doğru hamlelerini yapmaktadırlar.

Askeri operasyonlardan, ambargolardan, yaptırımlardan vb. daha fazla etkisi olabilecek kamu diplomasisi ile birlikte ön plana çıkan karşılıklı ve çok taraflı görüşmeler, aynı zamanda halka inilerek, kamunun bilgilendirilmesi ve sempatisinin kazanılması konusundaki girişimler kamu diplomasisinin giderek kazandığı önemi gözler önüne sermektedir. Kamunun ilgisini çekmek ve desteğini kazanmak, belirli bir politikanın uygulanabilmesi adına ciddi bir baskı aracı görevi üstlenebilmektedir. Bu nedenle artık daha fazla ülke ve organizasyon için kamu diplomasisi üzerinden hareketle beklentilerini karşılamak diplomatik girişimlerde bulunmak mümkün olmaktadır. Öte yandan kamu diplomasisi giderek üzerinde daha fazla bütçe ayrılan bir faaliyet halini almış ve devlet yönetimleri için önemli bir alternatif halini almıştır.

Kamu diplomasisi önemli bir inceleme konusu olmakla birlikte uygulandığı ülkeler ve uygulayan ülkelerin faaliyetleri de önem arz etmektedir. Onların tutumları, kamu diplomasisinin tam olarak getiri ve götürülerini ortaya koymaktadır. Bu konuda da başta gelen ülke ABD'dir. Hem kamu diplomasisinin kendi topraklarında uygulanması hem de kendisinin başka topraklarda kamu diplomasisi uygulaması açısından ABD dünyada en fazla göze çarpan örneklerin başında gelmektedir.

ABD'nin kamu diplomasisi tercih etmesi konusunda birçok neden sayılabileceği gibi bunların başında, ABD'nin sahip olduğu politik, ekonomik ve kültürel gücün dünyaya tanıtılması, sevdirmesi ve kabul ettirilmesi fikrinin geldiği düşünülebilir. Bu şekilde ABD, kendisinden çok uzaklardaki topraklarda dahi kendisinin kimliğini sevmeye ve kabullenme duygusu yaşayacak potansiyele sahip birçok insanı kendisi ile aynı platformda buluşturabilmektedir.

Bu buluşma, kamu diplomasisinin topluma seslenme ve onun kalbini fethetme konusundaki kapasitesine bir örnektir. ABD yönetimleri de İkinci Dünya Savaşı'ndan bu yana değişen şekillerde kamu diplomasisi yöntemleri uygulayarak süreci kendi lehine şekillendirebilmek adına, son derece ılımlı ve barışçıl bir iletişim modeli geliştirmiştir.

Konuyu sadece ABD'nin kendi toprakları dışındaki ilişkileri ve kamu diplomasisi faaliyetleri ile sınırlamak son derece yanlış olmaktadır. Çünkü ABD, kendisi, toprakları dışındaki noktalarda yoğun ve etkin bir kamu diplomasisi yöntemi izlemeye çalışırken, kendi içerisindeki çok kültürlü ve farklı etnik gruplara sahip olan yapısının yaratmış olduğu, kamu diplomasisi uygulamalarına maruz kalmaktadır. Fakat ABD toprakları üzerindeki kamu diplomasisi yöntemi farklı bir şekilde ilerlemekte ve belirli zümrelerin çıkarlarına hizmet etmektedir.

Kamu diplomasisi için bir farklı değerlendirme biçimi olarak görülebilecek olan lobicilik faaliyetleri, ABD'nin siyasal ve ekonomik ilerleyişinde büyük ve doğrudan bir etkiye sahiptir. Ülke içerisindeki çok kültürlü yapıya istinaden birbirinden farklı lobi grupları ortaya çıkmış olsa da uzun yıllardan bu yana ABD toprakları üzerindeki en etkili lobicilik faaliyetleri Yahudiler ve dolayısı ile de İsrail tarafından yürütülmektedir. Gerek ülke içerisindeki yerleşmiş olan yaşamları gerekse

de siyasete etki etme konusunda elde etmiş oldukları pratik kabiliyeti, Yahudi lobisinin tüm ABD'deki Yahudiler ve İsrail için son derece etkili politikaları izlemelerine olanak tanımaktadır.

Fakat zaman içerisinde Yahudi lobisinin artan etkinliği sayesinde ortaya çıkan Amerikan politikalarının ülke içi ve dışındaki tablosu, Yahudi lobisinin giderek daha fazla tartışılır hale gelmesine neden olmuştur. Her ne kadar bu tartışmalara karşın Yahudi lobisinin kendisini imaj olarak toparlayacak kararlar alabilme kabiliyetinin bulunması, yaşanan sorunların ortadan kaldırılmasına yardımcı olmaktadır. Yahudi lobisi ABD üzerinde geniş çaplı olarak faaliyet göstermektedir ve mutlak olarak İsrail'in çıkarlarına hizmet edecek bir süreç yaratabilmektedir.

Bu çalışmada kamu diplomasisi kavramı temelinde ABD'de kamu diplomasisi sisteminin uygulamasına dair çerçeve ve bir kamu diplomasisi yöntemi olarak değerlendirilebilecek lobiciliğin ülkedeki Yahudi lobisi üzerinden, geniş perspektifte değerlendirilmesine çalışılmıştır.

Çalışmanın birinci bölümünde kamu diplomasisi kavramının genel çerçevesi ve uygulanma açısından nasıl bir yol izlendiğine değinilmeye çalışılmıştır. İkinci bölümde lobicilik faaliyetlerinin ABD'deki anlamı, ABD'nin kendi içerisinde uygulanan ve ABD'nin ülke dışarısında yaşamış olduğu kamu diplomasisi süreci ele alınmıştır. Son bölümde ise ABD'de geniş çaplı olarak bir faaliyet alanı bulunan Yahudi lobisinin, kamu diplomasisi uygulamak sureti ile yürütmüş olduğu lobicilik faaliyetleri yer almaktadır. Bu bölümde, söz konusu lobi yapısının hem ülkedeki lobiler hem de İsrail için yürütmüş olduğu politikalar değerlendirilmektedir.

BİRİNCİ BÖLÜM

KAMU DİPLOMASİSİ KAVRAMI

Bu bölümde kamu diplomasisi kavramı, gelişim süreci, aktörler ve kamu diplomasisi ile ilişkili değişkenlere yer verilmektedir.

1.1. Kamu Diplomasisi Kavramı

Kuşkusuz, siyaset ve diplomasi, insanlık tarihinde ön plana çıktığı andan itibaren güçlü birer kavram olarak kendisine literatürde yer bulmuş ve böylelikle de toplumlar giderek daha fazla siyasal alana entegre olmaya çalışarak hayatta kalmak adına başka bir mücadele vermeye başlamışlardır. Özellikle de devlet kavramının ortaya çıkışı ile birlikte bir arada yaşamak, millet olabilmek ve bir arada var olabilmek adına mücadele verilen süreçte siyaset ve diplomasi yavaş yavaş önem kazanan kavramlar haline gelmiştir.

Uzun yıllar boyunca ulusların birbirleri ile savaş ve çatışma içerisinde oldukları düşünüldüğünde siyasal anlamda bir ilişki ya da iletişimin varlığından bahsetmek kolay olmamaktadır. Çünkü bu tip bir sürecin hâkim kavramı ve olgusu güç olmuştur; bu gücün gösterilebilmesi adına da önemli olan siyasal güç kapasitesinden ziyade ne denli güçlü bir askeri gücün olduğudur. Fakat geçen zamana bakıldığında, 19. yüzyıl itibari ile siyasetin gücünün arttığı ve diplomatik ilişkilerin daha fazla kabul görmeye başladığı anlaşılmaktadır.

Dünya siyasetinde dünya siyasetinin uluslararası ilişkiler bazında sürekli olarak değişen etkili diplomatik yöntemler bulunmaktadır ve küreselleşme dünyaya hâkim oldukça her ülke farklı yöntemler geliştirmektedir. Sürecin içerisine sivil toplum kuruluşları, çok uluslu şirketler ve çeşitli çıkar gruplarının dâhil olması sonucunda diplomasinin boyutu son derece farklı bir hal almıştır. Bu süreçte ön plana çıkan önemli kavramlardan biri de kamu diplomasisidir. Basit bir tanımlama ile kamu diplomasisi, belirli devletin başında bulunan meşru bir hükümetin, başka bir ülkenin politikalarını, pratiğini ve toplumunu her seviyede kendi çıkarları için kullanmak adına etkileme çabasıdır (Potter, 2002, s. 45).

Bir başka açıdan kamu diplomasisi ele alındığında kavramın “bir devletin meşru hükümetinin, açık bir biçimde yabancı bir kamuoyu oluşturma, ulusal amaçlara, çıkarlara ve beklentilere erişebilmek adına doğru bilgiyi geniş çevrelere ulaştırma girişi” olarak ele alındığı görülmektedir (Kavoğlu, 2013, s. 118).

İki basit düzeydeki tanımlamanın da göstermiş olduğu üzere kamu diplomasisi ile birlikte geçmiş yıllarda savaşın ve çatışmanın yaratmış olduğu baskı ve güç ile ya da resmi antlaşmalar ile yaratılmaya çalışılan etki kamu diplomasisi ile daha az hasar, daha az çatışma ve daha az şiddet ile sağlanabilmektedir. Bir başka deyişle kamu diplomasisi, bir toplumun ya da bir devletin siyasal algılarını çeşitli yönlerden şekillendirebilme imkânı sunmaktadır.

Kavramın temeline inildiğinde, “insanlarla ilişki” ya da “toplumla ilişki” gibi bir noktayı işaret edildiği görülmektedir. Bunun da ötesinde, kamu diplomasisi, dünya üzerinde, uluslararası ilişkilere ve siyasete bir şekilde, doğrudan ya dolaylı olarak etki eden aktörlerin ortak olan yaşamı ve ister istemez küreselleşme ile birbirlerine olan bağımlılığı ile birlikte ortaya çıkmıştır (Gunaratne, 2005, s. 759).

Aslında toplumsal anlamda, kültürel olarak bütün ülkelerin ve halkların algılamaları, yaklaşımları ve uygulamaları birbirinden oldukça farklıdır. Bundan dolayı sosyopolitik anlamda da farklılıkların olması beklenmektedir. Fakat kamu diplomasisinin farklılıkları bir araya getirme konusundaki arzu ve isteği ile bu farklılıkların bir araya gelmesi sonucu bir tarafında süreçten mutlak olarak çıkarlarına karşılık bularak çıkmak isteği, kamu diplomasisi kavramının geniş kitlelere hitap etmesini kolaylaştırmaktadır.

Bu şekilde kamu diplomasisi, devlet ve hükümet merkezli ve onların yönetiminde bir faaliyet alanı olmaktan uzaklaşmış; sivil toplum örgütlerinin, hükümet dışı kurumların, kültür odaklı kuruluşların, üniversitelerin, diasporaların, baskı gruplarının, lobilerin, özel sektöre mensup firmaların, medya ve iletişim örgütleri ile birlikte vatandaşların faaliyetlerinin bir arada ele alındığı bir alan haline almıştır (Köksoy, 2013, s. 363).

Bu denli farklı unsurun bir arada ele alınarak bir diplomasi iletişim sürecinin ortaya çıkarılması genel olarak bir karmaşanın yaşanmasına sebebiyet verebilecektir. Fakat kamu diplomasisi, klasik iletişim anlayışı içerisindeki dağınıklığı ortadan kaldıracak düzeyde bir olguyu ifade etmektedir.

Kamu diplomasisi, düzenli, her kesime hitap edebilen ve mutlak olarak bir çıkarın gözetilmesi ya da bir hedefin gerçekleştirilmesi konusunda önemliken, parçaları birleştirme konusunda ve bir devletin ya da toplumun çıkarlarının gözetilmesi adına başka bir devlet ya da toplum ile iletişim kurma konusunda etkili bir kavramdır.

Ross açısından kamu diplomasisi, uygulamalarında sıklıkla ve geniş olarak iletişim teknolojilerinin kullanılması ve küresel hareketliliğin artması sonucu çeşitli değişiklikler yaşamıştır. Bu noktada belki de verilebilecek en iyi örneklerden biri olarak verilebilecek olan ABD, kamu diplomasisinin küresel anlamda, sivil toplum kuruluşları ve farklı ülkelerde yaşayan yabancı toplumlar ile kurulması muhtemel ortaklık ve ilişkiler ile güçleneceği düşüncesine göre süreci yönetmekte ve yönlendirmektedir (Köksoy, 2014, s. 214).

Avrupa’da da genel olarak önemi artan bir kamu diplomasisi sürecinden bahsetmek mümkündür. Hem AB içerisinde hem de genel olarak Avrupa topraklarındaki ülkeler dâhilinde kamu diplomasisi bölgesel ve küresel konularda tarafların çıkarlarının gözetilmesi ve hedeflerinin gerçekleştirilmesi konusunda kullanılmaya çalışılmaktadır. Bu noktada kamu diplomasisinin temel olarak bölgesel bir noktadan hareket ettiği, ancak zaman içerisinde gerçek anlamda etkin bir küresel boyut kazandığı söylenebilir.

Erzen (2012, s. 60), kamu diplomasisini tanımlarken kavramın disiplinler arası olarak üstlenmiş olduğu role vurgu yapmaktadır. Erzen için kamu diplomasisi, “başka ülkelerin toplumları üzerinde, alışlagelmiş olan diplomatik araçların ve stratejilerin ötesinde; belirli bir ülke ya da topluluk için olumlu bir algının yaratılması ve belirli bir ülkenin çıkarları adına sürecin yönetilmesi ve yönlendirilmesi sureti ile içerisinde bulunan, uzun vadede çıkarlar sağlayan ve yine alışlagelmiş olan yöntemlerin ötesinde bir imaj yaratılması, algı yönetimi, halkla

ilişkiler, uluslararası ilişkiler ve diplomasi gibi konularda ilerleyen birçok çabanın, bir bütün olarak olumlu sonuç vermesine yarayan süreç” olarak değerlendirilmektedir.

Erzen’in bu yaklaşımı ile birlikte kamu diplomasisinin çok geniş bir yelpazede yarar sağladığı ve içerisinde siyasetin neredeyse tüm araçlarını bütünü ile barındırdığı görülmektedir. Bu şekilde de kamu diplomasisi beklenenden geniş bir alanda etkisini hissettirebilmekte ve toplu olarak bir hareket etme sürecini ifade ettiği için de daha etkin ve beklentilere uygun sonuçlar verdiği gözlemlenmektedir. Literatürdeki tanımlamalar da bu gözlemlere dayalı olarak gerçekleştirilmiştir. Kamu diplomasisi, onu hayata geçiren tarafın doğru adımları neticesinde mutlak olarak, uzun vadede, pozitif yönlü çıktılar sağlayabilmektedir.

Kamu diplomasisini anlamlı kılan asıl şey, kamu kavramının giderek içeriği genişleyen bir olgu haline gelmesidir. Buna göre bu kavramın içerisinde, mevcut süreçte dil, din, ırk, etnik köken, kültürel farklılık vb. gibi birçok unsur yer almaktadır ve bu unsurların hemen hepsi genel olarak küresel dünyanın içerisinde bulunduğu toplumsal yapıyı ifade etmektedir. Bu nedenle de kamu diplomasisini ele alırken öncelikli olarak temelde var olan bu farklılıkların varlığını ve dünya genelindeki yayılmışlığını göz önünde bulundurmak gerekmektedir (Yıldız, 2010, s. 27).

Kamu diplomasisinin başarılı sonuçlar vermesi adına da önemli olan nokta, bu sıralanan farklılıkları da içerisine alacak bir etkileme çabasının gösterilmesidir. Her ülkede uygulanacak kamu diplomasisi yöntemlerinin de içerisinde bulunan ülkenin toplumsal yapısı ve kamusal beklentilerinin neler olduğu ile eşleştirilmesi yürütülecek olan faaliyetlerin hedefe ulaşma sürecini kolaylaştırabilecektir. Genellikle baskın bir şekilde uygulanmaya çalışılan bu politikalar zaman içerisinde rahatsız edici hal alabilecekken, söz konusu toplumun yapısına uygun olarak şekillendirilecek olan kamu diplomasisi uygulamaları destek bulabilecektir.

Kamu diplomasisini en ciddi boyutlarda inceleyen ve onun siyasal alan içerisindeki yerini açıklamaya gayret gösteren araştırmacılardan biri olan Joseph Nye

kavramı “Günlük İletişim”, “Stratejik İletişim”, “Uzun Süreli İlişkiler” olarak üç farklı boyutta incelemiştir (Köksoy, 2013, s. 374).

Günlük İletişim: Gün içerisinde yaşanan siyasal gelişmeler, kitle iletişim araçlarından da faydalanılarak topluma anlatılmakta ve onların gün içerisinde sürekli olarak kamu diplomasisi süreci yaratacak konunun ve olayların içerisinde olmaları sağlanmaktadır. Aynı zamanda toplumun sadece kendisi ile değil, kendisinin dışındaki dünya ile de yakından ilgili olmasına, buna göre de reaksiyon sağlamasına çalışılmaktadır.

Stratejik İletişim: Belirli bir siyasal kampanya dâhilinde gerçekleştirilen siyasal iletişim süreçleri kamuyu bilgilendirebilmek ve onlardan destek almak adına kamu diplomasisi ile çok yakından ya da sadece yakından ilgilenen hemen herkesin en fazla önem verdikleri faaliyetlerdendir. Bu faaliyetler sayesinde kamu ile daha yakından ilişki kurulması mümkün hale gelmektedir.

Uzun Süreli İlişkiler: Öğrencilere sağlanan burslardan medya ile iletişime kadar uzanan bir silsilede şekillenen ve sağlamlaşan uzun süreli ilişkiler kalıcı olarak bir kamu iletişimi sağlanmasına yardımcı olmaktadır. Bu ilişkiler sayesinde de topluma bir düşüncüyü ya da toplumu kabul ettirmek sanıldığından daha kolay olmaktadır.

Nye’in bu sınıflandırmasında önem atfedilebilecek olan konu ise kamu diplomasisinin özünde, temelden başlayarak toplumun algısına yerleşmeye çalışmasıdır. Bu yerleşme süreci başarı ile tamamlandığı takdirde kamu diplomasisinin gerektiği şekilde doğru algılanabilmesi ve kamu diplomasisi faaliyetleri yürüten tarafın imajına destek olması daha kolay olmaktadır.

1.2. Kamu Diplomasisinin Gelişim Süreci

Her ne kadar yeni bir kavram olarak görülse de uygulanma açısından, bugünkü ismi konmamış olmakla birlikte kamu diplomasisi 20. yüzyılın ortalarına doğru ilk emarelerini göstermeye başlamıştır. Bunda, 19. yüzyıl içerisinde kendisine önemli bir yer bulan ve savaşmanın yerini yavaş yavaş almaya başlayan diplomasi kavramının büyük bir etkisi bulunmaktadır. Ülkeler ve toplumlar arasında diplomasi

kendisine giderek daha fazla geniş bir yer bulmaya başladıkça çatışma yerini ikili ya da çoklu görüşmelere bırakmıştır. Fakat kamu diplomasisi ile diplomatik ilişkilerin arka plandan ve farklı yöntemler ile uygulanması söz konusu olmuştur.

Kamu diplomasisine dair ilk örneklerin Soğuk Savaş döneminde, diplomatik çatışma sürecinin tarafları arasında yaşandığı gözlemlenmiştir. Amerikan siyasal yönetim ve sosyal yaşam algısının Batı kültürü ile birlikte Sovyetler Birliği'nin eşgüdümünde, Doğu Bloku'na mensup ülkelerin toplumları üzerinde etkili kılınmasına dair çabalar kamu diplomasisinin ilk ciddi denemeleri olmuştur. Komünist yönetim ve yaşam algısının Batı medeniyeti için ciddi bir tehdit olmasının önüne geçebilmek adına verilen mücadelede kamu diplomasisi, tıpkı İkinci Dünya Savaşı sırasındaki casusluk faaliyetlerine benzer, ancak daha etkili bir şekilde uygulanmaya çalışılmıştır (Yağmurlu, 2007, s. 14).

Uygulama açısından önemli bir araç olarak kamu diplomasisinin soğuk savaş döneminde ortaya çıkmasını sağlayan üç önemli nokta: İletişim araçlarının sadece devlet yönetimlerinin tekelinde olmaktan çıkarak ve çeşitlenerek toplumun gündelik kullanım alanına indirgenmesi ile birlikte topluma ulaşmanın daha kolay hale gelmesi; bilginin daha geniş kitlelere ulaşabilmesi sonucu araştıran, öğrenen ve sorgulayan kesimlerin sayısının artması ile birlikte kamunun yönetim süreçlerindeki etkisinin giderek daha da artması; 1945 yılından sonra dünya üzerinde, bağımsızlığını kazanmış ve özellikle de kendi siyasal yaklaşımlarına göre hareket etme isteği ile soğuk savaş'ın taraflarının hiçbirine destek vermeyenler de dâhil olmak üzere 47 yeni devletin kurulması bu devletlerin her birinin yeni birer kamuoyu alanı olması süreci ve aktör sayısını çeşitlendirmesi olarak dikkati çekmektedir (Tuch, 1990, s. 3-5):

Özellikle iletişim noktasında Soğuk Savaş sürecinde ortaya çıkan tablo çatışmanın taraflarının birbirlerine sosyal anlamda bir baskı uygulayabilmesi ve çeşitli sosyal propagandalar gerçekleştirebilmeleri açısından büyük fırsatlar sunmuştur. ABD, Avrupa'daki müttefikleri üzerinden Doğu Bloku'na karşı bu iletişim araçlarının çeşitliliği ve etkinliği ile kamusal alanda bir baskı oluşturma yoluna gitmiştir.

Soğuk Savaş'ın sonu da tıpkı devam eden süreci gibi kamu diplomasisinin kullanımı ve etkinliği adına önemli emareleri içerisinde barındırmıştır. 1989 sonrasında, Sovyetler Birliği'nin dağılması ile birlikte ortaya çıkan 29 yeni devlet, Batılı devletlerin de baskısı ile kendilerini Avrupa'nın birer parçası olarak tanıtmış ve Batı müttefikliğinin birer üyesi olmuşlardır. Bu ani ve kesin olarak kendilerini Batı kanadına dâhil etmelerinde söz konusu 29 ülkenin içerisinde ABD ve güçlü Avrupa devletlerinin kamu diplomasisi faaliyetlerinin büyük bir etkisi söz konusu olmuştur. Bu kamu diplomasisi sürecinde dikkati çeken en önemli nokta Batı'nın birçok fırsatı içerisinde barındıran ekonomi piyasaları, politik olarak demokrasiye odaklı ve göreceli istikrarlı yönetim sistemleri ve kültürel çekicilikleri yer almıştır (Szondi, 2009, s. 292).

Bu süreç ile başlayan yeni kamu diplomasisi sürecinde ise Joseph Nye imzası taşıyan “yumuşak güç” kavramının büyük etkisi bulunmaktadır. Nye, kamu diplomasisini, uluslararası ilişkilerde klasik olarak kullanılan askeri gücün ötesinde yer alan ve daha etkili sonuçlar ortaya çıkarması muhtemel olan yumuşak güç ile ilişkilendirmiştir. Nye için yumuşak güç “dünya kamuoyunun dikkatini bir noktaya çekmek ve bu nokta üzerinden çıkarlara uygun bir süreci inşa etmek” olarak şekillendirilmiştir (Nye, 2005, s. 15).

Geleneksel kamu diplomasisi anlayışının yeni kamu diplomasisi anlayışına göre öne çıkan birçok noktası bulunmaktadır. Geleneksel kamu diplomasisi çatışma ve gerilim temelinde oluşturulmuştur; yeni dönemin kamu diplomasisinde ilk adım barış odaklı olarak atılmaktadır. Geleneksel kamu diplomasisi hedef kitlelerin davranışlarını bir şekilde değiştirerek çıkar sağlanmaya çalışılırken, yeni kamu diplomasisinde mümkün olduğunda olumlu bir tanıtım hamlesi ile hedef kitlenin kendiliğinden olumlu düşüncelere sahip olmasına çalışılmaktadır. Geleneksel kamu diplomasisinin ana metodu ikna çabasına dayanmaktadır ve bu kimi zaman zorlayıcı olabilmektedir; yeni kamu diplomasisinde karşılıklı ilişki kurmak ve böylelikle de kamu yapısı ile kaynaşmak hedeflenmektedir. Geleneksel kamu diplomasisinde tek taraflı bir iletişim yöntemi tercih edilirken yeni kamu diplomasisinde iki yönlü ya da çok yönlü bir iletişim süreci benimsenmektedir. Geleneksel kamu diplomasisi araştırma yöntemini benimsememekte, daha çok tahmin ve gözleme dayalı olarak

hareket edilmesini öngörmektedir; yeni kamu diplomasisi bilimsel araştırmalardan fazlası ile yararlanmakta ve özellikle araştırmaların geribildirimlerini önemsemektedir. Geleneksel kamu diplomasisi kamunun tüm parçalarına aynı oldukları yönünde bir baskı uygular ve onları aynı şekilde değerlendirirken yeni kamu diplomasisi kamunun parçalarını sınıflandırarak o şekilde iletişim kurmaya çalışmaktadır. Geleneksel kamu diplomasisinde geleneksel olarak kullanılan ve çok fazla bireyin tercih ettiği düşünölen iletişim araçları tercih edilirken yeni kamu diplomasisi sürecin ortaya çıkarmış olduğu tüm kitle iletişim araçlarından faydalanmaktadır. Geleneksel kamu diplomasisi kamu kaynaklarına odaklanarak çalışmaktadır; yeni kamu diplomasisi ile kamusal ve özel kaynakları aynı anda kullanmaktadır (Szondi, 2009, s. 305).

Bu karşılaştırmada dikkati çeken iki nokta, aslında geleneksel ve modern kamu diplomasisi yöntemlerinin birbirlerinden bu denli farklı olduğunu göstermektedir. Bunlardan ilki geleneksel kamu diplomasisi anlayışının son derece kendi alışıl gelmiş olduğu sisteme bağlı olması ve baskı kurmayı kamu diplomasisinin temeli olarak görmesidir. İkincisi ise yeni kamu diplomasisinin dönemsel değişimlere açık olarak hareket etmesi ve bu şekilde de karşılaştığı tüm zorluk ve farklılıklar için kolaylıkla çözüm üretebilmesidir.

Bu da büyük ölçüde kamu diplomasisinin ölkeler ve toplumlar üzerinde oluşturabileceği görölmez baskı ile mümkün olabilecektir. Bu nedenle yumuşak güç ile kamu diplomasisi birbirlerine paralel olarak değerlendirilebilmektedir. Kamu diplomasisinde, askeri baskı yöntemlerinin tamamı ile geri planda bırakılması ile birlikte gücün kullanımı daha akılcı bir hal almış ve farklı alanlarda, tepki yaratmadan, aksine destek toplayarak bir iletişim süreci yaratmak ön plandadır (Aydın, 1996, s. 83).

Böylelikle önce diplomasi kavramının değişime uğradığı, daha sonrasında ise kamu diplomasisi kavramının kendi içerisinde bir değişime uğrayarak, tıpkı Nye'in değindiği gibi yumuşak güç uygulamasına dönüştüğü görölmektedir. Maliyet olarak çatışma, çekişme ve karşılıklı zarar vererek ya da görerek elde edilmesi muhtemel çıkarlardan daha fazlası kamu diplomasisi ile elde edilebilmektedir. Bunun yanı sıra, yumuşak gücün de etkisi ile kamu diplomasisinin sadece devlet yönetimleri eli ile

değil aynı zamanda çeşitli çıkar gruplarının da desteği ile sürdürülebildiği anlaşılmaktadır. Çünkü süreç sosyopolitik olduğu kadar sosyoekonomik ve sosyokültürel bir boyuta da sahiptir.

Yumuşak güç kavramı ile birlikte içerik ve uygulama olarak değişiklik gösteren 21. yüzyılın kamu diplomasisi anlayışı, mutlak olarak 20. yüzyılın içerisindeki ve bilhassa Soğuk Savaş dönemindeki kamu diplomasisi uygulamalarına göre farklılıklar göstermektedir. Bu yeni dönemdeki kamu diplomasisi anlayışının temel fonksiyonlarına bakıldığında: Temel olarak yaratılmak istenen ortamın barışa odaklanması; belirli bir ülkenin, ülke dışındaki politik ve finansal çıkarlarının düzeyini yükseltecek uygun alan yaratmak, buna uygun bir öncül imaj çizmesi; genel strateji olarak ilişki ve iletişimi, süreklilik arz edecek şekilde ön planda tutmak, ülke dışındaki kamusal ortam ile yakınlaşılması; diyalog faktörünü mümkün olduğunca uzun süre hayatta tutmak ve diyalog üzerinden ilerlenmesi; toplumsal araştırma açısından bilimsel değerlendirmelere öncelik vermek ve geri bildirimlere göre hareket edilmesi; eski olduğu kadar yeni kitle iletişim araçlarını da aktif bir şekilde kullanılması; finansal yatırımlar açısından kamusal ve tüm özel ortaklıklardan faydalanılması olarak öne çıkmaktadır (Yağmurlu, 2007, s. 16).

Bu şekilde ortaya çıkan yeni, 21. yüzyıl kamu diplomasisi, daha geniş kapsamlı olarak toplumu ele almakta ve özellikle imaj olarak bir ülkenin tanıtımı konusunda hata yapılmaması adına birbirinden farklı değişkenleri sürecin içerisine dâhil etmektedir. Bilimsel yöntemlerden yararlanma konusunda gösterilen hassasiyet kamu diplomasisinin değişim sürecinin en önemli adımıdır.

1.3. Kamu Diplomasisi ve Yumuşak Güç Kavramı

Nye ile birlikte ortaya çıkmış olan yumuşak güç kavramı, diplomaside yeni bir kulvarı açmış ve ülkelerin ikili ilişkileri ile birlikte kendi stratejilerini belirleme noktasında onlara ciddi bir hareket kabiliyeti de sağlamıştır. Çünkü yumuşak güç, askeri müdahale ya da fiziksel olarak tarafların çatışmasından ayrıştırılmış bir sisteme sahip olduğu kamusal alanda daha rahat hareket edebilmek, daha geniş kitlelere hitap edebilmek ve daha geniş ölçekli etki yaratabilmeyi kolaylaştırmıştır.

Yumuşak güç kavramı, “bir ülke ya da toplumun beklentilerini şekillendirme becerisi ile ilgili olmanın yanı sıra, siyasal gündemi bireylerin önceliklerini şekillendirecek düzeyde belirleme becerisini de kapsamaktadır. Beklentileri ve istekleri karşı tarafın kabul edeceği şekilde bir kalıba sokma yeteneği, çekici bir karakter, kültür, siyasi değerler, kurumlar, legal olarak değerlendirilen ya da ahlaki olarak kabul gören bir otoriteye sahip olan politikalar gibi soyut olgular ile ilgili bir kavramdır (Nye, 2003, s. 11).

Mutlak olarak bir devlet, başka devletlerin içerisine, farklı yollardan entegre olabilmekte ve böylelikle de varlığını ve politikalarını kabul ettirebilmektedir. Her ne kadar bu durum geçmiş yıllarda askeri güç ile mümkün olsa da bugünün modern dünyasında artık daha yumuşak bir geçiş süreci ile de kolaylıkla mümkün olabilmektedir. Bu noktada, başka devletlerden istekleri ve beklentileri olan bir devlet kendisini çekici kılma, takip edilebilir hale getirme ve iletişim kurma konusunda istekli hale getirme yöntemleri ile de süreci şekillendirebilmektedir (Sak, 2014, s. 11). Bu da beraberinde yumuşak güç kavramını ve onun uygulanmasının ne denli yararlı olabileceğine dair düşünceleri getirmektedir.

Dolayısı ile Nye’in ortaya atmış olduğu bu kavram, devlet yönetimlerini artık bildikleri şiddet yöntemlerinden uzaklaşmaya, kendileri ile ilgili konularda daha kabul edilebilir politikalar izlemeye yöneltmektedir. Yumuşak güç ile birlikte de kamu diplomasisi kendisine uluslararası ilişkilerde önemli bir yer bulmakta, böylelikle de devlet yönetimleri süreci geniş bir çerçevede, farklı yöntemleri benimsemek sureti ile uzun bir vadede ele almakta ve sürecin içerisinde toplumsal iletişim yöntemlerini de entegre etmektedirler.

Her iki kavramın, kamu diplomasisi ve yumuşak gücün bir arada hareket ettiği görüşü ise farklı şekillerde ele alınmaktadır. İki kavramın birbirleri ile etkileşimini değerlendiren Cull, iki kavramın birbirinden farklı olduğunu ve etkileşimlerinin, sanılanın aksine karşılıklı olmadığını dile getirmektedir. Cull, yumuşak gücün aynı zamanda kamu diplomasisini ifade etmediğini belirtmektedir. O’nun için kamu diplomasisi yumuşak gücün hissettirilmesi ve bir yöntem olarak uygulanması konusunda sadece bir araç olarak görülebilmektedir (Cull, 2009, s.15).

Buna göre bir devlet yumuşak gücü uygulamak adına yeterli güç ve kuvvet ile niyete sahip olsa dahi diplomatik faaliyetler yürütmeyebilir ya da kamu diplomasisini uluslararası ilişkiler düşüncesinin temeline yerleştirmiş olan bir ülke yumuşak gücün niteliklerini kendi içerisinde barındırmayabilir. Böylelikle Cull, devlet yönetimlerinin yumuşak güç ile kamu diplomasisi arasında bir tercih yapmaları gerekebileceğine değinmektedir.

Konuyu Cull gibi iki kavramın karşılaştırılması şeklinde ele alan Edmun Gullion ise kamu diplomasisi ve yumuşak güç kavramlarını birbirlerine paralel olarak değerlendirmektedir. Gullion, geleneksel diplomatik yöntemlerin terk edilmesi neticesinde, kamu diplomasisi ile birlikte hedeflenen ülkelerdeki toplumu dolaylı olarak etkileyebilmek için bir baskının yaratılmasının ve bu çabaların yenilikçi bakış açıları ile gerçekleştirilmesinin gerekliliği ön plana çıkmaktadır. Yumuşak güç de aynı düşünce ile hareket etmekte, tek farkı siyasal alandaki diplomatik ilişkilerin ön plana çıkarılmasıdır (Sak, 2014, s. 12).

Aslında her iki kavram da şiddet ve çatışmadan arındırılmış olarak bir tarafın çıkarlarının savunulmasını ve gözetilmesini ifade etmektedir. Her ne kadar yumuşak gücün daha geniş kapsamlı bir kavram olarak kamu diplomasisini kullanabileceği düşünülebilecekse de yumuşak gücün siyasal alandaki, kamu diplomasisinin ise sosyal alandaki etkinliğini ön plana çıkaran Gullion'un yaklaşımı çok daha gerçeğe yakın olarak gözükmektedir.

Yumuşak güç ve kamu diplomasisinin bir arada ele alınması ile birlikte ortaya çıkan kavramsallaştırmada ise literatürde bu iki olgunun, kültürel diplomasi, kültürel ilişkiler, siyasal iletişim, algı yönetimi, propaganda, diyalog, kültürel diyalog, kamusal ilişkiler, stratejik iletişim, psikolojik harekât gibi kavramlar ile bir arada ele alındığı gözlemlenmektedir (Gouveia ve Plumridg, 2005, s. 8).

Her ne kadar tüm bu kavramların kullanıldıkları alan ve şekil açısından farklılıkları olduğu düşünülse de hedefledikleri noktalar ve çıkar beklentileri açısından birbirlerine benzerlikleri olduğu söylenebilir. Yine de geniş bir alanda ele alınmaları söz konusu olduğu süre zarfında kamu diplomasisi ve yumuşak güç, bir ülkenin ya da toplumun diğeri ya da diğerlerinin kamusal alanına derinlemesine ve

uzun süreli nüfuz etme çabaları nedeni ile birbirlerine daha çok benzedikleri söylenebilir.

1.4. Kamu Diplomasisinin Aktörleri

Mutlak olarak kamu diplomasisi alanında, siyaset temel değeri ve aktörü olarak devletin büyük bir önemi, değeri ve etkisi bulunmaktadır. Fakat devlet dışı aktörlerin uluslararası ilişkilerdeki artan önemi ve etkisi göz önünde bulundurulduğunda kamu diplomasisinin içerisinde de aynı aktörlerin ön plana çıktığı gözlemlenmektedir.

Bu şekilde, devletin rolü haricinde, kamu diplomasisi içerisinde önemi bulunan aktörleri şu şekilde sıralamak mümkündür:

Sivil Toplum Kuruluşları: Toplumun siyaset alandaki faaliyetler nezdindeki temsilcisi olarak değerlendirilebilecek olan sivil toplum kuruluşları yarattıkları etki ile hem toplumun hem de devlet yönetimlerinin tamamı ile ya da kısmen yönlendirilmesine olanak tanımaktadırlar. Katılımcı demokrasinin belki de en değerli aktörleri olarak görülebilecek olan sivil toplum kuruluşları, etki altına almak adına kamu diplomasisi hususunda ilke hedef olarak görülebilir (Sancar, 2012, s. 91).

Eğitim Kurumları: Toplumun eğitimi, bilgilendirilmesi ve bilimsel faaliyetler aracılığı ile yönlendirilmesi açısından kritik önemi bulunan eğitim kurumları içerisinde verilen eğitimin şekli ile bir ülkenin üniversitelerinin yurtdışında çeşitli eğitim kurumları kurarak eğitim kültürünü dışarı transfer etmesi kamu diplomasisi açısından büyük bir etki yaratabilmektedir. Özellikle üniversiteler ve üniversitelerde verilen eğitimler bu noktada kamu diplomasisinin önemli hedeflerindendir (Sancar, 2012, s. 91-92).

Kanaat Önderleri: Toplumun ve siyaset alanının güvenilir olarak değerlendirdiği bu kişilerin varlığı, kamu diplomasisi sürecinde mesajların diğer taraflara kolaylıkla ve etkili bir şekilde iletilebilmesi adına son derece önemlidir. Kanaat önderlerinin görüşlerine itimat ederek hareket eden toplumlar ve siyaset sistemler içerisinde, dışarıdan bir etkinin yaratılması ve bunun kabul görebilmesi

adına öncelikli olarak kanaat önderlerinin desteğinin alınması gerekebilmektedir (Sancar, 2012, s. 97).

Medya Kuruluşları: Şüphesiz bir ülkede toplumun haber alma konusunda başvurmuş olduğu temel kurumlar medya kuruluşları olmaktadır. Büyük ya da küçük ölçekli olmasına bakılmaksızın, neredeyse tüm medya kuruluşlarının, toplumun bilgi anlamında desteklenmesi ve düşüncelerinin yönlendirilmesi açısından medya kuruluşlarının doğrudan bir etkisi bulunmaktadır. Böylelikle de kamu diplomasisi açısından medya kuruluşları, ortaklık kurarak çeşitli bilgilerin topluma iletilesi açısından son derece etkin bir araç olmaktadır (Sancar, 2012, s. 101).

Özel Sektör Kuruluşları ve Ulusaşırı Şirketler: Mutlak olarak kamu diplomasisinin gerçekleşmesi açısından devlet politikaları öncül aktör olsa da devlet yönetimlerinden önce şirketler, özellikle de küresel alanda hizmet veren şirketler başka topraklarda kendilerine yer bulabilmektedirler. Onların istihdam gücü ve bir kültürü pazarlama konusundaki etkinliği kamu diplomasisinin beklenen sonuçlar vermesi açısından avantajlar sunmaktadır (Sancar, 2012, s. 104).

Devletler Üstü Kuruluşlar: En belirgin ve en bilinen örneği BM olan bu tür kuruluşların içerisinde, devletlerin ekonomik ortaklıklar kurması ile oluşturulan kuruluşlar da yer almaktadır. Zamanı geldiğinde ve belirli bir tarafın çıkarları ön plana çıktığında, bu tür kuruluşların, diğerleri üzerinde bir etki oluşturmaya çalışması muhtemeldir. Özellikle de finansal çıkarların odaklandığı kuruluşlar, bu konuda daha etkin bir şekilde, beklentilerin karşılanması adına kamu diplomasisinde rol alabilmektedirler (Sancar, 2012, s. 105).

Baskı Grupları: Belirli çıkarlar doğrultusunda, devlet yönetimlerinin faaliyetlerini yönlendirme amacı ile hareket eden bu grupların genel olarak etki alanı ulusal mecra olmaktadır. Fakat küreselleşme ile birlikte ulusaldan uluslararası alana geçiş yapan baskı grupları, yerelde uyguladıkları politik, ekonomik ve sosyal baskıyı, aynı şekilde başka ülkelerin topraklarında da uygulayabilmektedirler. Kamu diplomasisinde bu süreç daha ılımlı bir şekilde süre gelmektedir (Sancar, 2012, s. 108).

1.5. Halkla İlişkiler ve Kamu Diplomasisi

Kamu diplomasisinin tamamı ile toplum ile ilintili olması ve toplumla olan bu iletişiminden dolayı da tamamı ile halka yönelik olduğuna dair algı kamu diplomasisinin temel hedeflerini yansıtmamaktadır. Buna göre kamu diplomasisi politik bir süreci kamusal zemine indirgemekte ve böylelikle de politik süreçlerin toplum tarafından algılanamama sorununu ortadan kaldırmaktadır.

Bu hali ile halkla ilişkilere benzerliği olduğu düşünülen kamu diplomasisi kamuya seslenme şekli açısından halkla ilişkiler ile bir yakınlık içerisindedir. Çünkü her iki kavram da üzerine konuşulan olguların ve olayların topluma doğru ve olumlu şekilde anlatılması adına çabalamakta, bu şekilde de bir çekicilik yaratmaya çalışmaktadır.

Öncelikli olarak kamu diplomasisi ile halkla ilişkiler kavramlarının bu tanıtım konusundaki ortak hareket ettikleri noktaya bakıldığında, her iki faaliyet de kalıcı ve olumlu bir imaj yaratılması üzerine odaklanmaktadır. Bunun yanı sıra her iki faaliyet, var olan bir imajın olumlu olarak yönetilmesi hedefini de taşımaktadır. Söz konusu imajın olumlu olması, üzerine yoğunlaşılacak faaliyetin ya da politikanın son derece olumlu bir şekilde algılanmasını, dolayısı ile de destek bulmasını sağlamaktadır (Erdoğan, 2006, s. 233).

Bu açıdan değerlendirildiğinde halkla ilişkilerin daha planlı ve programlı olduğu düşünülebilir. Çünkü kurumsal anlamda sıklıkla kullanılan halkla ilişkiler yöntemleri tanıtım, doğru anlaşılma ve tutunma açısından büyük faydalar sağlayabilmektedir. Fakat kamu diplomasisi de onu uygulayan taraf bir devlet yönetimi olsa dahi planlı ve programlı olarak düzenlenmekte ve doğru anlaşılacak toplumun nazarında tutunma açısından kritik bir göreve sahiptir.

Gültekin (2005, s. 128), tıpkı bir kurum gibi bir ülkenin de kendisini doğru bir imaj ile tanıtmaya ihtiyacı olduğunu dile getirmektedir. Hassas dönemlerin yaşandığı, kamusal anlamda bilgi kirliliğinin yaşandığı ve doğru bir tanıtım hamlesinin gerçekleştirilemediği dönemlerde ülke yönetimleri açısından kamu diplomasisinde istenilene erişebilmek son derece zor olmaktadır. Kamu diplomasisinin gerçek ve başarılı bir imaj yansıtma yöntemi ile oluşturulması sonucu

ise kendi değerlerini başka bir kamusal alanda kabul ettirmesi giderek daha da kolaylaşmaktadır.

Halkla ilişkiler ve kamu diplomasisinin büyük ölçüde geniş kitlelere yayılmak adına sahip olduğu potansiyel çok uzun yıllardan bu yana devam eden uygulamaların bir sonucudur. Her iki faaliyet de uzun yıllardır canlılıklarını korumanın vermiş olduğu etki ile birlikte artık daha geniş kitlelere ve daha nitelikli olarak hitap edebilmektedirler.

Söz konusu faaliyetlerin geçmişine bakıldığı süre zarfında propaganda kavramının hem halkla ilişkiler hem de kamu diplomasisi için yaşanan bir süreç olduğunu göstermiştir. Her ne kadar iki faaliyetin de geçmişlerinde daha ilkel olarak nitelendirilebilecek uygulamaları söz konusu olsa da propaganda dönemlerinde halkla ilişkiler ve kamu diplomasisinin baskı, sindirme, perde arkasından süreç yürütme vb. olumsuz ölçekteki uygulamalara sahip oldukları görülmektedir. Özellikle de İkinci Dünya Savaşı tecrübeleri ile gelişen kamu diplomasisi bu yöntemleri ister istemez kullanmak durumunda kalmıştır (Yağmurlu, 2007, ss. 23-24).

Bu konuda bir ortaklıkları bulunsa da halkla ilişkilerin propaganda kavramı ile çok daha kısa süre ilintili olduğu görülmektedir. Çoğunlukla kurumsal alanda kullanılmasından ve bu alanda da düşünüldüğü kadar çekişme, çatışma ve dünya kamuoyunu ilgilendirecek nitelikte olayların yaşanmıyor olmasından dolayı propaganda ile yakından ilgili konular çok sık gözlemlenmemiştir.

Yıllar geçtikçe siyasal alanda kullanılması ön plana çıkarılan ve belirli ölçüde de etki uyandıran birçok farklı baskı aracı ortaya çıkmıştır. Fakat siyasetin çatışma odaklı temeline bakıldığı süre zarfında, bu uygulamaların her biri çatışmaları tırmandırmak ya da durdursa bile ilerleyen süre zarfında yeniden başlamak üzere ötelemek görevlerini g rm ştir. Bugünün modern dünyasına bakıldığında ise kamu diplomasisi, barışı temele alması en önemli düşüncesi ve yaklaşımı olmak üzere birçok pozitif yönlü yaklaşımı ile birlikte daha fazla tercih edilen bir uygulama haline gelmeye başlamıştır (Yılmaz, 2009, s. 16).

İKİNCİ BÖLÜM

ABD'DE KAMU DİPLOMASİSİ

Bu bölümde ABD'de kamu diplomasisi, soğuk savaş dönemi ABD'de kamu diplomasisi, USIA'nın diplomasideki rolü, 11 Eylül saldırılarının kamu diplomasisine etkisine yer verilmektedir.

2.1. ABD'de Kamu Diplomasisinin Genel Çerçevesi

Jeopolitik konum olarak, dünya diplomasisinin yüzyıllardır aktif olduğu Avrupa ve Asya kıtalarına son derece uzak olmasına karşın ABD'nin kendisini tanıtmak adına vermiş olduğu mücadele 19. yüzyıl itibari ile ortaya çıkmış ve böylelikle de ülke uluslararası ilişkiler sistemine entegre olmaya çalışmıştır. Özellikle Birinci ve İkinci Dünya Savaşı'nda ABD'nin üstlenmiş olduğu rol, ülkenin kendisinden çok uzak topraklarda varlığını hissettirebilmesi adına son derece büyük fırsatlar yaratmıştır.

Fakat ABD için İkinci Dünya Savaşı'nın kamu diplomasisini benimseyerek uluslararası ilişkilere dâhil olabilmesi adına büyük bir önemi vardır. Soğuk Savaş'ın iki kutuplu yapısının Batı kanadında liderliği üstlenen ABD'de bu noktada kamu diplomasisini en etkin bir şekilde kullanarak kendisine fırsatlar yaratmaya çalışmıştır. ABD'nin yürütmüş olduğu politikaların toplumsal anlamda taraftar kazanması ve herkesin yavaş yavaş Batılı devletlerin tarafında, daha doğrusu ABD'nin yanında mücadele etmesi teşvik edilmesi noktasında ABD kamu diplomasisini son derece etkin bir şekilde kullanmıştır (Gilboa, 2008, s. 55).

Tanıtımın ve bir bakıma halkla ilişkilerin her türlü şeklini deneme konusunda koşullanan ABD'li yetkililer kamu diplomasisinin Amerikan politikalarının en yararlı aracı olarak nitelendirmişlerdir.

Kamu diplomasisinin Amerikan topraklarında bir hayli popülerlik kazanması ile birlikte bilimsel anlamda da konunun incelenmeye çalışıldığı görülmektedir. Bu noktada ABD'de genel olarak oluşan kanı, ülkenin kamu diplomasisi anlayışının,

küresel şirketler, küresel yardımlaşma kurumları ve diğer ülkelerde (bilhassa ABD müttefiki ülkelerde) yaşayan halk ile kurularak, kültürel temelli ilişkilere dayanması gerektiğidir (Köksoy, 2014, s. 214).

Bu bakış açısı ile ABD, kendisini en olumlu şekilde tanıtabileceği halkla ilişkiler yöntemlerini kullanarak bir kamu diplomasisi süreci yaratmaya çalışmaktadır. Bu sayede ABD dışında yaşayan toplumların da ABD için olumlu görüşlere sahip olmasının yolu açılmaya çalışılmaktadır.

ABD her ne kadar kamu diplomasisi sürecini dünya genelindeki topraklarda sürdürdüğü bir politika olarak tasarlasa da aslında ülkenin kendi içerisinde, devlet yönetimlerinin uygulamalarının toplum nazarında olumlu bir şekilde algılanabilmesi açısından da kamu diplomasisi aktif bir şekilde kullanılmaktadır. Özellikle ABD'nin ciddi anlamda kamuoyu desteğine ihtiyaç duyduğu ve ülke güvenliği ile ilgili olduğu iddia edilen konularda kamu diplomasisi ülke içerisinde aktif hale gelmektedir. Yurtdışındaki Amerikan ordusunun operasyonlarında hayatını kaybeden bir askerin cenazesinde tabut üzerinde yer alan ABD bayrağı ve üst düzey devlet yetkililerinin cenaze merasiminde bulunması bunun en önemli örneklerindendir (Özer, 2011, s. 23).

Bu görüntü ile Amerikan yönetimi, kendisinin çalışmalarını halkına meşru olarak göstermek, hayatını kaybeden askerin bir amaç uğruna mücadele ettiğini ispatlamak ve ülkenin bu şekilde daha güçlü olduğu mesajını vermek kamu diplomasisi açısından hem ülke içerisinde hem de ülke dışında önemli bir mesajı taşımaktadır.

Yine milli güvenlik algısı açısından bakıldığında ABD'de kamu diplomasisi yöntemi hem ülke halkının hem de yabancı toplumların, ABD'nin dünya genelindeki operasyonlarını olumlu bir şekilde değerlendirmeleri açısından birer mesaj olarak taşınmaktadır. Bu mesajın içerisinde söz konusu operasyonların tamamı ile genel toplumsal faydaya odaklı olarak gerçekleştirildiği, bunun uluslararası bir nitelik taşıdığı ve bu nedenle de sürece verilecek desteğin tüm insanlık olduğu açıklanmaya çalışılmaktadır (Özsalmanlı ve Pank, 2013, s. 58).

Bu şekilde ABD kendisine sadece ülke içerisinde değil dünyanın farklı noktalarında da güçlü bir destek bulmakta ve bu destek ile birlikte bir sonraki siyasal ve askeri adımları için meşru bir zemin yaratmaktadır. Benzeri bir durum kültürel anlamda da söz konusudur.

Özellikle siyasal alanın dışına çıkıldığında görülen tablo ABD'nin sosyokültürel alanda kamu diplomasisini daha yaygın, daha etkin ve daha geniş bir bütçe ile uyguladığını göstermektedir. ABD'li şirketlerin ya da bizzat Amerikan hükümetinin Amerikan kültürünü pozitif bir şekilde gösterme konusundaki arzusu ve isteği diğer ülkelerin topraklarında da fazlası ile görülebilmektedir. Dönemsel olarak Malezya başta olmak üzere birçok Müslüman ülkede, ABD'de yaşayan Müslüman bireylerin mutluluğuna ve ABD'nin bu konudaki kucaklayıcılığına dair yayınlar, ABD hakkındaki görüşleri son derece pozitif hale getirmektedir (Melissen, 2005, s. 7).

Sadece Müslüman toplumlar için değil uzun yıllar boyunca, özellikle de Soğuk Savaş döneminde ABD ile mesafeli ilişkileri olan ya da hiçbir şekilde ilişkisi bulunmayan ülkeler ve toplumları için de Amerikan kamu diplomasisi çeşitli yöntemler ile olumlu bir imaj yaratmaya çalışmaktadır. Amaç, ABD'nin kendisine uygun bireyleri topraklarına çekmesi değil kendisinin ABD dışındaki topraklarda uygulamayı planladığı plan ve projeleri için mümkün olduğunca uluslararası kamuoyu desteği sağlamaktır.

ABD'nin kamu diplomasisi anlayışı dönemsel olarak da farklılıklar göstermektedir. Temel hedef aynı olsa dahi uygulamalarda çeşitli farklılıklar ortaya çıkabilmektedir. Bunun yaşanmasında da dönemsel olarak kamu diplomasisinin yöneten ve yönlendiren kurumlar ile liderlerin de önemli bir etkisi bulunmaktadır. 2011 yılında, dönemin Amerikan Dışişleri Bakanı olan Hillary Clinton'ın kamu diplomasisini siyasal alandan toplumsal alana indirgeme düşüncesi ve bunu da alışlageldik yöntemlerle değil gerekirse devlet yönetiminin yabancı ülke toplumları ile de iletişim kuracağı bir yapının kurulması talimatını vermiştir (Gregory, 2011, ss. 351-352).

Bu noktada Amerikan hükümetinin ciddi ölçekli olarak devlet düzeyindeki kamu diplomasisi çalışmalarını bizzat yürütmek adına tabana, topluma indiği görülmektedir. ABD'nin bu denli konuyu  nemsemesinin temel nedenlerinin başında dünyada her geçen gün aktör sayısı artan g   dengesinin herhangi bir tarafın lehine değişmesini engellemek adına ABD'nin dostane, barışcıl ve sadece Amerikan halkının değil tüm dünya toplumlarının çıkarlarını gözettiği iddia edilen yaklaşımlarının ciddiyetini ispatlamaktır.

Amerikan kamu diplomasisi anlayışında bu tür bir değişimin yaşanmasında etkin olarak değerlendirilen unsurların başında gelen Amerikan kültürünün dünya üzerinde son derece etkili ve baskın olmasına karşın bunun herhangi bir şekilde mutlak bir olumlu sonuca dönüşmemesi ve ABD'nin siyasal, ekonomik, askeri ve kültürel anlamdaki politika ve uygulamalarının yeterince geniş ölçekli destekçi bulamamasıdır (Kessler, 2015, s. 3).

Bir başka deyişle ABD her ne kadar son derece güçlü bir şekilde kendisini müttefiklerine, kendisine düşman olanlara ve kendisi ile yakın ilişkisi bulunmayanlara açıklamaya çalışmışsa da sürecin sonunda beklenen destek elde edilememiştir. Bu negatif görüntünün ortaya çıkışında özellikle 2003 yılında başlayan Irak operasyonlarının önemli bir etkisi olduğu düşünülebilir.

Söz konusu operasyon ve daha sonrasında yaşanan olayların özellikle Ortadoğu  zerindeki izlerin silinmesi konusunda da ABD'nin geniş çaplı bir çabası söz konusudur. Buna göre ABD'nin 2008 yılında yeni seçilmiş olan Başkanı Barack H. Obama hem Ortadoğu bölgesinde hem dünya genelinde hem de Amerikan toprakları üzerinde ABD'nin dağılan olumlu imajının toparlanması adına kamu diplomasisini devreye sokmuştur. Müslüman Arap toplumları temelinde yaygınlaşan kamu diplomasisi faaliyetleri ABD'nin aslında ne yapmak istediğini anlatan ve yanlış anlaşılmaları düzeltmeye çalışan bir çabaya yönelik olduğu açıklanmıştır (Khatib ve Dodds, 2009, ss. 6-8).

Bu çerçeveden bakıldığında son yıllarda Amerikan kamu diplomasisi anlayışının büyük ölçüde bir tanıtım değil bir imaj düzeltme görevi g rd ğu anlaşılmaktadır. Geçmiş yıllarda Amerikan kültürünün tanıtımı ve Amerikan siyasal

algısının diğerk Amerikan mttetiki ülkeler başta olmak üzere tüm ülkelere empoze edilmesini amaçlayan kamu diplomasisi tarzı terk edilmiş gibi gözükmektedir. Onun yerini, ABD'nin siyasi ve askeri konularda yaşamış olduğu sorunları daha ılımlı bir şekilde toplumlara anlatmak ve bu noktada da ABD'yi meşru kılarak dünya kamuoyunun desteğini almayı amaçlayan bir kamu diplomasisi almıştır.

ABD'nin kamu diplomasisi çalışmalarını bu denli derinleştirip bir anda devlet yönetiminin sahaya inerek ABD'nin dünya toplumları ile kaynaşması konusunda istekli hale gelmesini sağlayan aslında en önemli konu, Irak operasyonu sonrasında Müslüman camia ile ABD arasında büyük bir savaşın yaşandığına dair oluşan algıdır. ABD'nin söz konusu süreç içerisinde kötüleşen bir imajı olduğu gerçeğinin yanı sıra, dünya üzerinde milyarlarca insanın inandığı bir din ile mücadele ediyormuş gibi oluşan imajı aslında ABD'nin kamu diplomasisi konusundaki adımlarının sıklaşmasına sebebiyet veren en tetikleyici konulardan biridir (El-Nawawy, 2006, s. 187).

Bu denli büyük ölçekli bir sorunla da boğuşmak durumunda kalmak ABD'nin kendisini yenilemesini zorunlu kılmıştır. Bu nedenle de 2008 yılında Başkan seçilen Obama dönemi ile birlikte ABD kendisini her konuda olduğu gibi bir halkla ilişkiler faaliyeti ve ülkenin tanıtım aracı olarak da düşünülebilecek kamu diplomasisi konusunda yenilemek durumunda kalmıştır.

Genel görünüm üzerinden bir değerlendirme yapılacak olursa, mevcut süreçte Amerikan kamu diplomasisi algısının üzerinde şekillendiği noktalar: Soğuk savaş sonrasında ABD'nin daha geniş kitlelere olumlu bir şekilde tanıtımı adına daha çok bölgede ABD temsilcisi şirket, organizasyon ve bireyin konuşlandırılması; sadece belirli kurum ve bireylere bırakılan kamu diplomasisi çalışmalarının bizzat devlet yetkililerinin desteğinin de alınması sureti ile dünya toplumları temeline indirgenmesi; sadece ABD toprakları dışında kalan toplumlar için dizayn edilen kamu diplomasisi çalışmalarının Amerikan halkının da desteğini alacak şekle getirilmesi; geçmişte kimlik ve imaj tanıtımı olarak şekillendirilen kamu diplomasisi anlayışının artık daha fazla Amerikan politikalarının dünya üzerindeki imajının düzeltilmesine odaklanması olarak öne çıkmaktadır.

ABD’de kamu diplomasisi detaylı ve çok boyutlu ele alınan bir kavram olarak ülkenin algısında iki önemli noktaya sahiptir. Bunlardan birincisi kamu diplomasisinin ABD’nin kendisi için ülke dışındaki uygulamalarda geçerli ve etkin olmasıdır. Bir başka deyişle ABD kamu diplomasisi üzerinden kendisine çıkar sağlamak adına konuşlanmaya çalışmakta ve bu şekilde kendisi için bir bakıma tanıtım şubesi biçiminde bir oluşuma gitmektedir (Erzen, 2012, s. 84).

İkinci önemli nokta ABD’nin de kendi toprakları üzerinde, kendisi dışından gerçekleşecek olan kamu diplomasisi girişimlerine ciddi ölçekli olarak uyum sağlayacak ve fırsat yaratacak bir ortama sahiptir. Lobcilik yapılması konusunda uygun bir zemin yaratılmasını da işaret eden bu süreçte ABD, kendi toprakları üzerinde tanıtım gerçekleştirecek, imajını düzeltecek ve Amerikan toplumu ile iletişim kurma arzusundaki tüm taraflar için eşsiz fırsatları yaratan bir ülke olarak değerlendirilmektedir (Erzen, 2012, ss. 84-85).

ABD’yi kamu diplomasisi konusunda ön plana çıkaran ve kıymetli yapan nokta, ülkenin “demokrasinin beşiği” ya da “medeniyetin beşiği” gibi kavramlarla çağrılmasıdır. Bu yakıştırmalar neticesinde ABD kendisi yoğun ve başarılı bir kamu diplomasisi uygulayıcısı olmakla birlikte aynı zamanda kendi topraklarında başka ülkelerin kamu diplomasisi faaliyetlerini, ülkenin anayasal düzeni çerçevesinde olmak kaidesi ile kabul etmektedir. Bu hem kamu diplomasisini yaygınlaştırmak hem de meşrulaştırmak açısından ABD’nin gözle görülür bir rolüdür.

2.2. Soğuk Savaş ve ABD’de Kamu Diplomasisinin Gelişimi

Kamu diplomasisinin kavramsal olarak ilk anlamını bulduğu, teorik gelişimini sağladığı ve fiili olarak en detaylı olarak uygulandığı ülke olarak ABD, tarihsel süreç içerisinde kamu diplomasisini en aktif şekilde ele alan ülke olarak da değerlendirilebilir. ABD, özellikle İkinci Dünya Savaşı sonrasında kamu diplomasisi olgusunu dikkatli bir şekilde ele almış ve planlı programlı olarak hareket etmiştir.

Fakat ABD’nin kamu diplomasisi konusunda atmış olduğu ilk adımların, sosyopolitik ve sosyokültürel anlamda gerçekleştirilen faaliyetler olmadığı, çok büyük ölçüde ulusal güvenliğin sağlanmasına yönelik olduğu görülmüştür. “Savaş Enformasyon Dairesi” ve “Stratejik Hizmetler Dairesi” gibi iki temel kurum, İkinci

Dünya Savaşı sırasında üstlendikleri kritik haber alma ve haber yayma gibi görevlerinin üzerine, Soğuk Savaş sürecinde Amerikan politikalarının tanıtımı ve benimsetilmesi adına çalışmışlardır. Bu çalışmalar çok fazla halk tabanına inmemekle birlikte toplumu yönlendiren birey ve gruplar hedef alınmıştır (Kennedy ve Lucas, 2005, s. 5).

Bu kamu diplomasisinin ilk uygulama yıllarında ABD için bir geçiş sürecinin yaşandığı ve ülkenin siyasal, sosyal ya da askeri alanlardan hangisinde kamu diplomasisinden daha etkin bir şekilde yararlanması gerektiği anlaşılmaya çalışılmıştır. Soğuk Savaş dönemi, ABD'nin askeri olmaktan çok diplomatik anlam da düşünmesi gereken bir süreç olmuştur.

Söz konusu değişim açısından ilk ciddi adım, 1948 yılında kabul edilerek yürürlüğe giren Smith-Mundt Yasası'dır. Bu yasa ile birlikte ABD, ülkenin yurtdışında kültürel faaliyetlerde bulunulması, özellikle eğitim alanında değişim programlarının uygulanması ve ABD'ye dair kültürel bilgilendirme çalışmalarının yürütülmesi konusunda kararlar almıştır (Cull, 2009, s. 28).

Programların içerikleri ülkelerin durumlarına göre belirlenmiş olup böylelikle de bu ülkelerin içerisinde ABD ile bir kültürel bağ kurulması amaçlanmıştır. Öte yandan ABD bu faaliyetlerinde kendisini tanıtmak adına da büyük bir mesai harcamıştır.

Bu görüntüde, İkinci Dünya Savaşı sonrası, Soğuk Savaş'ın başlangıcında ABD'nin kamu diplomasisi adına ilk adımı Amerikan kültürü ve kimliğini yaymak olmuştur. Ülkedeki bu tasarlanan adımların temel amacı, öncelikli olarak siyasal bir destekçi kitlesi oluşturmak, daha sonrasında ise ABD lehine, Sovyetler Birliği'nin tarafında yer alan ülkelerin ABD'ye dair ilgisini çekmek olmuştur. Smith-Mundt Yasası, hukuki bir zemin taşıması vesilesi ile sürecin ABD tarafındaki ciddiyetini en iyi anlatan örneklerin başında gelmektedir.

Bu yasanın hemen kısa bir süre sonrasında ise dönemin ABD Başkanı Dwight D. Eisenhower tarafından onaylanarak yürürlüğe giren "NSC-68 Direktifi", ABD'nin komünizme karşı mücadelesinde, kendi toplumunu, müttefiklerinin halkını ve

komünist bireyleri etkilemek adına yayınlanmıştır. Direktifin içerisinde yer alan radyo kanalı kurulmasına dair faaliyet programları ABD'nin kamu diplomasisi alanında teknolojiyi ilk kez bu denli etkin kullanmak adına gösterdiği çabayı işaret etmektedir (Temel, 2010, s. 62).

NSC-68 Direktifi ABD için kamu diplomasisi faaliyetlerinin giderek daha fazla tabana yayılması için belirlenen yol haritasının ciddi çıktılarının başında gelmektedir. Bu direktif ile oluşturulan radyo kanalları ve bu kanallar üzerinden sık yayın yapan kanallar, ABD'nin ve antikomünist faaliyetlerin tanıtımı açısından son derece hayati değerde görülmüştür.

Dönemin Amerikan yayılmacı düşüncesi ve toplumları yönlendirme plan ve projelerinin genel perspektifi “tutsak edilmiş halk” olarak görülen toplumların bu tutsaklıktan kurtarılması üzerine dizayn edilmiştir. Böylelikle de Amerikan yetkililerinin yazılı ve sözlü olarak yapılması talimatını verdikleri yayınlar, söz konusu halkların nasıl kurtulacağına dair bir yol haritası vermek adına geliştirilmiştir (Temel, 2010, s. 63).

Buna teşvik amaçlı da Sovyetler Birliği'nin yıkılışına dek birçok Doğu Avrupa ülkesine Amerikan kültürüne dair unsurlar sinema, müzik, gıda, tekstil vb. alanlar aracılığı ile giriş yapmış, bu vesile ile de komünist baskı yaşadıkları iddia edilen ülkelerin bu baskıdan kurtulması adına mental bir destek sağlanmıştır (Oktay, 2012, s. 128).

Komünist ideolojinin etkisi altındaki ülkeler bu yolla zaman içerisinde parça parça Amerikan kamusal kimliğini benimseyerek kendilerine verilmiş olan mevcut kimliği kabul etmiş, kendi öz kültürleri dâhilinde olmasa bile Batılı kültür öğeleri temelinde kendi yollarını belirlemeyi tercih etmişlerdir.

Belki de ABD'nin Soğuk Savaş döneminde askeri olarak yaptığı bir operasyon için kamu diplomasisinin avantajlarını kullanmak adına çaba sarf ettiği tek süreç Vietnam Savaşı'dır. Savaşı meşru kılmak, bunun dünya için ortak bir düşmana, komünizme karşı yürütüldüğünü göstermek adına ABD hem tüm müttefikleri hem de

komünist ülke toplumlarına gizli bir şekilde olmak kaydı ile savaşa dair faaliyetlerinin olumlu yanlarını yansıtmaya çalışmıştır (Cull, 2009, s. 44).

ABD'nin bu konuda sergilemiş olduğu, kendisi, müttefikleri ve tüm dünya insanlığı adına savaşın pozitif yanlarına dair destek elde etme konusundaki çabası kamu diplomasisini İkinci Dünya Savaşı sonrasında bir kez daha askeri alanın içerisine dâhil etmiştir. Fakat bu durum Soğuk Savaş döneminde ABD'nin almış olduğu en büyük risk olarak da görülebilir. Buna göre ABD, 1948 itibari ile son derece barışçıl emelleri için kullandığını göstermeye çalıştığı kamu diplomasisini Vietnam Savaşı'nda, Vietnam halkı da dâhil olmak üzere tüm dünya üzerinde kullanmaya çabalamıştır.

Vietnam Savaşı sırasında, 1965 yılında kurulan "Edward Murrow Kamu Diplomasisi Merkezi" ABD'nin kamu diplomasisinin teorik ve bilimsel bir temel dayanması konusundaki önemli kurumlardan biridir. Kamu diplomasisi kavramının ilk kez dile getirildiği ve değerlendirildiği bu kurum içerisinde ABD'nin ne tür bir yol izlemesi gerektiğine dair değerlendirmelerde bulunulmuş ve ABD hükümetine yol gösterilmiştir (Sancar, 2012, s. 79).

Bunun yanı sıra ABD, Edward Murrow Kamu Diplomasisi Merkezi gibi kurumların yaygınlaştığı bir süreçte, birbirinden farklı kurumların kamu diplomasisi hakkında yorumlar getirdiği ve ABD hükümetine hem yerel hem de küresel anlamda destek verdiği bir ülke halini almıştır. ABD'nin ülke içerisinde, ülke dışındaki toplumları etkileme konusunda almış olduğu destek bu ülke için kamu diplomasisinin anlamını daha da güçlendirmiştir (Kavoğlu, 2013, s. 118).

Her ne kadar araya bir Vietnam savaşı girmiş olsa da ABD'nin genel olarak kamu diplomasisi konusunda hem politik hem de bilimsel zemin üzerinde hızlı bir gelişim gösterdiği fark edilmektedir. Hatta ABD, Soğuk Savaş döneminde rakibi olan Sovyetler Birliği'nden daha etkili bir kamu diplomasisi stratejisi izleyerek kendi müttefiklerini hali hazırda kontrol altına alırken, aynı zamanda Sovyetler Birliği'nin etkisi altındaki alanı da rahatsız etmeye çalışmıştır. Bu şekilde de Amerikan kamu diplomasi algısı rakip ideolojilerin üzerinde konuşlandırılmıştır.

Amerikan kamu diplomasisinin yayılmacı politikaları irdelenirken belki de en geri planda kalmış gibi gözüken, ancak ABD'nin faaliyetlerinin merkezinde yer alan ve 1953 yılında kurulan USIA son derece aktif olarak görev almıştır. Özellikle 1961 ve 1963 yıllarında Amerikan Başkanı olan John F. Kennedy döneminde adından sıklıkla söz edilen ve görev verilen USIA, Kennedy'nin saldırganlıktan uzak, daha çok kamu diplomasisi üzerinden işleyerek komünizm tehdidini etkisiz hale getirme sürecinde etkili olmuştur. Bilgi toplama, bunların işlenmesi ve Amerikan hükümeti için bir yönlendirici nitelik kazanması USIA'nın yerel ve küresel çabaları ile söz konusu olmuştur (Temel, 2010, ss. 63-64).

USIA'nın varlığı, İkinci Dünya Savaşı ve Soğuk Savaş'ın ilk yıllarındaki casusluk ve dinleme gibi gizli bilgi edinme ve bilgi dağıtım faaliyetlerini meşru bir zemine taşımıştır. Bu şekilde kamu diplomasisinin daha merkezi bir şekilde, düzenli ve uluslararası sosyopolitik trendi takip edecek nitelikte olması sağlanmıştır. Özellikle Kennedy başkanlığında etkin ve barışçıl yöntemleri tercih ederek işleyen USIA'nın sistemi uzun yıllar varlığını korumuştur.

1970'li yıllarda Jimmy Carter döneminde bilgi toplama faaliyetlerinin yaygınlaşmış olduğu Amerikan kamu diplomasi sisteminde bu mekanizmanın güçlendirilmesi kararlaştırılırken USIA'nın giderek daha fazla ön plana çıkması ve casusluk ile suçlanması sonucunda etkinliğinin azaltılmasına karar verilmiştir. Bu kurumun arka planda kalarak da olsa yürüttüğü propaganda faaliyetlerinin daha gizli bir şekilde, daha önceki yıllarda kurulmuş olan "Voice of America", "Radyo Free Europe" ve "Radyo Liberty" aracılığı yürütülmesinde 1982 yılında, dönemin Amerikan Başkanı Ronald Reagan zamanında karar verilmiştir (Temel, 2010, ss. 64-65). 1980'lerin sonu itibari ile bu radyo kanalları ve çeşitli kitle iletişim araçları ile süreci ABD lehine sürdürmeye çalışan kurumların etki alanlarını Afganistan, İran ve Sovyetler Birliği'nin doğusunda kalan ülkelerin birçoğuna yaymaya çalıştıkları görülmüştür (Cull, 2008, ss. 442-443).

Aslında Reagan dönemi Amerikan kamu diplomasisinin komünist Sovyetler Birliği ve destekçileri karşısında en fazla üstün durumda olduğu dönem olarak nitelendirilebilir. Çünkü bu dönemde, teknolojinin de sağlamış olduğu imkânlar ile

daha geniş mecralara erişilebilir hale gelmiş olması ile birlikte ABD, kamu diplomasisi sayesinde Sovyetler Birliği'ni çevrelemeyi başarmıştır.

Soğuk Savaş 1990 yılı itibari ile sona erdiğinde ise ABD'nin kamu diplomasisi büyük ölçüde bir değişime uğramak durumunda kalmıştır. Bunun temel nedenleri Soğuk Savaş'ın sona ermesi, dünya üzerinde herhangi bir şekilde, gerçek anlamda “düşman” olarak nitelendirilebilecek bir tehdidin bulunmaması ve ABD'nin giderek daha da tek kutuplu bir dünyada lider haline gelmesidir. Özellikle Bill Clinton dönemindeki politikalar ile birlikte ABD, bir tarafı kötüleyerek kendisini yüceltme yönündeki kamu diplomasisi şeklinden vazgeçmiş, bunun yerine sadece kendisinin ön plana çıkarılacağı bir yöntemi benimsemiştir (Snow ve Taylor, 2009, ss. 326-328).

Bu şekilde de hem ABD'nin daha geniş kapsamlı tanıtımı hem de dünya genelinde daha geniş kapsamlı bilgi edinilmesi amacı ile USIA son derece geniş bir coğrafyaya konuşlandırılmış ve böylelikle de 1997 yılı sonunda 141 ülkede 190 birimlik bir yapı halini almıştır (Bağce, 2003, s. 74).

Bu noktada USIA'nın artık geri planda duran, ancak kendisine bağlı olarak çalışan birimler ile tam anlamı ile kamu diplomasisi sürecini elinde tutan bir sistem olduğu görülmektedir. Özellikle 1999'da kurumun dağıtılarak arka planda ve görünmeyen bir şekilde hareket etmesine karar verilmiştir. ABD'nin karşısında herhangi bir baskı, bir direniş ya da bir düşman olgusunun kalmaması ile birlikte de Amerikan kamu diplomasisinin yayılmacı yaklaşımları daha rahat bir hareket imkânı bulmuştur. Soğuk Savaş'ın bitişi ABD politik ve askeri anlamda bir dönüşümü beraberinde getirirken ABD'nin kendisini tanıtımı açısından da farklı bir yol haritasının izlenmesini zorunlu kılmıştır.

1990'ların sonuna doğru görevi sonlandırılan USIA'nın feshedilmeden önceki süreçte Amerikan kamu diplomasi anlayışındaki yeri “*Amerikan dış politikası ve dışarıdaki ulusal çıkarlarını desteklemek için, uluslararası eğitim ve kültürel değişimler, yayın ve bilgi programları yürüten bağımsız bir dış ilişkiler ajansı*” şeklinde tanımlanmıştır (Yağmurlu, 2007, s. 24). Bu tanımlamada artık kurumun, ABD'deki merkez üzerinden sürece fazlası ile hâkim olduğu ve bilhassa da kamu

diplomasisi sürecinin ABD adına yürütülmesi adına geçmiştekinden daha fazla sorumluluk sahibi olmuştur.

2.3. Amerikan Kamu Diplomasisinde USIA'nın Rolü

Kamu diplomasisi kavramının temellerinin atıldığı ve kendisine modern bir görüntü kazandığı topraklar olan ABD, kamu diplomasisinin tarihsel akış içerisinde farklı yöntemler ile uygulamaya çalışmıştır. Gerek bireysel gerekse de kurumsal anlamda önemli adımların atıldığı kavramın gelişimine dair ABD içerisinde özellikle farklı kurumsal yapılar oluşturularak kamu diplomasisinin etkin bir şekilde uygulanmasına çalışılmıştır. Bu çabaların hemen hepsi, dönemsel olarak Amerikan politik, ekonomik ve kültürel yapısının dünya kamuoyuna olumlu bir çerçevede tanıtılmasına yardımcı olmuştur.

L. Bernays'in kendisinin de görev aldığı ve dönemin ABD Başkanı Woodrow Wilson tarafından 1917 yılında kurulmuş ve 1919 yılında faaliyetlerine son verilmiş olan ve Bernays'in deyimi ile “Birinci Dünya Savaşı’nda ABD propagandalarının üretim merkezi” olan Kamu Bilgilendirme Kurulu (The Committee on Public Information) ABD’deki ilk kamu diplomasisi kurumlarından biridir. Bu kurum aracılığı ile ABD, savaş sırasında, broşürler ve el ilanı dağıtımı, afiş asılması, mitingler düzenlenmesi bilgilendirici filmler çekilmesi ve geniş kitlelere ulaşacak radyo programları hazırlanması konusunda faaliyetlerde bulunmuştur (Cutlip vd., 2000, ss. 122-123).

Kamu Bilgilendirme Kurulu, ABD’nin Birinci Dünya Savaşı’nda öncelikle kendisi daha sonrasında da müttefiki olan ülkeler için belki de en önemli haber alma ve bilgi edinme merkezi haline gelmiştir. Kuruma olan ilgi ile birlikte ABD, bu kurulun yaklaşık iki yıl gibi kısa süren faaliyet hayatında kendisini ve savaş sırasındaki çabalarını anlatarak destek toplamasına yardımcı olmuştur.

Fakat Kamu Bilgilendirme Kurulu’ndan çok uzun yıllar sonra kurulan USIA, bu kurulun gerçekleştirmiş olduğu eylem ve yapmış olduğu araştırmalardan daha fazlasını yapmak adına meydana getirilmiştir. 1953 yılında kurulan ve ABD’nin kamu diplomasisi stratejilerinin gelişimi açısından ilk profesyonel ve kurumsal merci olan USIA, zaman içerisinde ABD’nin kamu diplomasisi programlarını

oluşturmaktan Amerikan dış politikasının belirli oranda şekillendirilmesine kadar uzanan bir yelpazede sorumluluk sahibi olmuştur (Temel, 2010, s. 92).

Kurulduğu ilk yıllarda belirli oranda kamuoyu ile iletişimi olan kurum, zaman içerisinde daha fazla arka plana çekilerek ABD'nin dünya genelindeki politikalarının şekillendirilmesine, perde arkasından yardımcı olmuştur. Var olduğu dönem içerisinde sıklıkla sorgulanmasına ve eleştirmesine karşın kurum, ABD'nin Soğuk Savaş sırasındaki en önemli politika araçlarından biri halini almıştır.

USIA'nın kuruluşundaki temel hedef, Soğuk Savaş'ın en etkin olduğu 1950'li ve 1960'lı yıllarda, ABD'nin Sovyetler Birliği'ne olan karşıtlığının ve üstün gelme mücadelesinin kamu ayağını oluşturmaktır. Kurumun çıkarmış olduğu "Amerika" adlı dergi, ABD'nin Sovyet egemenliği altındaki komünist topraklardaki halka Amerikan kültürünü ve hayat tarzını anlatmak adına tasarlanmıştı (Melissen, 2005, s. 152).

Bu tür bir kültürel faaliyet, ABD'nin Soğuk Savaşı sadece iki ülkenin çatışması temelinde ele almadığının, bunun ötesinde kamunun da sürecin içerisinde olduğu bilgisinin bir göstergesidir. Bu nedenle de ABD doğrudan saldırı gerçekleştirmek yerine Sovyet etki alanını sosyal anlamda saldırıya maruz bırakmak istemiştir.

Tuch (1990, s. 20) USIA'in faaliyetlerini geniş çaplı olarak incelediği çalışmasında, "kurumun faaliyetlerinin, hem genel reklamcılık ve tanıtım hem de siyasal propaganda anlamında ilk koordineli ve profesyonel çalışmalar" olduğunu dile getirmiştir. Bu vesile ile USIA'nın ABD içerisinde, özellikle kamu diplomasisi konusunda üzerinde ciddi yatırımlar olan bir kurum olduğunu görmek mümkündür.

USIA'in bu denli ön plana çıkmasını sağlayan durumun ise ABD ile Sovyetler Birliği arasındaki lokasyonların son derece uzak olması ve bu uzak mesafede doğrudan saldırının etkisinin son derece zayıf olabileceği fikrinden kaynaklandığı düşünülebilir. Bu şekilde ABD, hali hazırda Avrupa üzerinde çok sayıda bulunan müttefiklerinin de desteği ile USIA'in çabalarını başarıya ulaştıracak şekilde Sovyet etki alanı üzerinde konuşlandırmayı düşünmüş olabilir.

Bunun da ötesinde USIA, sadece Sovyetler Birliği için değil, O'nun çevresinde bulunan ülkeler için de çeşitli planlamalar ve stratejiler geliştirmiştir. Bu ülkelerden biride İran'dır. ABD; İran'daki İngiliz egemenliğinin son bulmasının ardından kendisine bir yaşam alanı bulabilmek adına Şah rejimini destekleyecek politikalar yürütmüştür. Amerikan kültürünün ülkeye entegre edilmesi ve bu kültürün sevilerek zaman içerisinde ABD'nin İran için önemli bir müttefik haline getirilmesine dair adımlar USIA'nın kamu diplomasisi çalışmalarının önemli örneklerindendir (Snow ve Taylor, 2009, ss. 203-204).

USIA'nın çalışma prensibi genel olarak: ülke içi ve dışında, sosyopolitik ve sosyoekonomik yapının dinamiklerinin en detaylı şekilde araştırılması; yurtdışındaki kamuoyunun düşüncelerinin, çeşitli iletişim araçları ile Amerikan politikaları yönünde değiştirilmesi; elde edilen veriler ışığında öncelikle usia merkezinin, daha sonrasında da amerikan hükümetinin bilgilendirilmesi; elde edilen verilere dayanılarak, merkez aracılığı ile Amerikan dış politikasının, dönemin şartlarına göre şekillendirilmesinin sağlanması faaliyetlerine dayanmaktadır (Gregory, 2011, s. 361).

Bu görüntüde USIA, kendisinden beklenenden ya da kendisine dair yaklaşımlardan daha etkili bir kamu diplomasisi görevi üstlenmiştir. Buna göre USIA, dış dünya ile çeşitli kitle iletişim araçlarının sayesinde yakın ilişkiler kurmuş, dış dünyadan bilgiler edinerek ülkeye getirmiş ve aynı zamanda dış dünyanın Amerikan çıkarlarına odaklı olarak şekillenmesine imkân sağlamıştır. Şüphesiz bu noktada Amerikan hükümetlerinin, faaliyet gösterdiği süre zarfı içerisinde USIA'ye sağlamış olduğu imkânlar ve ayırdığı bütçenin de kurumun bu denli etkin bir şekilde faaliyet göstermesinde büyük bir etkisi bulunmaktadır. Özellikle USIA'nın ABD içerisindeki eğitim kurumları ile ortak hareket ederek yurtdışına öğrenci gönderme ve yurtdışındaki öğrencileri ABD'ye getirme yönündeki çalışmaları kamu diplomasisine yeni bir boyut kazandırmıştır (Kennedy ve Lucas, 2005, s. 9).

Bu sayede yabancı öğrencilerin Amerikan kültürüne dair olumlu bakış açıları kazanmaları ve aynı zamanda da kendi ülkelerinin toplumlarına bu bakış açısını kazandırmaları noktasında USIA etkin bir yönlendirici mekanizma haline gelmiştir.

2.4. 11 Eylül Saldırıları ve Amerikan Kamu Diplomasisinin Değişimi

ABD’de kamu diplomasisinin düzenli bir eyleme dönüşmesi ve ülkenin genel uygulamaları içerisinde yer alması adına İkinci Dünya Savaşı bir milat olarak kabul edilebilecekse de aslında uzun yıllar sonra ABD’nin kamu diplomasisi adına atacağı adımlar konusunda farklılıklar arz etmiştir. Bu farklılıkların ortaya çıkmasında payı olan olay ise 11 Eylül 2001’de gerçekleşen terör saldırılarıdır.

11 Eylül 2001 tarihinde, 19 kişilik El-Kaide terör örgütüne mensup teröristin, ABD’nin New York kentinde bulunan Dünya Ticaret Merkezi’ne yolcu uçakları ile gerçekleştirmiş olduğu terör saldırılarında binlerce kişi hayatını kaybetmiş ve Dünya Ticaret Merkezi’ne ait gökdelenler yıkılarak çok büyük ölçekli maddi bir zarar meydana gelmiştir (Örnek, 2012, s. 108).

Söz konusu saldırılar ile birlikte ABD’nin kamu diplomasisi anlayışından önce teröre, teröre destek verdiği iddia edilen ülkelere ve Ortadoğu üzerindeki siyasal ilişkilere bakış açısından köklü bir değişim yaşanmıştır. Buna göre ABD yol haritasını, terörü ortadan kaldırmak adına terör ile ilintili olduğu bölgelerde operasyonlar yapmak ve bu operasyonları da terörün ortadan kaldırıldığına kendisi ikna olana ve ortaklarını ikna edene dek devam etmek olarak belirlemiştir.

Bu vesile ile ABD, dönemin ABD Başkanı George W. Bush’un emri ile bir “savaş odası” kurarak burayı terör ile ilgili operasyonlar konusunda bir koordinasyon merkezi haline getirmiştir. Irak ve Afganistan üzerinde odaklanan terör ile mücadele stratejisinin ABD müttefiklerine ve dünya kamuoyuna meşru bir şekilde aktarılması adına da ABD bu koordinasyon merkezini bir iletişim merkezi haline getirmiştir. Temel hedef, ABD’nin başlatmış olduğu terör ile mücadele konusunda ülkenin ne yaptığıнын dünya kamuoyuna aktarılması ve mümkün olduğunca yüksek ölçekli siyasal ve askeri destek toplanmasıdır (Snow, 2009, s. 7).

Aynı zamanda bu savaş odasının, ABD’nin yürütmüş olduğu operasyonlarda ne deni haklı olduğunu göstermek adına bir kamu diplomasisi yürütmesi adına yetkilendirildiği görülmüştür. Temel amaç, ABD’nin operasyonlarının askeri yanlarının topluma yansıtılmadan, mümkün olduğunca konunun sosyal anlamdaki

trajik kısımlarının insanlara aktarılması, bu vesile ile de ABD'nin psikolojik anlamda elinin dünya kamuoyunun desteği ile güçlendirilmesidir (Temel, 2010, s. 75).

11 Eylül terör saldırıları sonrasında ABD hükümetinin belirlemiş olduğu yol haritasının hem hükümet içerisinde hem de dünya kamuoyunda sıklıkla tartışıldığı görülmüştür. Tartışmaların merkezinde ise ABD'nin ani ve tek taraflı bir karar ile teröre karşı olduğu belirtilen ve geniş çaplı operasyonları tasarlaması ve bu konuda çevresinden güçlü bir destek beklemesidir. Fakat dünya kamuoyunun ve ABD'nin müttefiklerinin, sürecin en başında çekingen tutumu ABD'nin işini zorlaştıracak nitelikte olmuştur. Böylelikle de ABD çareyi operasyonlarının meşruluğunu sosyal anlamda kabul ettirmek yönünde bulmuştur.

ABD hükümeti içerisinde “Şahinler grubu” olarak da adlandırılan “Neo-Con”, yani “yeni muhafazakâr” grubun terör operasyonları konusundaki baskısına rağmen Afganistan ve Irak üzerinde yoğunlaşması beklenen operasyonların geleceği sıklıkla sorgulanmıştır. Kore ve Vietnam savaşlarındaki tecrübeleri hatırlayan birçokları için ABD'nin faaliyetlerinin başarısı sorgulanırken bir yandan da sürecin ABD'ye olan kayıpları masaya yatırılmıştır. Durumun sadece terör operasyonları ile çözüme kavuşturulabileceğinin mümkün görünmemesi ile birlikte ABD kamu diplomasisi konusunda 1960'lı ve 1970'li yıllardaki stratejisine geri dönmüştür (Oktay 2012, s. 126).

Bu şekilde ABD yönetimi, 11 Eylül sonrasındaki süreci kendisine sonsuz ve sınırsız bir kamuoyu desteği sağlayacak şekilde bir algı yönetimine dönüştürmeye çabalamıştır. Bu şekilde ABD'nin operasyonları meşru görülecek, küresel olarak desteklenecek ve herkes terörün sona erdirilmesi adına ABD'ye gönülden destek verecek şekilde motive edilmek istenmiştir. ABD bu konulardaki uygulamaları için kamu diplomasisi adına ilk ciddi ve geniş ölçekli denemelerini 11 Eylül sonrasında kendi topraklarında test etmiştir (Saydam, 2005, s. 71).

Özellikle askeri operasyonların beklenen çözümü kısa vadede veremeyecek olduğuna dair öngörü, kamu diplomasisi çabalarını ABD için neredeyse bir zorunluluk haline getirmiştir. Çünkü sadece askeri anlamda verilecek olan mücadelenin belirli oranda bir getiri yapmasının mümkün olması ve bunun ötesinde

ABD'nin imajına yönelik çıkarlar ile ilgili tam anlamı ile olumlu getirilerinin olup olamayacağının kestirilememesi atılacak tüm adımlar konusunda ABD yetkililerini bir endişeye sevk etmiştir. Bunun en ciddi ölçekli yansıması, 11 Eylül sonrasında ABD'nin Ortadoğu'daki operasyonlarının Arap ve Müslüman halk üzerindeki etkisidir. Gerçekleştirilen bir araştırmaya göre söz konusu operasyonlar sonrasında bu bölgedeki ve İslam dinine mensup bireylerin genel olarak teröre karşı oldukları, terör odaklı operasyonlara destek verebilecekleri, ancak ABD'nin hem terör konusundaki hem de bölgedeki faaliyetlerini desteklemedikleri görülmüştür (Oktay, 2012, s. 132).

Bu açıdan bakıldığı süre zarfında ABD'nin 11 Eylül sonrasındaki askeri operasyonlarının düzeyinin arttığı, ancak kamu diplomasisi adına atmış olduğu adımların gerektiği ölçüde olumlu sonuçlar yaratmadığı anlaşılmaktadır. Özellikle operasyonların yoğunlaşmış olduğu Ortadoğu bölgesinde Amerikan ordusunun kalıcı bir şekilde konuşlanmış olduğuna dair emareler ABD'nin imajının zarar görmesi ve bölge halkı üzerinde ciddi bir rahatsızlık uyandırması adına yeterli olmuştur. Dönemin mevcut görüntüsü, ABD'nin varlığının ve teröre karşı verdiği mücadelenin desteklenmesinin mümkün olmadığı yönündedir.

Amerikan hükümetinin kamu diplomasisi konusunda, 11 Eylül sonrası meşru kılma ve bu sürece destek bulma konusundaki başarısızlığı giderek netleştikçe ABD'nin kendisine yeni bir kamu diplomasisi stratejisi belirlemesi zorunlu hale gelmiştir. Bu vesile ile de Amerikan yetkilileri kamu diplomasisi konusunda yeterli ölçüde başarı kazanılabilmesi adına; stratejik iletişim için “Ulusal Güvenlik Danışman Yardımcılığı”, ulusal güvenlik konseyi bünyesinde “Stratejik İletişim Komitesi”, bağımsız ve tarafsız çalışacak “Stratejik İletişim Merkezi” olarak üç makam ve kurumun kurularak bütçelerinin oluşturulması konusunda karar almıştır (Temel, 2010, s. 77).

Bu üç makam ve kurum da ABD'nin yürütmüş olduğu askeri operasyonlardan ziyade, söz konusu operasyonların erişmesi muhtemel noktanın ne olacağı, yankılarının nasıl olacağı ve bu sürecin ABD lehine yönetilebilmesi adına kamu diplomasisi adına çalışmalar yürütmek ve tavsiyeler vermek adına oluşturulmuştur. 11 Eylül saldırılarının hemen ardından hızlı bir şekilde askeri

operasyon seçeneğini uygulamaya geçiren ABD hükümetinin yeterli düzeyde olumlu sonuçlar elde edememesi ve daha büyük ölçekli askeri operasyonlar için mutlak kamuoyu desteğine ihtiyaç duyduğunun fark edilmesi bu adımları zorunlu kılmıştır.

Aslında 11 Eylül ABD için askeri operasyon seçeneğini masada tek çözüm yolu olarak tutsa da Kore ve Vietnam'da istenilen sonuçların elde edilememesi, Afganistan'da çok uzun yıllardır Amerikan ordusunun konuşlanmış olmasına rağmen başarı getirisinin gözle görülür düzeyde olmaması kamu diplomasisinin önemini bir kez daha ortaya koymuştur. 2003 ile 2008 yılları arasında Amerikan ordusunun Ortadoğu üzerindeki farklı noktalarda ve bilhassa Irak üzerindeki faaliyetleri istenilen sonuçları vermezken, ABD'nin imajını daha da kötüye götürmüştür. Bu nedenle de hem ülke içerisindeki sosyal ortamda hem de dünya kamuoyunda ABD'nin imajının toparlanması ve faaliyetlerine meşruiyet kazandırmak adına kamu diplomasisinin kaçınılmazlığı ABD hükümeti tarafından net bir şekilde anlaşılmaktadır (Özer, 2012, s. 172).

Özellikle de ABD'nin demokrasi konusundaki yaklaşımlarına ve demokrasiyi dünya üzerinde yayma konusundaki söylemlerine karşın 2001 yılı sonrasındaki saldırgan tutumuna bakıldığında, demokrasi ile uyumlu olmayan faaliyetlerin varlığı ABD'ye karşı kuşku ile bakılmasına sebebiyet vermiştir. Bu kuşkunun ortadan kaldırılması ve ABD'nin sadece kendisi için değil tüm dünya için terörden arındırılmış ve tam demokratik bir dünya için mücadele ettiğinin anlatılabilmesi adına zorunluluklar ortaya çıkmıştır. Kamu diplomasisini 11 Eylül sonrasında yeterli derecede etkin kullanılamamasının en önemli zararı ise ABD içerisinde hükümetin gerçekleştirdiği operasyonlara olan karşıtlığın giderek artmasıdır. Böylelikle de kamu diplomasisinin öncelikle ABD içerisinde etkin bir şekilde uygulanması kaçınılmaz hale gelmiştir (Dülger, 2005, s. 28).

Genele bakıldığında da Amerikan toplumunun en fazla endişe duyduğu konular, hükümetlerinin düzeyi artan askeri operasyonları ile birlikte iç güvenliği tehlikeye girmiş olduğuna dair artan endişeleridir. Bu endişeler, hem yaşamlarına hem de hükümetlerinin faaliyetlerine dair güvensizliği de tetiklemiştir. Bu nedenle Amerikan halkına, atılan adımların ne denli olumlu işler için yapıldığının aktarılması gerekmiştir (Cizre, 2005, s. 63).

Hali hazırda kendi topraklarında faaliyetlerini doğru bir şekilde anlatamayan ABD için dünya kamuoyuna Ortadoğu üzerindeki operasyonlarını meşru ve herkesin yararına olacak şekilde aktarması son derece zor olmuştur. Amerikan kamuoyundan yükselen karşıt seslerin üzerine ABD müttefiklerinin toplumlarının bile 11 Eylül sonrasına destek verme konusunda artan isteksizlik düzeyleri Amerikan hükümetinin ve ordusunun manevra kabiliyetini kısıtlamıştır. Bu noktada kamu diplomasisinin ne denli olumlu çıktılar sağladığı bir kez daha anlaşılabilir. Sürecin tekrardan ele alınması gerekmiştir.

Kuşkusuz 11 Eylül saldırıları, Soğuk Savaş sonrasında son derece durgun ve Afganistan haricinde Amerikan ordusunun aktif olarak operasyonlar yapmadan geçen yıllardaki göreceli olarak ılımlı Amerikan dış politikasında bir dönüşüme sebebiyet vermiştir. Uluslararası ilişkilerde Sovyet Birliği sonrasında bir düşmanı ya da fiili olarak çatışacağı bir düşmanı kalmayan ABD için 11 Eylül saldırıları ve Irak'a düzenlenen askeri operasyonlar Amerikan dış politikasının tekrardan saldırgan bir yapıya bürünmesine yol açmıştır. Fakat istenilen karşılığın ve desteğin istenilen düzeyde elde edilememesi ile birlikte de kamu diplomasisinin ne denli Amerikan dış politikası için önemli olduğu tartışılmaya başlanmıştır (Szondi, 2008, ss. 2-3).

11 Eylül sonrası süreçte, ABD'deki kamu diplomasisinin tam olarak uygulanma konusundaki eksikliklerinin olumsuz yansımalarının başında da dönemin ABD Başkanı Bush'un Amerikan halkının gözündeki imaj değişimi gelmektedir. 11 Eylül 2001'de Dünya Ticaret Merkezi'ne gerçekleştirilen saldırı sonrasında Bush'a dair halk desteği, çok uzun yıllar sonra görülmemiş şekilde artmıştır. Bunun temel nedeni Amerikan halkının birlik ve beraberlik çağrılarına olumlu yönde tepki vererek Bush'un bu konuda çözüm bulacağına dair inancıdır. Fakat Irak'a Amerikan ordusunun müdahalesi sonrası, 2007 yılında yapılan bir araştırmada Bush'a olan güvenin ve inancın çok büyük bir oranla düşüş yaşadığı görülmektedir (Snow ve Taylor, 2009, s. 154).

Bu düşüşün yaşanmasında, 11 Eylül'ün ardından ABD'nin faaliyetlerinin dünya genelinde büyük tepkiler ile karşılaşması ve dünya kamuoyunda artan ABD karşıtlığının önemli bir etkisinin bulunduğu düşünülebilir.

Yine de ABD içerisinde kamu diplomasisinin önemine vurgu yapan kesimlerin bu kavramı tekrardan Amerikan iç ve dış politikasında önemli hale getirmelerini sağlayan; Sovyetler Birliği'ne karşı yürütülen ideolojik mücadelede kamu diplomasisinin gözle görülür şekilde olumlu sonuçlar vermesi, terörizmin dünya genelinde tepki çekmiş olması ve bunun askeri operasyonlardan önce ABD'nin faaliyetlerin kullanılmasının mümkün olması, dünya genelinde artış gösteren aşırılıkçı ideolojilerin dünya kamuoyunun ortak sorunu olması ve bunlarla mücadele konusunda kamu diplomasisi aracılığı ile ABD'nin mücadelesine daha fazla destek toplanma şansının bulunması olarak üç ana faktör bulunmaktadır (Popescu ve Corboş, 2013, s. 138).

Bu üç yaklaşım göz önünde bulundurulduğunda ABD'nin 11 Eylül'de yaşanan trajedinin ardından kamu diplomasisinden önce askeri operasyonlara daha fazla vakit ve bütçe ayırması tartışmalı olarak değerlendirilebilir. Çünkü yaşanan sürecin tam anlamı ile desteklenmesi adına doğru şekilde tanıtımının yapılması gerekirken ABD yönetiminin sadece terör operasyonları üzerine odaklanması sorunların çözümüne değil tırmanmasına neden olmuştur.

ABD'nin 11 Eylül sonrasındaki süreçte en önemli müttefiki olan İngiltere'de dönemin Başbakanı Tony Blair "Public Diplomacy Strategy Board" kurumunun oluşturulması konusunda adım atarak kamu diplomasisinin ön plana çıkarılmasına ön ayak olmuştur. Fakat aynı tarihlerde ise ABD Başkanı Bush yaptığı bir konuşmada ülkesinin kamu diplomasisi konusunda eksik kaldığını belirterek aslında ABD'nin süreci ne denli tek yönlü olarak ele aldığını da itiraf etmiştir (Snow ve Taylor, 2009, s. 22).

Dönemin ABD Başkanı'nın bu denli açık bir şekilde ülkesinin kamu diplomasisi konusunda eksik kaldığını itiraf etmesi, aslında ABD'nin 11 Eylül sonrasını, Irak'a operasyon gerçekleştirmek adına iki sene beklediği süreçte dahi iyi bir şekilde değerlendiremediğini göstermektedir. Böylelikle ABD, geçmişte yaratıcısı olduğu kamu diplomasisi kavramını uygulamak konusunda, ülke tarihinin en kritik döneminde, başarısız olarak değerlendirilebilir.

Bu başarısızlığın açık bir göstergesi olarak da Amerikan dış politikası, dünya kamuoyu nezdinde kendisini giderek kötü göstermiş ve en başlarında geniş ölçekli destek toplanması düşünülen Irak üzerindeki operasyonlarına destek giderek azalmıştır. Bu konudaki en büyük başarısızlık olarak ise Amerikan halkının, herkesten önce kendi hükümetlerinin kararlarına karşı sergilediği muhalif duruş gösterilebilir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

BİR KAMU DİPLOMASİSİ ŞEKLİ OLARAK LOBİCİLİK, ABD'DE LOBİCİLİK FAALİYETLERİ VE YAHUDİ LOBİSİNİN ABD ÜZERİNDEKİ ETKİSİ

Bu bölümde lobicilik kavramı, lobicilik türleri ve lobicilik yöntemleri, ABD'de lobicilik faaliyetleri, yahudi lobisi, lobiciliğin Amerikan politikalarına etkisine yer verilmektedir.

3.1. Lobicilik Kavramı

Uluslararası siyasal alanda, küresel bir yapıya kavuşulması ile birlikte büyük ölçüde iç içe geçen ülke yönetimleri, sivil toplum kuruluşları, şirketler ve toplumlar, birbirlerinin etki alanlarında içerisinde kendileri için çeşitli alanlarda çıkarlar sağlamaya çalışmaktadırlar. Bu durum, belirli ölçülerde hoş ve doğal olarak karşılanmakla birlikte kimi zaman dilimlerinde son derece sert ve çatışmaya yönelik karşılıklar bulabilmektedir.

Basit bir tanımlama ile birlikte lobicilik, ikna ve inandırma adına çeşitli yöntemler uygulayarak, farklı lokasyonlardaki karar verme sistemleri üzerinde baskı kurma ve siyasal kararları belirli zümrenin ya da bir ülkenin lehinde ya da aleyhinde değiştirebilme becerisi olarak tanımlanabilir (Kazancı, 2001, s. 112).

Diğer bir tanımlamada lobicilik, belirli bir süre zarfı içerisinde şirketler, birlikler ya da örgütler tarafından, bilinçli ve stratejik olarak, kanuni sınırların dışına çıkmadan, uluslararası, ulusal ya da yerel zeminde doğrudan iletişim kurarak ve bunu geliştirerek, çeşitli enstrümanlar ve bilgidan faydalanarak karar alma sistemi içerisinde etkin olan bireyler, gruplar ya da topluluklarla iletişim kurarak karar alma sürecini yönlendirme çabasıdır (Aslan, 2009, s. 114).

Bu görüntüde lobicilik, temel olarak çıkarları hedef alan ve bu çıkarların gerçekleştirilmesi adına da çoğunlukla başka ülke ve kurumların içerisinde, karar alma sürecinde birçok noktada faaliyet göstermeyi ifade etmektedir. Fakat bu noktadaki en önemli sorun, bu sürecin kolay bir şekilde gerçekleşmeyecek

olmasıdır. Bu nedenle de lobicilik faaliyetleri uzun yıllar içerisinde gerçekleştirilebilmekte ve bu şekilde olumlu sonuçlar vermektedir.

Lobicilik bu nedenle sıklıkla bürokratik ve siyasal alanda değerlendirilmektedir. Buna göre de lobicilik, siyasal mercilerde, bilhassa güçlü olan kesimlerin etkilenebilmesini sağlayacak derecede güç elde etmek adına verilen sistematik mücadelenin bir örneğidir (Ziya, 2012, s. 126).

Bu sistematik mücadele, bir savaş şeklinde olmamakta, daha yumuşak ve daha fazla mantık çerçevesinde ilerlemekte, böylelikle de hedefe ulaşılabilmesi adına da sonuca yönelik adımlar atılmaktadır.

Faaliyet olarak lobicilik, çok uzun yıllardan beri sürdürülen bir faaliyet olsa da uygulamadaki başarısı açısından bakıldığında 20. yüzyılın ikinci yarısındaki uygulamaların dünya üzerinde daha büyük başarılar elde etmiş olduğu görülmektedir. Bunun temel nedeni, özellikle küreselleşmenin bireyleri ve sermayeyi son derece hızlı bir şekilde dünyanın bir noktasından diğerine taşımış olması ve ülkelerin birbirlerine olan ihtiyaçlarının artmasıdır. Bu sayede lobicilik son derece karlı ve son derece etkili bir siyasal iletişim yöntemi olmaktadır.

Yaklaşım olarak lobicilik, demokratik bir sistemin içerisinde yasal bir bütünleyici unsur olarak görülmektedir. Lobicilik gerçekleştiren bireyler ya da organizasyonlar özel bir zümrenin çıkarlarını gözetmekte ve böylelikle de sadece o zümrenin çıkarları üzerinde odaklanarak hareket etmektedirler. Genellikle lobicilik faaliyetlerinde bir ülke halkının ya da bir küresel şirketin çıkarları ön planda tutulmakta ve buna uygun olarak hareket edilmektedir (Sezgin, 2002, s. 752).

Her ne kadar lobicilik faaliyetleri, bir ülke üzerinde konuşlanmış gibi gözükse de aslında bu tür uygulamaların uluslararası örgütler nezdinde de gerçekleştirilmesi mümkündür. Bu tür bir lobicilik faaliyetinde, sadece tek bir ülke üzerine odaklanılmamakta, birbirinden farklı ülkeler ile de aynı anda iletişim kurularak bir ülkenin çıkarları üzerine odaklanılmaktadır. Bu vesile ile lobicilik bir uluslararası örgüt içerisinde o örgütün karar alma sisteminin belirli devlet için karar alması adına

da ya da belirli bir ülkenin aleyhine bir uygulamada bulunulması adına sürdürülebilecek olan faaliyetlerdir.

Bu açıdan uluslararası örgütlerde rastlanabileceği gibi kamu diplomasisi uygulamalarında da lobicilik ön plana çıkmaktadır ve çoğunlukla olumlu anlamda kullanıldığı üzere lobicilik kamu uygulamaları aracılığı ile kamu yararını da gözetmiş olduğu varsayılan uygulamaların gerçekleşmesi adına çeşitli bürokratik merciler ile iletişim kurulması anlamını taşımaktadır (Zetter, 2008, s. 3).

Bu sayede kamunun çıkarlarına olacak faaliyetler adına da kamuya hizmet sağlayacak olan kurumların içlerinde konuşlanılması ve karar merciine etki edilmesi söz konusudur.

Lobicilik çoğunlukla politik arenada ve yüksek makamlara yönelik olarak yürütülen etkin faaliyetleri ifade etmektedir. Her ne kadar lobicilik kavramı birçok farklı alanın içerisinde kendisine yer bulmuş olsa da asıl etkinliğini siyasal içerikli konular ve bu konular üzerinden belirli gruplara sağlanacak olan faydalar noktasında göstermektedir. Bunun yanı sıra lobicilik konusunda herhangi bir şekilde geniş ölçekli ve son derece geniş kitlelere yayılmış olan bir gruba ihtiyaç duyulmamaktadır. Tam aksine, son derece küçük ölçekli bir grup dahi etkili bir lobicilik faaliyeti yürütebilmektedir (Joos, 2011, s. 18).

Bu noktada lobicilik adına önem arz eden konu, lobi faaliyetini yürüten grubun ne denli etkili bir şekilde yürütmüş olduğu faaliyetleri tanıtılabildiği ve nasıl bir şekilde geniş kitlelere ulaşma şansını elde ettiğidir. Bu süreçte faaliyetlerin doğru bir şekilde tanıtımı lobicilik adına, büyük ölçekli bir lobi ekibinin yapabileceğinden daha fazlasını yapmak anlamını taşımaktadır. Öte yandan lobicilik doğru ve hedefe götürecek bireyler ve gruplarla iletişim kurmayı gerektirmektedir. Bu nedenle de sürecin içerisinde önemli olan kiminle ve ne şekilde iletişim kurulduğudur.

3.2. Lobicilik Türleri ve Lobicilik Yöntemleri

Lobicilik faaliyetleri çoğunlukla uygulanma şekillerine göre farklılıklar arz etmektedir ve uygulama aşamalarında lobi faaliyeti yürüten tarafın tutum ve davranışlarına göre de çeşitli değişkenler söz konusu olmaktadır. Fakat genel olarak

uygulamada bilinen üç farklı lobicilik türü söz konusudur. Bunlar doğrudan, dolaylı ve kolektif lobicilik faaliyetleridir.

Doğrudan Lobicilik: Belirli bir karar alma mekanizması içerisinde bulunan bireyler ya da yetkililer ile doğrudan iletişim kurma tekniğine dayalı olarak gerçekleştirilen doğrudan lobicilik ile birlikte muhataplara doğrudan ulaşarak hedefler ve beklentiler doğrudan bir şekilde aktarılmaktadır. Özellikle devlet yönetimleri nezdinde nitelikli bir karar alınması ve bunun lobi faaliyeti gerçekleştiren tarafın lehine sonuçlanması adına ciddi bir çaba sarf edilmek ile birlikte özellikle yasama süreçlerinde doğrudan lobicilik faaliyetlerine sık olarak rastlanmaktadır (Dinçer, 1999, s. 94).

Dolaylı Lobicilik: Çoğunlukla lobicilik faaliyetleri konusunda lobi faaliyetini gerçekleştiren tarafın muhatapları ile karşılıklı görüşmesi beklense de bu durum sürekli olarak yaşanmamaktadır. Bunun aksine kimi zamanlarda, dolaylı olarak, farklı araçlardan faydalanmak sureti ile lobi faaliyeti yürütülebilmektedir. Bu noktada en fazla göze çarpan, lobicilik gerçekleştiren tarafların, hedefledikleri ülke ya da örgüt üzerinde kamuoyu baskısı oluşturmak sureti ile lobi faaliyetinin uygulanmasıdır. Yapılan haberler, düzenlenen gösteriler ve yayınlanan bildiriler gibi birçok atılım ile hedeflerin gerçekleştirilebilmesi adına bir yol açılmaktadır (Dinçer, 1999, s. 113).

Kolektif Lobicilik: Kimi zaman sadece bir lobicilik gerçekleştiren grubun çalışmaları yeterli olmayabilmektedir. Bu nedenle, genel olarak aynı amaca hizmet eden, ancak farklı yolları tercih eden lobi grupları bir araya gelerek sadece bir lobi grubunun çıkarı uğruna çalışabilmektedirler. Bunun dışında söz konusu lobi grupları, birbirlerinin çıkarlarına destek vermek adına düzenli, planlı ve programlı olarak hareket edebilmektedirler (Dinçer, 1999, s. 121).

Bu lobicilik türlerinin uygulanması konusunda takip edilen süreçlere bakıldığında da her bir lobicilik türünün içerisinde yer alması son derece muhtemel olan birçok farklı yöntem bulunmaktadır. Bunlar Yüz Yüze Görüşme, Komisyonlar, Mektup Gönderimi, Halkla İlişkiler Faaliyetleri, Paralel Destek olarak sıralanmaktadır (Ara, 2004, ss. 20-23).

Yüz Yüze Görüşme: Doğrudan lobicilik faaliyetlerinin içerisinde sık sık görülen ve konunun muhatabı olarak taraf ile lobi faaliyetini yürütenler arasında yaşanan iletişim sürecidir. Bir araya gelinerek gerçekleştirilen görüşmelerde tarafların niyet beyanı söz konusudur.

Komisyonlar: Çeşitli konuların karara bağlanması ya da tavsiye niteliğinde çalışmalar yürütülmesi adına oluşturulan komisyonlar, lobicilik faaliyetlerinin en sık rastlandığı alanlardır ve bu komisyonlardan lobi çalışması kapsamında sonuçlar çıkmasına çabalanmaktadır.

Mektup Gönderimi: Genellikle lobi faaliyetini yürüten tarafların, resmi birimlere, resmi bir dil ve içerik ile göndermiş oldukları yazılı metinlerdir. Çoğunlukla sürece doğrudan ve etkin bir şekilde müdahale edebilecek bireylere gönderilen mektuplar ön planda tutulmaktadır.

Halkla İlişkiler Faaliyetleri: Lobicilik her zaman konunun muhatabı ile doğrudan ilişkiler yöntemi ile gerçekleşmemekte, bunun ötesinde toplumun gücünden ve etkinliğinden de faydalanılarak hareket edilmektedir. Bu tür faaliyetler halk kitlelerinin de dikkatini çekmekte ve desteğini kazanmaktadır.

Paralel Destek: Genellikle siyasal süreçlerde, seçim kampanyalarını belirli bir lobi faaliyeti grubu üzerinde konuşlandıran siyasi partilerin söz konusu lobi grubundan finansal destek alması ile ortaya çıkan lobicilik yöntemidir. Her ne kadar tartışmalı bir süreç olsa da halen, dünyanın gelişmiş ülkeleri dâhil birçok noktada görülmekte ve rastlanmaktadır.

Lobi faaliyeti yürüten taraflar çoğunlukla ne yöne ve kime gitmeleri gerektiği konusunda bilgi sahibidirler ve bu sayede de odak noktaları üzerinden hareket etmektedir; herhangi bir dağınık organizasyon ya da operasyona lobicilik faaliyetleri içerisinde rastlanmamaktadır. Lobi yürüten tarafın bağımsızlığı ve taraflar arasında mekik dokumadan, sadece kendi hedeflerine yürüyor olması da lobi faaliyetinin başarısı açısından son derece önemlidir (Lowery ve Marchetti, 2012, s. 140).

Bu nedenle de lobi faaliyetinin ne şekilde yürütüleceği konusunda kararlar önceki süreçte alınmaktadır ve hangi taraflar ile iletişim kurulacağına karar

verilmektedir. Zaman içerisinde belirli gruplar, sadece belirli bir alanda lobcilik yapmak konusunda uzmanlaşmaktadırlar ve onların gücünden yararlanmak isteyen taraflar da onlarla bu şekilde iletişime geçmektedirler. Mevcut perspektifte lobcilik artık giderek daha fazla çıkar odaklı ve daha fazla siyasetin içerisinde olacak şekilde uygulanmakta ve tüm taraflar da sürecin bu şekilde işlediğini bilmektedirler (Bayramoğlu, 1985, s. 9).

Bu imajı nedeni ile lobcilik ve faaliyeti ve lobiciler olumlu bir perspektiften değerlendirilmemekte, aksine sıklıkla eleştirilerek siyasal sürecin içerisindeki açıklardan faydalanmak ve bu açıkları kimi zaman kötü güçlerin çıkarları için kullanmakla suçlanmaktadırlar.

3.3. ABD’de Lobcilik Faaliyetleri

Etnik yapısının karmaşıklığı, içerisinde barındırdığı farklı azınlıkların ciddi nüfus rakamlarına erişmiş olması ve tüm bu parçaları bir anayasa ile bir arada tutma çabası taşıması nedeni ile ABD, dünyada kamusal yaşamın en ciddi şekilde düzene konmaya çalışıldığı ülkelerin başında gelmektedir. Bu görüntüde ABD, sistemini hayatta ve ayakta tutabilmek adına mutlak olarak tüm tarafların çıkarlarına hizmet edecek bir yapının inşa edilmesine çalışmıştır. Bu süreçte de azınlıkların ve farklı etnik grupların kendi seslerini dile getirecekleri farklı, hukuki sınırlar içerisinde, örgütler oluşturulmuştur.

Bu örgütlerin her biri, çeşitli ölçülerde lobi faaliyetleri yürütmekte ve sistemin içerisindeki süreci kendileri için belirli oranda karlı hale getirmeye çalışmaktadırlar. Geçmiş dönemlere bakıldığında, ABD’nin bu denli geniş bir kültürel yelpazede yapıya sahip olmasını sağlayan şey ülkenin özellikle İkinci Dünya Savaşı sonrasında dünyanın birçok yerindeki insan için yeni bir yaşam fırsatı olarak görülmesidir. Bu sayede ABD, kendisini sadece tek bir “Amerikalı” kimliği ile özdeşleşmekten uzaklaştırmış ve kendisine evrensel bir ülke kimliği kazandırmıştır. Bu çok sesliliğin bir yansıması olarak da tüm azınlık grupları güçleri ölçüsünde lobcilik faaliyetlerini benimsemişlerdir (Özsoy, 1999, s. 201).

Bu noktada ABD’de azınlık gruplarına küresel şirketler, sendikalar, sivil toplum kuruluşları ve güçlü dini gruplar eşlik etmektedir. Bu aktörlerin her biri

ABD’de güçlü ve kendi ölçülerinde dikkat çekecek, hatta sonucu etkileyecek düzeyde lobi faaliyeti yürütmektedirler (Hertzke, 1988, s. 47).

Bu nedenle de ABD’deki lobi faaliyetleri hem siyasal hem de sosyal alanda neredeyse birbirine denk ve aynı şekilde etki yaratacak düzeyde cereyan etmektedir. her ne kadar ABD’deki lobcilik faaliyetlerinin sadece siyasal alandaki görüntüsü üzerine odaklanılsa da aslında ülke içerisinde sosyoekonomik ve sosyokültürel anlamda da güçlü bir lobcilik anlayışı bulunmaktadır. İkinci Dünya Savaşı sonrasında gelişen bu anlayış zaman içerisinde ABD’de bir lobcilik kültürü oluşmasına da imkân tanımıştır.

ABD’nin lobi faaliyetlerinin geçmişine bakıldığında ise bu konudaki ilk denemelerin, 19 yüzyılın sonlarına doğru, demiryolu şirketlerinin yatırımlarını genişletmek adına, ülke genelinde izinler almak adına gerçekleştiği görülmektedir. Her ne kadar dönemin şartlarına göre son derece ilkel bir deneme olarak nitelendirilebilecek olsa da Amerikan hükümetinin konuya dair uygulamalarına başlangıç teşkil etmesi açısından bu olay önemli bir örnektir. Fakat o yıllarda giderek artan rüşvet sorunu nedeni ile lobcilik faaliyetlerinin zaman içerisinde bir çatışma nedeni haline geldiği görülmektedir. Bunda da söz konusu faaliyetlerin hukuki bir çerçevede gerçekleşmemesinin büyük bir etkisi bulunmaktadır (Umerova, 2006, s. 50).

İkinci Dünya Savaşı sonuna dek de istenilen düzeyde ilerlemeyen ve kanuni yapının dışına çıkan lobcilik faaliyetleri, 1946 yılında çıkarılan ve Lobcilik Faaliyetlerini Düzenleyen Yasa (Federal Regulation of Lobbying Act-FRLA) ile tüm lobi faaliyeti yürüten kurum ve bireylerin Temsilciler Meclisi ve Senato’da kayıt altına alınması sağlanmıştır (Yıldırım, 1994, s. 34).

Bu yasal düzenleme ile birlikte ABD’de lobcilik faaliyetlerinin gerçek anlamda devlet yönetimi tarafından kabul edildiğini ve böylelikle de lobcilik faaliyetlerin dolaylı olarak destek verildiğini görmek mümkündür. Bu şekli ile ABD, dünya üzerinde lobcilik faaliyetlerini yasal zeminde değerlendiren ve bu şekilde de yasal anlamda atılımlar gerçekleştirilmesi konusunda hükümet düzeyinde adım atan ilk ülke haline gelmiştir.

ABD'nin böyle bir adım atmasını sağlayan temel faktör ülkenin çok kültürlü yapısı ile birlikte oluşan çok unsurlu yaşam tarzının farklı beklentiler oluşturmalarıdır. Sadece siyasal zemindeki açıdan değerlendirilmemesi gereken bu durum, ülke içerisindeki tarafların ihtiyaçlarına göre bürokrasiyi yönlendirebilmesi adına bilerek ve isteyerek bir zemin de yaratmıştır. Bu sayede ABD'deki lobicilik anlayışı hem bireysel hem de kurumsal bir nitelik kazanmıştır.

Söz konusu kurumsallaşma ile birlikte ABD'deki lobiciliğin giderek bireysellikten uzaklaştığını böylelikle sürecin içerisindeki önemli isimlerin de zaman içerisinde belirli gruplara dahil olarak kendi fikirlerine ortak olan bireyler ile aynı amaç uğrunda mücadele etmesine olanak tanımıştır. İşçi hakları savunucuları, meslek grupları, tarım sektörü mensupları, eğitim organizasyonlarının üyeleri ve gençlik kulüpleri gibi birçok küçük ve orta ölçekli lobi grubu bireysellikten örgüt yapısına geçerek hareket etmeyi kararlaştırmışlardır (Yanık, 2001, ss. 6-7).

Genellikle bu lobi gruplarının oluşumunda görev alan bireyler küçük örgütler aracılığı ile daha küçük çaplı gösteri ve eylemler gerçekleştirirken bir araya gelerek bürokratik zeminde değişiklik yapabilecek örgütlerin birer parçası haline gelmişlerdir.

1950'li yıllarda toplumsal çıkarların ön planda olduğu şekilde tasarlanan lobicilik faaliyetleri ABD'nin Soğuk Savaş'taki artan rolü ve gücü ile birlikte başka bir boyuta taşınmıştır. Buna göre Vietnam Savaşı, Petrol Krizi ve diğer küresel politik ve ekonomik konularda olumsuz gelişmeler söz konusu olduğu süre zarfında çıkarlarının gözetilmesi adına Amerikan hükümetine doğrudan ve dolaylı olarak baskı yapma yoluna gitmişlerdir. Özellikle de 1970'li yılların ortasından itibaren Amerikan topraklarından çıkmış olan küresel çaptaki şirketlerin çok büyük bir bölümü kendi çıkarlarını ülke çıkarlarının önüne geçirerek lobi faaliyetlerini yoğunlaştırmışlardır (Özsoy, 1999, s. 202).

Aynı zamanda bu tarihler için ABD'deki lobi faaliyetlerinin büyük ölçüde siyasal örgütler ile küresel şirketlerin kontrolüne geçmeye başladığını söylemek mümkündür. Her ne kadar sosyal konular üzerinde odaklanan ve lobi çalışmaları

gerçekleştiren grupların da etkinliği söz konusu olsa da bu durum etki güçlerinin kısıtlılığını göstermektedir.

Siyasal örgütler ve küresel şirketlerin güçlendiği dönemlerde lobicilik faaliyetlerinin yavaş yavaş iç politikadaki etkinliğinin artarken dış politikaya da dolaylı olarak etki etmeye başlamışlardır. 1970'lerin sonu, ABD'nin dış politika yönelimlerinin iç politikada etkisi olan lobi gruplarının beklentilerine göre şekillendirildiği fark edilmektedir (Yılmaz, 2013, s. 4).

Fakat aynı dönemde lobi gruplarının bu denli etkin hale gelmesi giderek lobiciliğin daha fazla tartışılır hale gelmesini sağlamıştır. Bunun ötesinde, lobicilik faaliyetlerinin ne gibi sorunlar yarattığına ya da yaratabileceğine dair bilgilerin kamuoyu ile paylaşılmasının istenmesi sonucunda varlıkları eleştiri konusu olan lobi grupları güçlenmeye devam etmişlerdir. Böylelikle de sivil toplum kuruluşları ile baskı grubu olarak da görülebilecek olan lobi örgütlerinin arasında derin bir çizgi oluşmuştur (Yanık, 2001, s. 12).

Bu görüntüde ABD'deki lobi faaliyetlerinin zaman içerisindeki değişim sürecinde, beklenen şekilde toplumsal yarara yönelik olarak gelişim ve güçlenme göstermediği, bunun yerine ise belirli zümrelerin çıkarlarına odaklı olarak gelişim gösterildiği anlaşılmaktadır. ABD'nin dünya ekonomisi üzerindeki son derece güçlü etkisi göz önünde bulundurulduğu süre zarfında ise bu lobi faaliyetlerinin ABD'nin dünya üzerinde sergilediği yayılmacı politikalarından kaynaklandığı düşünülebilir.

Bu noktaya dek ABD'deki lobi faaliyetleri konusunda, sadece ABD içerisindeki kurum ve bireylerin yürüttükleri çalışmalar baz alınarak süreç değerlendirilmiştir. Fakat ABD sadece kendi toprakları üzerindeki lobici aktörlerin yararlandığı bir alan değildir; ABD, lobi faaliyetleri konusunda uluslararası alana açık bir ülke konumundadır. Bunun ilk örnekleri ise 1990 yılında yaşanan Körfez Krizi'nde Irak'ın Kuveyt'i işgali sırasında Kuveyt hükümetinin konuya ABD hükümetinin eğilmesi ve hassasiyet göstermesi adına, lobicilik faaliyetlerine 10 milyon \$ harcamasıdır. Bunun yanı sıra Meksika, kendisi ile birlikte ABD ve Kanada'nın da yer aldığı ekonomik işbirliği örgütü NAFTA'nın kurulması adına ABD'li senato üyelerine toplam 28 milyon \$ ödeme yapmıştır (Özsoy, 1999, s. 202).

Normalde bir “rüşvet” ödemesi olarak değerlendirilebilecekse de ABD’de lobiciliğin yaygın ve yasal bir faaliyet olması ile birlikte söz konusu hamleler politik sürecin bir parçası olarak görülmektedir. Öte yandan Kuveyt ve Meksika’nın kendileri açısından hem siyasal hem de ekonomik anlamda kritik önemi bulunan konularda ABD hükümetini yönlendirmek adına lobicilik faaliyeti yürütmesi, dünya genelinde de ABD’nin lobi kültürünün ne denli yakından takip edildiğini göstermektedir. Aynı zamanda bu lobi faaliyetleri üzerinde harcanan meblağlar da ABD’de uygulanan lobi faaliyetlerinin ne denli güçlü getirilerinin olabileceğine dair inanın bir göstergesidir. Bu nedenle ABD kongresinde yer almak adına ülkeler çaba sarf etmektedirler.

Her ne kadar eleştirilere maruz kalmış olsa da ABD’deki lobilerin ve lobicilik etkisi ile gücünün demokratik sistemin bir sonucu olduğunu yaygın bir şekilde düşünen çevreler de bulunmaktadır. Buna göre demokratik hayatın içerisinde çok seslilik söz konusu iken ve bu durum siyasal hayata da yansımışken bu çok sesliliğin kendisini ifade edebilmesi adına atılan adımların da meşru ve demokratik olarak karşılanması beklenmektedir (Yanık, 2001, s. 5).

Lobicilik de bu demokratik haklardan beslenmekte ve nihai noktada da taraflar kendisine uygun bir çıkar odağı bulmak, bundan da beklentilerini karşılamak adına çabalamaktadır. Bu çıkarların elde edilmesi konusunda geçmiş yıllarda olduğu gibi illegal yöntemlerin kullanılmasının ABD yönetimince yasaklanması ile birlikte de sürecin meşruiyeti hali hazırda korunması garanti altına alınmıştır.

Ülkenin içerisinde artık gerçek anlamlı bir kültüre dönüşmesi vesilesiyle ABD’deki lobi faaliyetleri sistematik olarak işleyen bir yapıya kavuşmuştur. Bu yapının genel görünümü kendine özgü şekilde değerlendirilebilmektedir. ABD’deki lobicilik büyük ölçekli istihdam sağlayan ve böylelikle de bir sektör halini alan bir yapıya sahiptir. Lobiler yapılanma olarak merkezi noktalarda konuşlanmak durumundadırlar; böylelikle de hedefleri olan bireyler ile doğrudan iletişim kurmaları mümkün olmaktadır. Gereken merciler ile görüşebilmeleri ve bu süreci devam ettirebilmeleri adına iletişim konusunda süreklilik yaratmak durumundadırlar; bunun için de resmi birer kurum haline dönüşmektedirler. Düzenledikleri toplantılar, gerçekleştirdikleri organizasyonlar, bireyler ile iletişim kurmalarına imkân

sağlayacak şekilde oluşturdıkları ağlar ve tüm bunların canlı ve sağlıklı olarak varlığını sürdürebilmesi adına lobilerin finansal desteğe ihtiyaçları bulunmaktadır. Finansal anlamda yeterli desteği elde edemeyenler ya kapanmak ya da büyük ölçekli lobi grupları ile birleşerek hareket etme yolunu tercih etmektedirler. Genel olarak orta ve büyük ölçekli lobi gruplarının sponsorları mevcut olmaktadır ve bu sponsorlar aracılığı ile hem organizasyonlar sürdürülebilmekte hem de bağış sisteminin devamlılığı sağlanmaktadır. ABD’de lobicilik faaliyetlerinin en büyük destekçisi etnik topluluklardır; bu topluluklar beklentilerinin karşılanması ve haklarının savunulması adına lobicilik faaliyetleri için tüm fedakârlıkları gerçekleştirmektedirler (Umerova, 2006, ss. 55-56).

3.4. ABD’de Yahudi Lobisi

Kuşkusuz ABD içerisinde mevcut süreçte birden fazla lobi faaliyeti yürüten gruplar vardır. Bunlar içerisinde siyasi içerikli olan azınlıkların çalışmaları en etkili olanlarıdır. Fakat ABD’deki lobicilik faaliyetleri arasında belki de en etkili olanı Yahudi lobisidir. Hem yaşayan nüfus hem de söz konusu nüfusun finansal durumu ile birlikte siyasi nüfuzu ABD’de güçlü bir Yahudi lobisinin varlığını pekiştirmektedir.

Bu tür bir lobi çalışmasının ve gücünün oluşmasında uzun yıllar önce Doğu Avrupa’dan 20. yüzyılın hemen başlarında ABD’ye gelen Yahudi grupları temel olarak ABD’yi kendileri için önemli bir yaşam alanı olarak görmüşlerdir. Burada ABD’nin diğer ülkelere göre daha belirgin olan kucaklayıcı tarzı ile Avrupa’da giderek artan aşırı milliyetçilik dalgası Yahudilerin ABD’yi tercihini zorunlu kılmıştır. Fakat bu göçmen Yahudilerin temel olarak siyasal anlamda Siyonist hareket ile ilintili olmamaları onların Amerikan siyasal yaşamına dâhil olmalarını engellemiştir. Bu nedenle de Yahudi lobisinin ABD içerisindeki ilerlemesi adına uzun yıllar geçmesi gerekmiştir (s. 124-125).

Arada yaşanan iki dünya savaşı, Yahudilerin kendilerine Filistin toprakları üzerinde bir yer edinme çabası, Siyonist akımın daha çok İngilizler ile yakınlığının bulunması ve ABD’nin İkinci Dünya Savaşı’na dek izolasyonist bir politika izlemesi

sebebi ile oluşan dünya siyasetine uzak duruş Yahudilerin ABD içerisinde bir lobi oluşturmalarına engel teşkil etmiştir.

Özellikle dönemin ABD Başkanı Henry Truman'ın ABD içerisinde herhangi bir şekilde böyle bir lobi yapılanmasını istememiş, aynı zamanda Avrupalı müttefikleri ile yürütülecek olan siyasi sürecin Yahudilere destek vermekten çok daha önemli olduğunu düşünmüştür. Aslında o dönemlerde Yahudiler gerçek anlamda ilk lobi faaliyetlerini de yürütmeye başlamışlardır. Buna göre dönemin Yahudi sivil toplum kuruluşları ve halk ABD Başkan'ına ve kongresine çok sayıda mektup yazarak kendilerine bir Yahudi devleti kurulması ve kalıcı siyasal destek sağlanması konusunda dilekte bulunmuşlardır (Tıvnan, 1987, s. 24). Bunlar birer dilek olarak görölse de zaman içerisinde birer baskı unsuru haline gelmeleri de son derece mümkün olarak görölmüştür.

Nitekim İkinci Dünya Savaşı'nın sonunda ortaya çıkan tabloda birçok önemli Yahudi girişimcinin, bilim adamının ve siyasetçinin ABD'ye göç ettiği ve hayatlarına orada devam etme kararı aldıkları görölmüştür. Her ne kadar bu bir yaşam tercihi olarak görölse de aslında zaman içerisinde Yahudiler için bir avantaj yaratmak adına konunun büyük önemi bulunmaktadır. Özellikle 1941 yılında ABD Başkanı Truman'a uygulanmaya başlanan psikolojik baskı ile birlikte Yahudilerin kendilerini hissettirmiş ve giderek güçlenmiş olmaları planlı bir lobicilik faaliyetinin eseridir. Her ne kadar kurumsal bir çerçeve de yürütölmemiş olsa da 14 Mayıs 1948'de İsrail devletinin kuruluşu sonrası bu devleti tanıyan ilk devletin ABD olması Yahudilerin ABD'deki ilk lobicilik faaliyetlerinin başarılı bir sonucudur (Yılmaz, 1993, s. 58).

Genel olarak ABD'nin Yahudi lobisi ile olan ilişkilerinde; ABD'nin ulusal çıkarlarına paralel olarak özellikle Ortadoğu üzerinde konuşlandırılmış olan uluslararası çıkarları, bu çıkarların korunmasına destek verecek en önemli müttefik olarak İsrail'in jeopolitik konumu, hem ABD içerisinde İsrail'e olan kamuoyu desteği hem de İsrail içerisinde ABD'ye olan kamuoyu desteği olarak önemli noktalar genel çerçeveyi çizmektedir (Karakoç, 2003, s. 101).

Özellikle ABD, kendi toprakları üzerinde gerek Yahudi lobisi gerekse de genel olarak Yahudiler ile ilgili yürütülen sosyal tanıtım çabaları ile birlikte İsrail'e karşı olumsuz bir tutum sergileme taraftarı olma şansına sahip değildir. Aksine, daha destekleyici ve daha fazla çözüme yönelik bir duruş sergilemek ve İsrail'in çıkarlarını gözetmek durumundadır.

Sadece ABD açısından değil dünyanın birçok ülkesi açısından İsrail'e ciddi bir destek sağlayan Yahudi lobileri genel olarak ayrıcalıklı bir role sahiptirler. İkinci Dünya Savaşı sonrasında Yahudi Soykırımı'nın geniş kitlelerce resmi olarak tanınması sonrasında da Yahudi lobileri etkili ve ayrıcalıklı konumlar elde etmiş, böylelikle de hem kendileri hem de İsrail için yeterince etkin ve güçlü bir siyasal nüfuz elde etmişlerdir. Bunun en önemli örneği de ABD'den savaş sonrasında alınan yüksek bütçeli krediler ile İsrail'in kurulması, yapılandırılması ve güvenliğinin sağlanması amacıyla finansal desteğin elde edilmiş olmasıdır (Haim, 2008, s. 37). Yahudi lobisi bir tek ABD'de siyasal konuların haricinde birçok farklı alanda baskı unsuru haline gelmektedir. Diğer ülkelerde sadece siyasal konular üzerine odaklanabilmekte ve ülke yönetimleri bunun ötesinde bir lobicilik faaliyetine müsaade etmemektedirler. Bu sebeple ABD Yahudi lobisi açısından gerçek bir yaşam alanıdır.

ABD'de zaman içerisinde giderek kendisine daha kurumsal bir yapı inşa eden Yahudi lobisi, bu süreçte çeşitli Yahudi sivil toplum kuruluşları aracılığı ile yol haritasını belirlemekte, Amerikan toplumuna dair bilgi edinmekte ve gelecek adına kendi lobicilerini yetiştirmektedir.

Söz konusu kuruluşları şu şekilde sıralamak mümkündür (Umerova, 2006, ss. 142-150):

- **Amerikan İsrail Halkla İlişkiler Komitesi (American Israel Public Affairs Committee):** 1951 yılında, ABD'nin başkenti Washington'da kurulan Amerikan İsrail Halkla İlişkiler Komitesi zaman içerisinde artan üye sayısı ve bu üyelerin maddi desteği ile birlikte son derece büyük bir lobi örgütü haline gelmiştir. Özellikle 1980'li yıllarda ABD'nin Ortadoğu politikalarının İsrail lehinde şekillenmesi adına

alışan komite özellikle İsrail ve Yahudi karşıtı olan siyaset adamlarının etkisizleştirilmesi adına gereken lobi faaliyetlerini de üstlenmektedir.

- **Amerikan Siyonist rgt (Zionist Organization of America):** ABD’de 1989 yılında kurulan örgüt, planlı ve programlı olarak ABD’de kurulmuş olan ilk Yahudi sivil toplum örgütüdür. Çoğunlukla toplumsal konulara eğilen Amerikan Siyonist rgt eğitim, sosyal gelişim ve toplumlararası diyalog konularında etkindir. Özellikle gençlere dair programlar ve kadın kollarının varlığı ile kendi içerisinde de farklı örgütlenmelere gitmiştir. Sosyal konularda Amerikan federal yönetimleri üzerinde gereken dönemlerde baskı uygulamayı tercih etmektedir.
- **Amerikan Yahudi Komitesi:** Tıpkı Amerikan Siyonist rgt gibi bir programa sahip olan komite 1909 yılında Almanya’dan göç eden Yahudiler tarafından kurulmuştur. Avrupa’daki durumun göz önünde bulundurulması sonucu ABD’de programlı bir şekilde Yahudilerin yaşam alanlarının kendilerine sunulması ve çeşitli sosyal haklar elde etmeleri konusunda lobi faaliyeti yürütmüştür.
- **Amerikan Yahudi Kongresi (American Jewish Congress):** 1916 yılında oluşturulmuş kongre, Amerikan halkı ile Yahudilerin kaynaştırılması ve iki toplum arasında iletişim sağlanması konusunda sosyal faaliyetler yürütmüştür. Bir baskı ya da lobi kuruluşu olmaktan ziyade bir tanıtım ve bilgilendirme kuruluşu olarak hizmet vermiş, ancak bu kısıtlı hareket imkânında dahi özellikle ABD’deki diğerk azınlıklar ile işbirliğine gidilerek hükümet üzerinde, sosyal haklar hususunda baskı kurulmasına destek vermiştir.
- **Amerikan Yahudi Ek Dağıtım Komitesi:** 1914 yılında kurulmuş olan Amerikan Yahudi Ek Dağıtım Komitesi büyük ölçüde Yahudi işçilerin haklarının savunulması ve onlara ABD’de sağlıklı bir yaşam alanının maddi olarak sağlanması konusunda baskı unsuru haline

gelmiştir. Uzun yıllar boyunca da komite Yahudi işçileri çıkarları üzerinden Amerikan mercilerine karşı planlı ve programlı olarak işe alım çalışmaları yürütmüştür.

- **Anti-Propaganda Ligi:** ABD’de oluşması muhtemel ve kuvvetli emareler de içeren Yahudi karşıtlığının ortadan kaldırılması ve Yahudilerin Amerikan toplumu içerisinde kabulü için hem bürokratik hem de sosyal bir çaba sarf eden organizasyon Yahudilerin can güvenliğinin de korunması adına sorumluluk alarak devlet yetkilileri ile iletişim halinde bulunmuştur.

Sıralanan örgüt, dernek, kongre vb. kurumların her biri Yahudi lobisinin ABD içerisinde ne denli yaygın olduğunu göstermektedir. Buna göre söz konusu kurumlar, sosyopolitik, sosyoekonomik ve sosyokültürel Yahudilerin ABD topraklarında rahatça konuşlanabilmesi ve bu sayede de kendilerine hayatlarını rahatlıkla devam etmelerini sağlayabilecek bir zemin yaratılmasını sağlamaktadır. Bu kurumların belki de en önemli özellikleri, halk tabanından etkili olarak bürokratik alana etki etmeyi düşünmekten çok, bürokratik alan ile son derece yakından ilişkiler zaman içerisinde toplumun alt kademelerine kadar inerek Yahudi lobisinin Yahudi toplumu için etkili politikalar yürütülmesine yardımcı olmaktadır.

3.5. ABD’de Yahudi Lobisinin Kamu Diplomasisi ve Amerikan Politikaları Üzerindeki Etkisi

Yahudi lobisinin ABD içerisinde bu denli etkin olmasında, yıllar içerisinde süren yayılma çabalarının ve mücadelesinin ülke içerisindeki geniş kitlelerden büyük ölçekli bir destek bulmasıdır. Bu desteğin ortaya çıkışında hem gönüllülük esaslı akla gelebileceği gibi hem de Yahudi lobisinin ciddi bir baskısının bulunduğunu da görmek mümkündür. Bu baskı, Yahudi lobisi aracılığı ile İsrail devletinin çıkarlarına dolaylı ve doğrudan yardımcı olmak adına tasarlanmaktadır. Özellikle de Amerikan dış politikası üzerinde fazlası ile yoğunlaşan Yahudi lobisi bu sayede İsrail’in bölgesel ve küresel çıkarlarına destek sağlayabilmektedir.

İsrail, mevcut yıllık bütçesinden ortalama olarak 15 milyon \$ düzeyinin üzerinde bir meblağı sadece ABD’de yürütülmesi planlanan lobicilik faaliyetleri için

ayırmaktadır. Bu özel bütçe fazla olarak görülmesine karşın dünya genelinde birçok ülke ABD’de lobi faaliyetleri yürütebilmek ve bunlardan bir karşılık elde edebilmek adına bu seviyelere erişmeye çalışmaktadırlar (Yanık, 2001, s. 8).

Bu maddi desteğin İsrail’in çıkarlarına olması sağlanırken, öte yandan da ABD’nin uygulamalarının fiziksel olarak İsrail’e yararlı olmasına çalışılmaktadır. Yahudi lobisinin temel amacı, Yahudi girişimcilerin, sosyal örgütlerinin ve nihayetinde İsrail devletinin her anlamda beklentilerinin karşılanmasıdır. Özellikle İsrail devleti açısından konuya bakıldığında ABD’nin Yahudi lobisinin de etkisi ile bu ülkeye yüklü miktarlarda desteğinin bulunduğu görülmektedir. Bunun en temel örneği, 11 Eylül saldırıları sonrası ABD’nin hem kendi operasyonlarında destek sağlaması hem de üzerinde terörizm baskısı hisseden İsrail’in hazırlık gerçekleştirmesi için bu ülkeye toplam olarak 140 milyar \$ değerinde askeri yardım gerçekleştirmiş olmasıdır (Mearsheimer ve Walt, 2006, s. 31).

2003 yılında bu rakama erişilmiş ve bu yılsonunda da gereken noktalara yapılan yardımlar ile birlikte ABD’nin İsrail üzerindeki askeri etkinliği artmıştır. Fakat genel görünümde aslında etkinliği artan tarafın Yahudi lobisi aracılığı ile İsrail olduğunu görmek mümkündür. Yahudi lobisi, ABD’nin kendisi için planlamış olduğu süreçleri inceler ve ona göre bir strateji belirlerken, aynı zamanda İsrail’in iç ve dış politikası için de bir yol haritası belirlenmiş olmaktadır. Bu nedenle geçen yıllar içerisinde ABD iç ve dış politikası ile İsrail’in iç ve dış politikasının giderek daha fazla iç içe geçtiği görülmektedir. Bunda, sürecin tam ortasında yer alan Yahudi lobisinin büyük etkisi bulunmaktadır.

Yahudi lobisi yıllar içerisinde artan bir güç kazanmış olsa da aslında Soğuk Savaş sürecine İsrail’in ve Yahudi girişimcilerin dâhil olması ve ABD lehinde iyi bir iletişim ve destek politikası izlemesi ABD siyasi hayatındaki önemlerini arttırmıştır. Ortadoğu’da ABD’nin dış politika beklentilerine uygun bir şekilde Arap ülkelerine karşı önleyici güç olunması, Sovyetler Birliği’nin Ortadoğu üzerindeki yayılmacı politikalarına karşıt bir duruş sergilenmesi ve böylelikle de iki ülkenin bölgede karşılıklı destek ile kendilerine herhangi bir tehdidin oluşmasına engel olmaları İsrail’in konumunu güçlendirmiş Yahudi lobisinin değerini arttırmıştır (Kasım, 2000, s. 122).

Genel olarak bakıldığında, Yahudi lobisi, İsrail'in ve Yahudi girişimcilerin politikalarını, beklentilerini ve stratejilerini ABD hükümetine anlatmak adına son derece kıymetli bir brifing aracı gibi görülmektedir. Herhangi bir Yahudi örgütün ya da İsrail hükümetinin tartışmalı planına ABD içinden yüksek karşıt sesler yükselse bile Yahudi lobisi ikna edici birçok maddi ve manevi öğeyi kullanarak bu muhalif yapıyı sürecin dışında bırakabilmektedir.

Bu noktada taraflar arasında bir mütekabiliyetten bahsetmek mümkündür. Buna göre Yahudi lobisi uzun yıllardır ABD'de ciddi hayırsever faaliyetlere imza atmakta, ABD'nin mali anlamda desteğe ihtiyaç duyduğu dönemlerde gereken noktalara takviye yapmakta ve Yahudilerin ABD içerisindeki diğer azınlıklar gibi devlet bütçesi üzerinde yük olmasını engellemeye çalışmaktadır. Fakat bu çabanın karşılığında beklenti, Yahudi lobisinin isteklerde bulunduğu ve çoğunlukla da İsrail'in dış politika önceliklerine ABD'nin de öncelik vermesidir (Mearsheimer ve Walt, 2009, s. 27).

Bu önceliğin sağlanması adına da Yahudi lobisinin sürekliliği olan ve çeşitli noktalardan ABD hükümeti üzerine yapmış olduğu baskı söz konusudur. Bu baskının sonuç vermemesi durumları pek yaşanmamakta, Yahudi lobicileri elde etmek istedikleri çıkarları için hangi noktalarda, kimler ile iletişim kurmaları gerektiğini bilmektedirler.

Temel olarak Yahudi lobisinin ABD'de İsrail desteği oluşmasını sağladığı noktaları şu şekilde sıralamak mümkündür (Canikoğlu, 2013, s. 187):

- Hükümet ve medya içerisinde yaygın bir kesim olan liberallerin, özellikle 11 Eylül saldırıları sonrasında İsrail'in desteği ile birlikte oluşan duygusal Yahudi bağlılığının yaratılması,
- ABD'de sağcı görüşe mensup bürokratların, İsrail'de yer alan sağcı kesim ile aralarında olan iletişimin güçlü bir şekilde sağlanması, karşılıklı milliyetçilik algılarının bütünleştirilmesi,
- Büyük ölçüde muhafazakâr olan Yahudi örgütlerin ABD'de yoğun bir Yahudi sempatisi yaratma çabaları,

- İsrail'in silah satın almak adına tek müttefikinin ve tek satıcısının Amerikan firmaları olduğuna dair bir algının yaratılması,
- Amerikan toplumunun, son yıllarda artış gösteren bir şekilde yaşadığı Arap ve Müslüman karşıtlığının medyada sürekli olarak işlenmesi,
- Filistin sorunu üzerinde tek çözümün İsrail'in kontrolü ile sağlanabileceğine dair algının yaratılması.

Görüntü itibari ile İsrail, ABD toprakları üzerinde, kendisini son derece olumlu bir aktör olarak göstermek ve politikalarına meşruiyet kazandırmak adına Yahudi lobisinin etkisinden fazlası ile yararlanmaktadır. Özellikle kamuoyu üzerinde uygulanan politikalara ve medya kullanımına bakıldığında, Yahudi lobisinin bu süreci son derece kontrollü bir şekilde götürdüğü ve nihai noktada da kendisine bu süreçten fazlası ile çıkar sağladığı anlaşılmaktadır. Hem devlet yetkilileri ile hem de ABD Başkanı ile yakın ilişkiler kurulabilmesi konusunda son derece aktif bir politika takip eden Yahudi lobisi böylelikle hedeflemiş olduğu politikaları gerçekleştirmek adına daha kolay bir süreçten geçmektedir. Bu aşamaya gelinmesi adına da 1970'ler itibari ile çok çalışmış olan Yahudi lobisi sürecin sonunda, karşılığını da fazlası ile almaktadır.

Yahudi lobisinin ve dolayısı ile de İsrail'in ABD'de bekledikleri ölçüde bir dış politika baskısı oluşturmamaları belki de tek dönem Başkan Eisenhower dönemidir. Eisenhower öncelikle Ürdün sınırına 1953 yılında yaklaşması, daha sonrasında ise 1956 yılında Mısır'ın Sina Yarımadası'nı Süveyş Krizine istinaden işgal etme isteğidir. Her iki olayın yaşandığı süre zarfında, İkinci Dünya Savaşı sonrasında ABD'de giderek güçlenen Yahudi lobiciliğinin herhangi bir etkisi olamamış, Eisenhower sert bir direniş ile İsrail'in süreç içerisinde kendi başına karar verme ısrarını kırmıştır (Umerova, 2006, ss. 180-183).

Yine de bu durum Yahudi lobilerinin şevkini ve baskısını tam olarak ortadan kaldırmaya yetmemiş, aksine Yahudi lobilerinin kendilerini geliştirmek ve yeni baskı unsurları yaratmak adına çözümler geliştirmelerine yardımcı olmuştur. Söz konusu

olay dışında da yıllar içerisinde artan bir Yahudi lobisi etkisi ABD dış politikalarında, özellikle İsrail lehine olacak şekilde gözlemlenmiştir.

1970'lerden sonra Arap milliyetçiliğinin daha sert bir mizaca sahip olması ile birlikte aslında İsrail'in bu sorunu çözmek adına başka yöntemler benimsemesi zorunlu hale gelmiştir. Her ne kadar İsrail askeri anlamda kendisini Arap devletlerine karşı savunabilme kapasitesine sahip olmasına ve bunu tarihin akışı içerisinde birçok kez ortaya çıkan çatışmalarda ispatlamış olmasına karşın İsrail'in tercihi diplomasinin baskınlığını kullanmak olmuştur. Yahudi lobisinin baskısını kullanan İsrail, uygulatmayı başardığı çeşitli Amerikan ambargoları ile birlikte Arapların kendisine karşı güçlenmesine engel olmuştur (Christison ve Christison, 2006, s. 7).

Genel olarak değerlendirildiğinde aslında hali hazırda ABD'nin Arap Yarımadası'nda yer alan ülkeler ile 1970'ler itibariyle gözle görülür bir çatışmasının, çekişmesinin ve savaşının olmadığı görülmektedir. 1973 Petrol Krizi zamanında yaşanan sorunlar dışında Araplar ile ABD arasında ambargo uygulanmasını ve dolaylı olarak çatışma yaşanmasını gerektirecek bir durum yokken, o yıllarda giderek güçlenen Yahudi lobisi İsrail'in çıkarları odaklı yaklaşımlarına istinaden Araplar ile ABD'yi karşı karşıya getirmeyi göze almışlardır.

Yahudi çıkar grupları, şirketler ve İsrail için odaklı bir şekilde çalışan Yahudi lobisi, Amerikan dış politikasının şekillenmesi konusunda da yıllar içerisinde ciddi adımlar atmıştır ve bu noktada da belki en nitelikli uygulamalar 2001 yılında gerçekleşen 11 Eylül terör saldırıları sonrasında gözlemlenmiştir. Bu süreç, Yahudi lobisinin ABD dış politikalarında en fazla, en etkin ve en güçlü şekilde entegre olduğu dönemdir.

2003 yılındaki Irak operasyonlarına başlamadan önceki süreçte ABD'nin dış politikasını yönlendirme noktasında Yahudi lobilerinin izledikleri politika: Irak'a yapılacak bir müdahale ile İsrail'e karşı oluşan silahlı örgütlerin kaynaklarının ve yaşam alanlarının yok edilmesi; İsrail'in yakınında, İsrail aleyhine yaşanabilecek bir sorunun ortaya çıkışı ile birlikte, Irak'ta konuşlanmış olan Amerikan ordusunun hızlı desteğinin sağlanması; İran ile İsrail arasında açık ve gerçek bir Amerikan duvarının örülmesi, böylelikle İran'ın İsrail için bir tehdit olmaktan çıkarılması; bölgedeki

nükleer güç ve nükleer silah sahibi ülkelerin korkutularak bu faaliyetlerini ya tamamen durdurmalarını sağlamalar ya da bu faaliyetlerinde etkinliklerini geriletme politikası izlemelerine çabalanması; petrol gücünün Ortadoğu’da ABD’nin kontrolüne geçmesi ile birlikte İsrail’in kaynak arayışlarının son bulması şeklinde ele almak mümkündür (Ataman ve Gökcan, 2012, ss. 223-224).

Tüm bu sebepler tek tek sıralandığı süre zarfında, Yahudi lobisinin ABD üzerinde kurmaya çalıştığı baskının ne denli etkin olduğunu anlamak daha mümkün olmaktadır. Bu faaliyetleri ile birlikte Yahudi lobisi iki türlü avantaj sağlamaktadır. Birincisi, Yahudi girişimcilerin çıkarlarının fazlası ile gözetilebileceği bürokratik atılımlar gerçekleştirilebilmekte, ikinci ise İsrail’in sürece doğrudan entegre edilebilmesi sağlanmaktadır.

Bu noktada, Yahudi lobisinin etkisi ile sürecin dolaylı bir aktörü olan İsrail, ABD’nin Irak üzerindeki askeri operasyonları sonrasında asli ve doğrudan bir aktör haline gelmiştir. Bunun belki de en önemli göstergesi, Irak’ın işgali sonrasında, dönemin ABD Dışişleri Bakanı Colin Powel’in “İsrail’in bir düşmanını daha ortadan kaldırdık” cümlesidir. Powel bu cümlesiyle, dolaylı olarak, Irak’ın işgalinin sadece teröre karşı yürütülen bir operasyon olmadığını, İsrail’in çıkarlarının da Yahudi lobisi aracılığı ile gözetildiği bir operasyon olduğunu dile getirmiştir (Ataman, 2008, s. 414).

11 Eylül sonrası süreç yakın bir örnek olarak görülerek değerlendirildiği süre zarfında Yahudi lobisinin ABD dış politikası üzerindeki etkisini söz konusu lobicilik faaliyetlerinin ve İsrail’in çıkarları açısından değerlendirmek gerekirse Yahudi lobisinin ABD’yi bu denli ısrarlı ve istekli olarak desteklemesinin ve baskı altında tutmasını sağlayan belli başlı noktaları aşağıda sıralanmıştır (Canikoğlu, 2013, ss. 187-188):

- ABD’nin sadece İsrail veya herhangi bir ülke için değil, dünya genelinde önemli bir güvenlik garantörü olduğuna dair algı,
- Hem Yahudi girişimcilerin ABD için hem de ABD’nin İsrail için önemli birer finans kaynağı olması,

- Zaman içerisinde, dünya genelinde, Yahudi bürokratların, medya kuruluş ve girişimcilerinin, silah üreticilerinin, akademisyenlerin ve düşünce kuruluşlarının bu denli rahat ve hareket edebildiği ülkenin ABD olması,
- ABD'nin, önemli bir yaptırım aracı olan BM'de yıllar içerisinde gelişen ve güçlenen varlığı, karar alma sürecine etkisi ve topladığı desteğin varlığı.

Bu sıralanan noktalar Yahudi lobisinin ABD'de güçlü bir şekilde konuşlanması ve yüksek ölçekli mali yatırımlar gerçekleştirmesinin ne denli zaruri olduğunu göstermektedir. Çünkü söz konusu yatırımlar, 11 Eylül sonrasında da görüldüğü üzere hem ABD'deki Yahudiler hem de İsrail için politik ve ekonomik anlamda büyük ölçekli getiriler sağlayabilmektedir.

Yahudi lobisinin ABD'de bu denli yatırımlar gerçekleştirmesinin en kritik nedeni ise İsrail'in kendisini zaman içerisinde hem kendi bölgesinde hem de uluslararası ilişkilerde bir tehdit haline getirmesidir. İsrail'in Filistin ile ve genel olarak Arap camiası ile olan sorunları, hemen her Arap ülkesi ve Müslüman ülkenin İsrail'i saldırmak adına potansiyel bir hedef olarak görmesine sebebiyet vermektedir. Bu nedenledir ki uzun yıllar boyunca belli başlı konularda, belirli düzeylerde ilerleyen Yahudi lobisinin ABD üzerindeki baskısı, 2001 sonrasında gözle görülür ve şiddetli bir şekilde artmıştır. Tüm Yahudi kaynaklarının bu süreçte seferber edilmesini sağlayan, İsrail'in ABD'den, Ortadoğu'nun kendisine tehdit yaratan ülkeleri etkisiz hale getirmesi yönündeki beklentisidir (Özcan, 2002, s. 242).

Fakat konunun diğer boyutunda aynı dönemlerde Yahudi lobisinin İsrail'in ABD'deki imajını ve kendi varlığını koruma konusunda çabalarında sorunlar yaşandığı da gözlemlenmeye başlamıştır. Amerikan kamuoyu, genel olarak Yahudilere ve İsrail'e karşı bir sempati ile yaklaşıyor olsa da Irak operasyonları süresindeki baskın tutumu Amerikan kamuoyunda tarihte hiç olmadığı kadar tepki çekmiştir.

Bu tür bir tepkinin ortaya çıkışında ABD hükümeti ve Amerikan siyasileri de şiddetli bir şekilde eleştirilmektedir. Temel eleştiri noktası, Yahudi lobisinin, bilhassa ABD'nin dış politikasını etkileme çabası içerisindeyken mutlak olarak Amerikan çıkarlarını göz ardı etmesi ve sadece İsrail'in çıkarları üzerine odaklanmasıdır. Bu şekilde de sadece Amerikan çıkarları için tasarlanması beklenen dış politikanın ülke dışında bir zümre için tasarlanması Amerikan hükümetini, dolayısı ile de Yahudi lobisini sıkıntıya düşürmektedir (Petras, 2006, s. 102).

Bu eleştirilerin meşru hale gelmesini ve Yahudi lobisi üzerindeki baskının artmasını sağlayan durum ise 11 Eylül saldırıları sonrası ABD-İsrail ilişkilerinin tarihte belki de hiç olmadığı kadar yakınlaşması ve ABD'nin kendi güvenliğini tehdit eden bir durumun bir anda İsrail'in güvenliğini tehdit eden bir duruma dönüştürülmüş olmasıdır. Amerikan basını ve kamuoyu tarafında yıllar içerisinde artan bir ivme ile eleştirilen bu durum ABD'nin İsrail ile ortak hareket etme isteğinin ve Yahudi lobisinin bu süreçteki etkin rolünün sorgulanmasına sebebiyet vermiştir (Fishman, 2008, ss. 166-167).

Bu görüntünün Amerikan siyasetinde yaratmış olduğu sorunsal, ABD'nin özellikle dış politika pratiğinin geliştirilmesinde kimlerin çıkarlarının öncelikli olarak gözetilmesi gerektiğidir. Her ne kadar Soğuk Savaş döneminde kendisini Batı Bloku'nun lideri olarak gören ve fiili olarak da bu görevi üstlenen ABD'nin otonom hareket etme konusunda isteği bulunsa da bu durumun yıllar içerisinde sık sık sekteye uğradığı görülmüştür. Hem ABD başkanları hem de senatörler, Amerikan çıkarlarına odaklanma konusunda tek başları düşünme noktasında son derece bağımlı ve bağlı hareket etmişlerdir ki bağımlılık ve bağıllık Yahudi lobisi üzerinden İsrail'in politikalarıdır.

Konuya dair bir Yahudi lobisi ve İsrail baskısından bahsediliyor olsa da Waxman (2010, ss. 17-18) gerçekleştirdiği araştırmada farklı sayılabilecek sonuçlara erişmiştir. Yahudi lobisinin son yıllarda Amerikalı siyasilere, siyasi partilere ve siyasi gruplara yapmış olduğu maddi yatırımları, kamuoyu araştırmalarını ve Amerikan dış politikasının pratikteki uygulamalarını inceleyen Waxman: Yahudi lobisinin en fazla yatırım yapmış olduğu kesimin sağcı olarak nitelendirilebilecek siyasiler ve siyasi örgütler olduğu; Amerikan İsrail Halkla İlişkiler Komitesinin süreç

içerisinde Amerikan politikalarını etkileme konusunda maddi ve manevi olarak en fazla mesai harcayan kurum olduğu; Amerikan dış politikasının, ülkenin dinamiklerine dayalı öncelikleri nedeni ile Yahudi lobisinin baskısı ve İsrail'in çıkarları sanıldığı kadar ön planda tutulmamakta, sürecin Amerikan bürokrasisi tarafından sürekli olarak değerlendirmeye tabi tutulduğu şeklinde üç önemli noktayı tespit etmiştir.

Waxman'ın ilk iki tespiti, Amerikan dış politikası adına son derece bilindik tablo ile Yahudi lobisinin etkisini ortaya koyarken üçüncü tespit alışılmışın dışında bir noktaya isabet etmektedir. Waxman'ın bu tespiti yapmasını sağlayan, araştırmasında değindiği üzere Amerikan dış politikası belirlenirken her ne olursa olsun öncelikli olarak Amerikan çıkarlarının gözetildiği, daha sonrasında ise ABD müttefiki olan ülkeler ile Yahudi lobisi gibi güçlü örgütlenmelerinin çıkarlarına dikkat edildiğidir. Bunu yanı sıra Waxman, Yahudi lobisine odaklı bir dış politikanın ABD'de sanılandan daha fazla olumsuz bir hava yaratabileceğini ve Amerikan çıkarları ile birlikte diğer Amerikan ortaklarının da çıkarlarının zarar görebileceğini dile getirmiştir.

Oluşan bu negatif ortamın dağıtılması adına da Yahudi lobisinin sosyal anlamdaki faaliyetleri ön plana çıkarılarak kamuoyunun negatif düşünceleri ortadan kaldırılmaya çalışılmaktadır. Her ne kadar Yahudi lobisi Amerikan siyasal yapısı içerisinde son derece güçlü ve etkin bir role sahip olsa da bu rolün her zaman beklenen olumlu etkileri yaratmadığı görülmektedir ki Yahudi lobileri ile İsrail'in farklı olarak ele alınarak değerlendirilmesi bu durumdan kaynaklanmaktadır.

Son yıllarda Yahudi lobisinin sık bir şekilde aktivitelerinin Amerikan ve dünya kamuoyuna yansıdığı olaylardan bir diğeri de İran ile Batılı ülkelerin İran'ın nükleer programının belirli sınırlar içerisinde sürdürülmesine yönelik olarak gerçekleştirilen görüşmelerdir. Yahudi lobisi ve İsrail, bu görüşmelerde ABD'nin dışında yer alan Çin, Fransa, Rusya, İngiltere ve Almanya'dan oluşan ülkelerin yönetimlerine İran'a karşı takınılması gereken tavrın son derece sert olması gerektiği konusunda baskıda bulunmuştur. Fakat Yahudi lobisinin son derece sert baskı uyguladığı ülke ise ABD olmuştur. Çeşitli sivil toplum örgütleri ve büyük ölçekli Yahudi kuruluşlarının baskısı ile İsrail'in İran karşısında elinin güçlendirilmesine

yönelik bir çaba söz konusu olmuş, ancak ABD'deki liberal kesim Yahudi lobisini bu konuda sert bir şekilde uyararak konuya kendi çıkarları üzerinden yaklaşmamalarını istemişlerdir. Liberallerin genel olarak yaklaşımı, istenmeyen bir baskının ABD kamuoyunda Yahudi lobisinin imajını zedeleyeceği yönündedir (Ahmadi, 2014, s. 70).

İran'ın nükleer çalışmalarına dair endişeleri üzerinden ABD hükümetine baskı yapan Yahudi lobisi için tıpkı 11 Eylül saldırıları sonrasında ABD'ye kurduğu baskı ile yaşamış olduğu imaj kaybının oluşması söz konusudur. Özellikle İsrail'in İran konusundaki hassasiyeti göz önünde bulundurulduğunda Amerikan siyasi figürlerinin karar alma mekanizmasındaki en etkili isimlerine baskı kurabilmek önemli bir lobicilik başarısı olarak değerlendirilebilir; ancak bu durum Amerikan kamuoyu için son derece rahatsız edici bir hal almıştır.

ABD içerisinde siyasetin ve kamusal alanın belirli kesimlerinde İsrail hakkında oluşan görüş ise ülkenin Yahudi lobisi aracılığı ile yaratmış olduğu politik baskının Ortadoğu barış sürecine fazlası ile zarar vermiş olmasıdır. Bu yaklaşımın temelinde de 1960'lı yıllardan beri İsrail'in devam eden Ortadoğu'da kendisini güçlendirme beklentisinin sürekli olarak ABD ile bölge ülkelerini karşı karşıya gelmek durumunda bırakmasıdır. Bu durumda İsrail'in sorunu, Yahudi lobisinin aracılığı ile ABD'nin sorununa dönüşmekte, ancak Ortadoğu'dan gelen tepkiler ile imajı en fazla zarar gören taraf ise Amerikan hükümeti olmaktadır (Mohr, 2013, ss. 320-321).

Son yıllarda Yahudi lobisinin faaliyetlerine eleştirel gözle bakan birey sayısı ABD üzerinde artmaktadır. Her ne kadar kökleşmiş ve kalıplaşmış bir Yahudi lobisi gücü söz konusu olsa da geçmiş yıllarda geri planda kalan birçok haberin kamuoyuna daha kolay bir şekilde yansıtılması sonucu Yahudi lobisinin etkinliği ve İsrail'in ABD üzerindeki çıkar odaklı baskısı açık bir dille eleştirilmektedir. Bu durum, Yahudi lobisinin artık giderek Amerikan siyasetinde öncül olma rolünü kaybetmeye başladığının bir göstergesidir.

Yahudi lobisinin beklentilerini gerçeğe dönüştürmek ve kurduğu baskıdan çıkar sağlamak adına yürüttüğü birçok farklı politika olmakla birlikte kamu

diplomasisi faaliyetleri de Yahudi lobisi için uygulanan yöntemlerden biridir. Özellikle toplumsal anlamda Yahudiler ve İsrail hakkında olumlu düşüncelere sahip olunması konusunda Yahudi lobisi son derece dikkatli hareket etmekte, atılan adımların, plan ve projelerin meşru olacak ve Amerikan kamuoyunu rahatsız etmeyecek şekilde kamu diplomasisi yöntemlerini benimsemektedir.

Yahudi lobisinin bu uygulamaları arasında ön plana çıkan ve en etkili sonuçları veren uygulamalar “Bürokratları Etkileme”, “Medya Manipülasyonu”, “Düşünce Kuruluşları”, “Akademi Dünyası” olarak sıralanmıştır (Mearsheimer ve Walt, 2006, ss. 43-47).

Bürokratları Etkileme: Yahudi lobiciliğin belki de en temel adımı bürokratlar ile doğrudan iletişim kurarak, hatta onlarla son derece yakından ilgilenerek kendi çıkarları için çalışmalarını sağlamaktır. Başkanlık sürecinde, senatör seçiminde ve temsilciler meclisinin bürokratik süreçlerinde gerçekleşen bağışlar, söz konusu Amerikan bürokratların, faaliyetleri süre zarfında Yahudilerin ve dolayısı ile İsrail’in çıkarlarını daha fazla düşünmek durumunda kalmaktadırlar. Geçmiş yıllarda küçük, orta ve büyük ölçekli tüm siyasal, ekonomik ve sosyal konularda Yahudi lobisi her kesimden Amerikan bürokratını etkilemeyi ve yönlendirmeyi başarmıştır.

Medya Manipülasyonu: ABD’de birçok Yahudi girişimcinin sahip olduğu medya kuruluşu bulunmaktadır ve bu medya kuruluşları üzerinden ABD’deki siyasal süreci yönlendirmek daha da kolaylaşmaktadır. Bunun yanı sıra sadece Yahudi girişimcilerin medya kuruluşları birer adres olarak görülmemektedir; bunun yanı sıra güçlü Amerikan medya kuruluşları da Yahudi lobisi tarafından baskı altında tutularak burada yayınlanan yazılı ve görsel haberler ile Amerikan politikalarının Yahudi lobisi ve İsrail’in politikaları ile uyumlu ve paralel hale getirilmesine çalışılmaktadır.

Düşünce Kuruluşları: ABD toprakları üzerinde yer alan ve büyük ölçüde özgür düşüncenin temsilcileri olarak görülebilecek olan düşünce kuruluşları arasında çeşitli Yahudi lobilerinin desteğini alanlar da bulunmaktadır. “American Enterprise Institute (AEI)”, “the Brookings Institution”, “the Center for Security Policy”, “the

Foreign Policy Research Institute”, “the Heritage Foundation”, “the Hudson Institute”, “the Institute for Foreign Policy Analysis” ve “the Jewish Institute for National Security Affairs” gibi düşünce kuruluşlarının büyük bir bölümü Yahudi lobisinin etkisi altında araştırmalar gerçekleştirmekte ve bu araştırmaların önemli bir bölümü, ABD’nin sosyal ve siyasal stratejilerinin belirlenmesi konusunda doğrudan ve dolaylı olarak yönlendirmede bulunmaktadır.

Akademi Dünyası: ABD’de yer alan üniversiteler, Yahudi lobisinin en fazla önem vermiş olduğu mecralardan biridir. Buna göre ABD’de eğitim veren üniversitelerde konuşlandırılan akademisyenler, İsrail’den değişim öğrencisi olarak gelen bireyler ve yine İsrail’den ABD’ye belirli dönemler için eğitim vermeye gelen bireyler açısından Yahudi lobisinin bir parçası olarak hareket edilmesi sürecin önemli bir uygulamasıdır. Böylelikle Yahudi lobisi, eğitim hayatının içerisinde konuşlanarak toplumsal anlamda olumlu yönlendirme ve bilgilendirmeleri bu alanlarda gerçekleştirmektedir.

Bu sıralanan faaliyetlerin gerçekleştirilmesi konusunda Yahudi lobisi çok uzun yıllardan beridir faaliyetler içerisinde. Özellikle toplumsal anlamda atılacak adımlar açısından bakıldığında sosyal alanda eğitim ve sivil toplum camiasında Yahudi lobisi zaman içerisinde sahip olduğu rolü geliştirmiş, böylelikle de kendisine, toplumu daha rahat etkileme konusunda bir yol açmıştır. Yahudi lobisinin ABD’deki gelişimi ve ABD’de yaratmış olduğu etki göz önünde bulundurulduğu süre zarfında sürecinde tepeden tabana yayılacak şekilde olduğu gözlemlenmektedir. Bir başka deyişle Yahudi lobisinin güç edinme süreci öncelikle devlet kademelerinde başlamış, daha sonrasında da Amerikan halkının içerisine doğru ilerlemiştir.

Yahudi lobisinin kamu diplomasisi yaratarak hem ABD’de bulunan Yahudiler hem de İsrail için çıkarlar sağlama konusunda sadece somut ve maddiyat ile ilintili olabilecek girişimleri yoktur. Bunun dışında Yahudi lobisi, toplumun ve özellikle de Amerikan bürokratların duygularına seslenecek hamlelerde bulunmaktadır. Bu noktada Yahudi lobisinin en önemli silahı ise antisemitizm olgusudur. “Yahudi karşıtlığı” anlamını taşıyan (Şenay, 2002, s. 119) İkinci Dünya Savaşı sırasında Yahudilerin yaşamış oldukları sorunlar göz önünde bulundurulduğunda Yahudi lobisinin yine aynı dönemlerde ABD’ye göç eden

Yahudilerin himaye altına alınması için önemli bir dayanağı olmuştur. Amerikan halkının ve Amerikan bürokratlarının duygusal dünyalarına seslenerek bu konuya eğilmelerini sağlamaya çalışan Yahudi lobisi, mümkün olduğunca basında, sokakta ve siyasal alanda antisemitizmin Yahudilere, topluma ve insanlığa ne tür zararlar verebileceği konusundaki tezlerini dile getirmişlerdir (Lieberman, 2009, s. 248).

Yahudi lobisi için belki de en önemli konuların başında Yahudilerin toplumsal olarak kabulünün gerçekleşebilmesi adına önce Yahudi karşıtlığının ortadan kaldırılmasının gerekliliğidir. Bu nedenle konu duygusal bir açıdan, çeşitli mecralarda ele alınarak Yahudilerin antisemitizm neticesinde yaşamış oldukları sorunlar Amerikan toplumuna yansıtılmış ve bu sayede de Yahudi toplumunun daha güvenli bir yaşam hakkında kavuşmasının gerekliliğine değinilmiştir.

Fakat konunun sadece Yahudi toplumunun çıkarlarının ılımlı bir şekilde kamuya aktarılması ile sınırlandırılması son derece zor olmaktadır. 2002 yılında gerçekleşen ve çok sayıda Filistinlinin hayatını kaybetmiş olduğu operasyon başta olmak üzere İsrail'in Filistin'de gerçekleştirmiş olduğu askeri operasyonların büyük bir çoğunluğunda İsrail kamu diplomasisi yöntemini benimsemiştir. Yine bu noktada özellikle ABD'de yayın yapan medya organlarında İsrail'in teröre karşı verdiği mücadele, Filistin topraklarının teröristlerin yaşam alanı olduğuna dair iddialar ve öldürülen Yahudi sivil ve askerlerin imgeleri ile birlikte kamuoyunda İsrail'in operasyonları meşrulaştırılmaya ve destek toplanmaya çalışılmıştır (Mor, 2006, s. 169).

Zaman geçtikçe Yahudi lobisi, atmış olduğu adımların başına buyruk olması ve tamamı ile kendi çıkarlarına olması yönündeki algısını parça parça değiştirmiştir. Fakat bu değişimin yaşanması aşamasında halen Yahudi lobisinin baskısı ile oluşan ve kamuyu İsrail politikalarına dair etkileme konusundaki uygulamaların devam ettiği görülmektedir.

Her ne kadar ABD'de güçlü bir Yahudi medya gücü bulunsa da onun tam karşısında ve Amerikan girişimcilerin sahibi oldukları medya kuruluşları Yahudi lobisinin baskısını içeren haberleri yayınlama, kabullenme ve kendilerine sunulduğu şekilde yayınlama konusunda son derece isteksiz davranmaktadırlar. Bu durum da

ABD’de İsrail politikalarının değerdendirilmesi konusunda ciddi bir karşıtlık ve medya üzerinden çatışma ortamı yaratmaktadır.

Bu nedenle de Yahudi lobisi bir lobi grubu olmanın verdiği baskınlığı bir kenara bırakarak, giderek daha fazla kamu diplomasisi uygulamalarını benimsemektedir. Medyadaki etkinliğini kullanmasının yanı sıra Yahudi lobisi fırsat bulduğu her alanda, ABD’de Yahudiler ve İsrail adına ortaya çıkmış olan negatif imgeleri ortadan kaldırmaya çalışmaktadır. İsrail’in ülke olarak siyasal boyutunun dışındaki olumlu özelliklerine değinilmesi, Yahudi toplumunun ABD’de Amerikan halkı ile ne denli iyi bir şekilde kaynaşmış olduğu ve Yahudi toplumunun Amerikan toplumuna uzun yıllardır süren maddi ve manevi desteğine dair bilgilerin verildiği yayınların her biri Yahudi lobisinin ABD’deki kamu diplomasisi uygulamalarına örnek olarak gösterilebilir (Sancar, 2012, s. 226).

Bu perspektifte Yahudi lobisi, kendisinin ve İsrail’in imajına zarar verecek bir durum ile karşılaştığı süre zarfında hızlı bir reaksiyon ile ABD’de olumlu bir hava yaratarak imajına gelmesi muhtemel ağır hasarları durdurmaya ya da hasarın etkilerini azaltmaya çalışmaktadır. İsrail’in uygulamalarının Amerikan kamuoyundan daha fazla şekilde, dünya genelinde tepki çektiği düşünüldüğü süre zarfında, lobi olarak son derece etkin oldukları ABD’de Yahudilerin bu konu üzerine odaklanması son derece doğaldır.

SONUÇ

Çalışma içerisinde, kamu diplomasisi konu başlığı içerisinde de görüldüğü üzere, kavrama dair uygulamalar, özellikle 20. yüzyıl içerisinde giderek artan bir ivme göstermiştir. Dünya küreselleştikçe, çıkarlar ortak ya da karşılıklı hale geldikçe, ülkeler birbirlerinin devlet yönetimlerinden ziyade toplumlarını etkileme konusunda büyük bir çaba sarf etmektedirler.

Bu noktada ön plana çıkarılabilecek durum, artık devlet yönetimlerinin birbirlerine savaş ilan etmek, açık alanda çatışmak ya da birbirlerine karşı bir çeşitli ekonomik yaptırımlar uygulamak yerine diplomasinin enstrümanlarını sıklıkla kullanmakta olduklarıdır. Kamu diplomasisi ise süreci başka bir boyuta taşıyarak bir devletin, başka bir devlet topraklarında yaşayan toplumun duygularına ve düşüncelerine seslenmektedir. Böylelikle kamu diplomasisi ile aslında çok uzun yıllar sürececek bir politik istişare sürecinin son derece kısa süre zarfı içerisinde ve olumlu sonuçlanması sağlanmaktadır.

Kimi çevrelerce kamu diplomasisinin zamanlama ve maliyet açısından belirli oranda bir yük getirebileceğine dair bir inanış söz konusudur. Bunun ana nedeni ise kamu diplomasisi için gözle görülür ve etkin pazarlama ve tanıtım hamlelerinin gerçekleştirilmesinin zorunludur. Fakat süreç detaylı olarak incelendiğinde kamu diplomasisinin, kendisini bir politika olarak gören taraflar için dört temel noktada kritik önemi söz konusudur:

- Kamu diplomasisi, içerisinde farklılıkların da bulunduğu bir kamu yapısının tek seferde, hızlıca ve kalıcı olarak, olumlu olarak koşullandırılmasına yardımcı olmaktadır,
- Kamu diplomasisi, tepeden inme bir şekilde, baskın olarak kabul ettirilebilecek olan süreçlerine, temelden, yani toplumdan, son derece zararsız bir baskı ile yönetim kademesine kabul ettirilmesini sağlamaktadır,

- Kamu diplomasisinde, bu politikayı izleyen devlet yönetimlerinin öncelikle başka bir topluma, daha sonrasında da o toplumun içerisinde yaşadığı ülkenin siyasal yapısına dair bilgiler elde edilmesi kolaylaşmaktadır,
- Kamu diplomasisi, dönemlik ve geçici değil, toplumların zihninde son derece kalıcı etkiler bırakabilmektedir.

Bu etkileri göz önünde bulundurulduğu süre zarfında kamu diplomasisinin uygulanması adına devlet yönetimlerinin dolaylı olarak teşvik edildiğini görmek mümkündür. Fakat kamu diplomasisine dair uygulamaların hiçbirisi sadece istek ve hesaplama ile gerçekleştirilememektedir. Kamu diplomasisi gerçek anlamda bir birikim ve tecrübeye gereksinim duymaktadır. Yıllar içerisinde uygulanan kamu diplomasisi politikalarının hemen hepsi belirli bir deneme çalışmasının eseridir.

Bu konuda da geçmiş tecrübeleri en yüksek olan ülke ABD'dir. İkinci Dünya Savaşı öncesine dayanan kamu diplomasisi geçmişi ile birlikte ABD hali hazırda kamu diplomasisini aktif ve ülkenin tüm dinamikleri ile birlikte olacak şekilde uygulayan belki de tek ülkedir. Bu nedenle de ABD'nin kamu diplomasisi konusunda örnek teşkil edecek bir çalışma mantığının olduğunu görmek mümkündür.

Özellikle 11 Eylül saldırıları süre zarfında ortaya çıkan tabloyu ülke lehine çevirmek adına ABD, Irak operasyonunun en sert günlerinin yaşandığı süreçte dahi operasyonların meşruiyetini sağlamak ve hem kendi kamuoyundan hem de dünya kamuoyundan ciddi ölçekli bir destek almak adına kamu diplomasisi yöntemini kullandığı görülmektedir. Alınan sonuçlara genel olarak bakıldığında, ABD'nin Irak operasyonlarına genel olarak desteğin giderek Amerikan kamuoyunda azaldığı bir süreçte dahi Amerikan yönetimi kamu diplomasisini öncül bir politika aracı olarak kullanmaktan vazgeçmemiş ve mücadelesinin haklılığını kabul ettirmeye çalışmıştır.

Bu açıdan, elde edilen bilgiler ışığında Amerikan kamu diplomasisi anlayışının şu noktalar üzerinde yoğunlaştığını görmek mümkündür:

- Amerikan kültürünün çekiciliğini sağlamak,

- ABD'nin gerçekleştirmiş olduğu siyasal ve askeri baskı odaklı faaliyetlerinin sadece Amerikan toplumu için değil, tüm dünyadaki insanlar için olduğunun benimsenmesi,
- ABD'nin gerçekleştireceği tüm uluslararası politik, ekonomik ve askeri faaliyetlerde mümkün olduğunca geniş kesimlerin desteğinin alınması,
- Belirli bir bölgedeki kamu oluşumunun, kendi devletinin çıkarları kadar Amerikan çıkarlarını da düşünmesinin sağlanması.

Anlayış olarak Amerikan kamu diplomasisinin algısı kendisine odaklı ve kendisinden bağımsız düşünmesine izin vermediği bir dünya toplumu inşa etme düşüncesindedir. Büyük ölçüde uygulanması imkânsız gibi gözükken bu durum ABD'nin en azından kendisi için kritik olarak değerlendirilebilecek olan dış politika süreçlerinde işe yaramış Amerikan çıkarlarına hizmet eden bir sistemin dünya genelinde varlığı mümkün olmuştur.

Fakat ne var ki bu durumun 2000'li yılların başı itibari ile negatif yönlü bir değişim yaşadığı ve ülkelerin kendi iç meselelerine ve sorunlarına daha çok önem vererek ABD'nin kamu diplomasisi konusundaki baskısını belirli oranda kırdığı görülmektedir. Şüphesiz 2003 yılı itibari ile başlayan ABD'nin Ortadoğu üzerinde fiziksel ve mental olarak baskı kurma isteği yeterli ölçüde bir başarı sağlamamıştır.

11 Eylül sonrası süreç ele alınarak ABD'nin kamu diplomasisi ve bu faaliyetlerdeki değişimler ele alınacak olursa, ortaya çıkan olumsuz tabloda Yahudi lobisinin yaratmış olduğu, Ortadoğu'ya siyasal ve askeri baskı uygulanması yönündeki lobicilik faaliyetleri hem Yahudi lobisinin hem İsrail'in hem de ABD'nin dünya genelinde negatif bir gözle bakılan aktörler haline gelmesine neden olmuştur.

Mevzu bahis olan süreç ise aslında gerçek anlamda bir istisnai zaman dilimine işaret etmektedir. Eğer durum İsrail'in desteği ve eşgüdümündeki Yahudi lobisinin genel olarak ABD üzerindeki etkisi, kamu diplomasisi temelinde ele alınacak olursa sürecin başarı ile ilerlediğini söylemek mümkündür. İsrail'in kuruluşu sonrası giderek ABD içerisinde güçlenen ve kritik noktalara gelen

Yahudilerin lobiler oluşturarak üzerinde gözle görülür baskı kurmuş olduğu Amerikan siyasi dünyası iç politika ve dış politikada istediği şekilde otonom yaklaşımlar gerçekleştirmekten giderek uzaklaşmıştır.

ABD ve İsrail'in ortak bir Ortadoğu politikası izlemeleri, hatta bu politikalarda İsrail'in çıkarlarına çok daha fazla odaklanılarak gerçekleştirilen uygulamalar İsrail ile birlikte Yahudi lobisinin sürece ne denli hâkim olduğunu göstermektedir. Yahudi lobisi, öncelikle ABD toprakları üzerinde yaşayan Yahudi toplumunun, daha sonrasında da İsrail'in beklentilerini tam olarak karşılayabilmek adına Amerikan bürokrasinin içerisinde konuşlanmıştır.

Konu Yahudi lobisinin tam anlamı ile Amerikan dış politikasına sirayet etmiş olmasının dışına çıkarıldığında, Yahudi lobisinin bir kamu diplomasisi faaliyeti yürüten yapı olarak çalıştığı da görülmektedir. Yahudi lobisinin kamu diplomasisi yürütme açısından tek başına hareket etmediği, İsrail'in desteği olduğu da görülmektedir. ABD'ye göç eden ve ABD'de yaşayan Yahudilerin yaşamlarını sürdürmeleri konusunda hem İsrail hem de Yahudi lobisi ortak bir şekilde hareket etmektedirler. Yahudi lobisi, ABD toprakları üzerinde konuşlanmış olması dolayısı ile süreci daha yakından takip etmesi, tarihsel süreçte elde ettiği tecrübeler ile Yahudilerin Amerikan toplumunda kendilerine kalıcı ve doğal bir yaşam alanı elde etmelerine yardımcı olmaktadır.

Genel olarak, etkili bir biçimde, Yahudi lobisinin ABD'de yürütmüş olduğu kamu diplomasisinin Yahudiler ve İsrail bazında sağlamış olduğu avantajlara bakıldığında şu noktalar dikkati çekmektedir:

- İsrail'in gözlemcisi ve sözcüsü konumuna sahip olması,
- ABD'de yaşayan Yahudi toplumunun hayatına bir Amerikan vatandaşı gibi doğal bir şekilde devam etmesinin sağlanması,
- ABD'de yaşayan Yahudilerin, özellikle sosyal güvenlik konularında elde edecekleri hakların onların doğal hakkı olduğunun ve onların bunu hak ederken ABD'ye neleri sunduklarının (vergi, yatırım, girişimcilik vb.) çeşitli kitle iletişim araçları ile anlatılması,

- Yahudi toplumunun ve İsrail'in sahip olduğu ya da olabileceği olumsuz imajın olumlu hale getirilmesi adına çaba sarf edilmesi,

- İsrail'in politikalarının, özellikle Ortadoğu'daki en büyük ve en güçlü müttefiki ABD kamuoyunda geniş ve olumlu yankılar bulması.

Yahudi lobisi, Amerikan toplumuna Yahudilerin ve İsrail'in yürütmüş olduğu faaliyetleri tanıtmak, anlatmak ve olumlu bir imaj yaratmak adına sorumluluklar üstlenmektedir. Bu sorumlulukların başında da medya organlarını kullanarak önce bilgi toplamak, daha sonrasında da bu bilgilere istinaden Amerikan toplumuna Yahudi lobisinin ve İsrail'in beklentileri doğrultusunda bir bilgilendirmede bulunmaktadır.

Nihai noktada Yahudi lobisi, imaj yönetiminin ötesinde, Amerikan kamuoyunun Yahudi toplumunu ve İsrail'i anlayarak ve algılayarak, onların hamleleri için iyi birer müttefik olma konumunu devam ettirmelerini sağlamaya çalışmaktadır. Bunu yaparken de sosyal hayatın temelinden, Amerikan siyasal yönetiminin en tepesinde bulunan ABD Başkanı'na dek uzanan bir silsilede, her kademeye dokunarak hareket etmektedir.

KAYNAKÇA

- Ahmadi, A., Israel Lobby in the US and Iran-P5+1 Negotiations, *Iranian Review of Foreign Affairs*, Vol. 5, No. 1, 2014, pp. 57-87.
- Ara, B., Avrupa Birliği'nde Lobicilik, Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara, 2004.
- Aslan, S., Siyasal İktidarı Etkileme Yöntemlerinden Biri Olarak Lobicilik, Dumlupınar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Dergisi, Sayı: 23, 2009, ss. 113-121.
- Ataman, M. (2008) "Değerler ve Çıkarlar: ABD'nin Ortadoğu Politikasını Belirleyen Temel Unsurlar ve İlkeler", iç. Kemal İnâat ve Muhittin Ataman (Der.), Ortadoğu Yıllığı 2006, Nobel Yayın Dağıtım, Ankara, ss. 399-429.
- Ataman, M. ve Gökcan, Ö., Bush Dönemi Amerikan Dış Politikası: Bir Aşırı-Yayılmacılık Denemesi, *Akademik İncelemeler Dergisi*, Cilt: 7, Sayı: 2, 2012, ss. 199-229.
- Aydın, M. (1996). "Uluslararası İlişkilerde Teori, Yaklaşım ve Analiz." *Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi*, 50 (3-4), 71-114.
- Bağce, H. E., Emperyalizm Kuramları Ve Amerikan Kamu Diplomasisi, İ.Ü. Siyasal Bilgiler Fakültesi, No: 28, 2003, 63-79.
- Bayramoğlu N., Amerika Birleşik Devletleri'nde Lobi Faaliyetleri, Dış Politika Enstitüsü, Ankara, 1985.
- Canikoğlu, E., Körfez Savaşları'nda İsrail ve Yahudi Lobilerinin Rolü, 21. Yüzyılda Sosyal Bilimler, Sayı: 5, 2013, ss. 183-205.
- Cizre, Ü. "Güvenlik Sektörünün Parlamenter Gözetiminde Yeni Ufuklar: Türkiye İçin Önemi", Güvenlik Sektöründe Demokratik Gözetim: Türkiye ve Dünya, DCAF (Cenevre Silahlı Kuvvetlerin Demokratik Denetimi ve TESEV Güvenlik Sektörü Çalışmaları Dizisi-1), TESEV Yay., İstanbul, 2005.

- Christison, K. & Christison, B., The Rise of the Israel Lobby: A Measure of Its Power, CounterPunch, Vol. 13, No. 10, 2006, pp. 1-8.
- Cull, N. J. (2008). The Cold War and the United States Information Agency. American Propaganda and Public Diplomacy, 1945–1989. Cambridge University Press. London.
- Cull, N. J. (2009). Public Diplomacy: Lessons from the Past. Los Angeles: Figueroa Press.
- Cutlip, S. et. al (2000). Effective Public Relations. New Jersey: Prentice Hall.
- Dinçer, M. K., Lobcılık, İzmir, Alfa Yayınları, 1999.
- Dülger, M. (2005). “Türkiye’de Güvenlik Sektörü Gözetiminin Siyaseti: Parlamenter Boyut”, Güvenlik Sektöründe Demokratik Gözetim: Türkiye ve Dünya, DCAF (Cenevre Silahlı Kuvvetlerin Demokratik Denetimi ve TESEV Güvenlik Sektörü Çalışmaları Dizisi-1), TESEV Yay., İstanbul.
- El-Nawawy, M., US Public Diplomacy in the Arab World: The News Credibility of Radio Sawa and Television Alhurra in Five Countries, Global Media and Communication, Volume 2(2), 2006, pp. 185–205.
- Erdoğan, İ., (2006). Teori ve Pratikte Halkla İlişkiler. Ankara: Erk Yayınevi.
- Erzen, M. Ü. (2012). Kamu Diplomasisi. İstanbul: Derin Yayınları.
- Fishman, B., The ‘Israel Lobby’: A Realistic Assessment, Orbis, January, 2008, pp. 159-180.
- Gilboa, E. (2008). Searching for a Theory of Public Diplomacy, The ANNALS of the American Academy of Political and Social Science. Vol. 616, pp. 55-77.
- Gouveia, P. F. & Plumridg, H. (2005). European Infopolitik: Developing EU Public Diplomacy Strategy. London: The Foreign Policy Centre.

- Gunaratne, S. A. (2005). Public Diplomacy, Global Communication and World Order: An Analysis Based on Theory of Living Systems. SAGE.
- Gültekin, Bi. (2005). “Türkiye’nin Uluslararası İmajında Yükselen Değerler ve Eğilimler.” Selçuk İletişim Dergisi 4(1): 126-140.
- Haim, R. B., İsrail Hakkında Gerçekler, İsrail Enformasyon Merkezi, Kudüs, 2008.
- Hertzke, A. D., Representing God in Washington: The Role of Religious Lobbies in the American Policy, Knoxville, The University of Tennessee Press, 1988.
- Joons, K. (2011). Lobbying in the new Europe. Weinheim: Wiley.
- Kazancı, M., Halkla İlişkiler, Kurumsal ve Uygulamaya İlişkin Sorunlar, Ankara, Savaş Yayınları, 2001.
- Karakoç, E. (2003). ABD’nin Filistin Politikası. *Filistin: Çıkmazdan Çözüme* içinde (Ahmet Davutoğlu vd.) İstanbul: Küre.
- Kasım, K., Soğuk Savaş Dönemi Sonrası ABD-İsrail İlişkileri, Avrasya Dosyası, Yaz, 2000, ss. 120-138.
- Kennedy, L. & Lucas, S., Enduring Freedom: Public Diplomacy And U.S. Foreign Policy, American Quarterly, Vol. 57, No.2, 2005, 309-333.
- Khatib, L. & Dodds, K., Geopolitics, Public Diplomacy and Soft Power, Middle East Journal of Culture and Communication, No. 2, 2009, pp. 5–12.
- Kessler, R., Reforming American Public Diplomacy A Report of the Annual Aspen Institute Dialogue on Diplomacy and Technology, The Aspen Institute Publications, Maryland, 2015.
- Kavoğlu, S. (2013). Yapılandırmacı Perspektiften Kamu Diplomasisi Ve Türkiye: ABD Yazılı Basınından Yansımalar. İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi, No. 45, ss. 115-128.

- Köksoy, E. (2013). Halkla İlişkiler Bağlamında Kamu Diplomasisi Yönetimi. Yayınlanmamış Doktora Tezi. İstanbul: İ.Ü.SBE.
- Köksoy, E. (2014), Kamu diplomasisi ve halkla ilişkiler ilişkisi: Kuramsal bir değerlendirme. Marmara İletişim Dergisi. Sayı: 22, 211-231.
- Lieberman, R. C., The “Israel Lobby” and American Politics, Exchange, Vol. 7/No. 2, 2009, pp. 235-281.
- Lowery, D. & Marchetti, K., You don’t know Jack: Principals, agents and lobbying, Interest Groups & Advocacy Vol. 1, No. 2, 2012, pp. 139–170.
- Melissen, J., The New Public Diplomacy Soft Power in International Relations, Palgrave Macmillan, New York, 2005.
- Mearsheimer, J. J. & Walt, S. M., The Israel Lobby And U.S. Foreign Policy, Middle East Policy, Vol. 13, No. 3, 2006, pp. 29-87.
- Mearsheimer, J. J. & Walt, S. M., İsrail Lobisi ve ABD Dış Politikası (Çev. Elif Ocak), Zodyak Kitap, İstanbul, 2014.
- Mohr, S., Understanding American Christian Zionism: Case Studies of Christians United for Israel and Christian Friends of Israeli Communities, Journal of Politics & International Studies, Vol. 9, 2013, pp. 287-331.
- Mor, B. D., Public Diplomacy in Grand Strategy, Foreign Policy Analysis, No: 2, 2006, pp. 157–176.
- Nye, J. S. (2003). Amerikan Gücünün Paradoksu (Çev. Gürol Koca). İstanbul: Literatür Yayıncılık.
- Nye, J. S. (2005). Yumuşak Güç. Ankara: Elips Kitap.
- Oktay, E. G., NATO’nun Dönüşümü ve Kamu Diplomasisi’nin Artan Rolü, Uluslararası İlişkiler, Cilt 9, Sayı 34, 2012, s. 125-149.

- Örnek, S., Onbir Eylül Olayları Ve Afganistan Operasyonu, Yalova Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Sayı: 1, 2012, ss. 107-134.
- Özcan, Gencer, “İsrail’in Güvenlik Anlayışında Dönüşüm: Ufuk Ötesi Tehditler ve Türkiye”, Türkiye’nin Komşuları, M.TÜRKEŞ ve İ. UZGEL (der), İmge Kitabevi, Ankara, 2002
- Özer, M. A. (2012), Bir Modern Yönetim Tekniği Olarak Algılama Yönetimi Ve İç Güvenlik Hizmetleri, Karadeniz Araştırmaları, Sayı: 33, ss. 147-180.
- Özer, M. Akif (2011). 21. Yüzyılda Yönetim ve Yöneticiler, 2. Baskı, Ankara: Nobel Yayınları.
- Özsalmanlı, A. Y. ve Pank, Ç., Kamu Yönetiminde Etik Açısından Algılama Yönetimi Ve Önemi, Hukuk Ve İktisat Araştırmaları Dergisi, Cilt 5, No 2, 2013, SS. 47-61.
- Özsoy, O., Türkiye'nin ABD'deki Tanıtımında Lobi Şirketlerinin Kullanımı ve Türk Lobiciliğinin Karşılaştığı Zorluklar, Marmara İletişim Dergisi, Cilt: 10, Sayı: 10, ss. 201 – 210.
- Petras, J., The Power Of Israel In The United States, Clarity Press, Washington, 2006.
- Popescu, R. I. & Corboş, R. A., Considerations On Public Diplomacy`s Role In Promoting Country Brand, Journal of Public Administration, Finance and Law, Issue 3, 2013, pp. 135-151.
- Potter, E. (2002). “Canada and the New Public Diplomacy”. International Journal, Vol. 58, No. 1, 43-64.
- Sak, E. (2014). Kamu Diplomasisi ve Çin. Barış Araştırmaları Ve Çatışma Çözümleri Dergisi, 2(1), 9-25.
- Sancar, G. A. (2012). Kamu Diplomasisi ve Uluslararası Halkla İlişkiler. İstanbul: Beta Yayınları.

- Saydam, A. (2005). Algılama Yönetimi, Rota Yay., İstanbul.
- Sezgin, M. (2002). Lobcilik Kavramı Ve Yöntemleri, İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi Hakemli Dergisi, Cilt 2, Sayı 12, ss. 751-771.
- Snow, N. (ed.) & Taylor, P. M. (ed.), Routledge Handbook of Public Diplomacy, Routledge, New York, 2009.
- Szondi, G. (2008). Public Diplomacy and Nation Branding: Conceptual Similarities and Differences. Clingendael: Nederland Institute of International Relations.
- Szondi, G. (2009). "Central and Eastern European Public Diplomacy." Routledge Handbook of Public Diplomacy. (der.) Nancy Snow ve Philip Taylor. NY: Routledge.
- Şenay, B., Yahudi-Hristiyan İlişkileri Tarihi Ve Anti-Semitizm-Oryantalizm İlişkisi, Uludağ Üniversitesi İlahiyat Fakültesi, Cilt: 11, Sayı:2, 2002, ss. 117-146.
- Tivnan, E., The Lobby Jewish Political Power and American Foreign Policy, Simon and Shuster, New York, 1987.
- Tuch, H. N. (1990). Communicating with the World: US Public Diplomacy Overseas. Washington DC: George Town University.
- Waxman, D., The Israel Lobbies: A Survey of the Pro-Israel Community in the United States, Israel Studies Forum, Volume 25, Issue 1, Summer 2010, pp. 5-28.
- Yağmurlu, A. (2007). Halkla İlişkiler Yöntemi Olarak Kamu Diplomasisi. İletişim Araştırmaları, 5(1), 9-38.
- Yanık, M., Amerika'da Baskı Grupları, Journals of Qafqaz University, Number 8 , Volume 1, 2001, ss. 1-13.
- Yıldırım, T., Amerika Birleşik Devletlerinde Lobcilik ve Silah Ambargosu Üzerinde Yunan Lobisinin Etkileri, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İ.Ü. İktisat Fakültesi İstanbul, 1994.

- Yıldız, N., (2010). Halkla İlişkilerde Kavramlar, Sınırlar, Sorunlar, Selçuk İletişim, Cilt: 6, Sayı: (2), ss. 24-32.
- Yılmaz, K. K., Devletlerin Dış Politika Oluşturma Ve Uygulamalarında Sivil Toplum Kuruluşları'nın Rolü, Akademik Bakış Dergisi, Sayı: 36, 2013, ss. 1-14.
- Yılmaz, S., “Amerika Birleşik Devletleri’nde Lobicilik ve Lobiler”, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Siyaset Bilimi Anabilim Dalı, İstanbul, 1993.
- Yılmaz, S., (2009), Ulusal Savunma Strateji, Teknoloji, Savaş, Kumsaati Yayınları, İstanbul.
- Zetter, L., Lobbying: The Art of Political Persuasion. Harriman House Ltd, Hampshire, 2008.
- Ziya, H. E., Türk Ceza Kanunu Değişiminde Kadın Aktivistler: Bir Lobicilik Hikayesi, Sosyoloji Araştırmaları Dergisi, Cilt: 15, Sayı: 1, 2012, ss. 120-149.

ÖZGEÇMİŞ

28 Eylül 1979 tarihinde Malatya'nın Doğanşehir ilçesinde doğdum. İlk, orta ve lise öğrenimimi müteakip, 1997 yılında girdiğim Hava Teknik Okullar Komutanlığından 1998 yılında mezun olduktan sonra Hava Kuvvetleri Komutanlığında Astsubay olarak göreve başladım. Görevimle eşzamanlı olarak Kırıkkale Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi bölümünde lisans eğitimine başladım ve 2005 yılında mezun oldum. Daha sonra Beykent Üniversitesi Uluslararası İlişkiler Ana Bilim Dalında yüksek lisans eğitimime başladım.

Halen Astsubay olarak Harp Akademileri Komutanlığında görev yapmaktayım.

Ali Rıza MURATOĞLU